

كردى

هيندو سيهت له تهرازوى فيكراريه بنچينه ييه كاني وئه قل وفيتره تي پاك و سه لامهت

به پينووسى:
د. هيثم طلعت

Islamhouse.com

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ھیندوؤسیهت له تھرازووی

فیرکاریه بنچینه ییه کانی وئەقل

وفیتزەتی پاک و سەلامەت

نووسینی:

د. ھیثم طلعت

شركاء التنفيذ:

المحتوى الإسلامي

رواد الترجمة

جمعية الربوة

دار الإسلام

يتاح طباعة هذا الإصدار ونشره بأي وسيلة مع
الالتزام بالإشارة إلى المصدر وعدم التغيير في النص.

 Telephone: +966114454900

 ceo@rabwah.sa

 P.O.BOX: 29465

 RIYADH: 11557

 www.islamhouse.com

هیندۆسیهت له تهرازووی فیئرکاریه بنچینهییهکانی وئهقل وفیترهتی پاک و سهلامهت

د.هیثم طلعت

پرسیار و وهلام

بسم الله والحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله وعلى آله وصحبه ومن والاه، أما بعد:

هیندۆسیهت له وهیه ئاین بیته بهلام پیناساندنی بهزیاتر وردیه وه بریتیه له : ریگیه که له ژیان

هیندۆسیهکان نزیکه ی ۱۵% ی دانیشتوانی جیهان پیکدههینن، شوینکه وتوانی زیاتر له ملیاریک و دوو سه د ملیون که سه.

هیندۆسیهت به دریزایی میژوو گۆرانکاری زۆری به سهردا هاتوو.

هیندۆسیهت له پاش سهردهمی قیداس Vedas پرپوو له ناروونی و کیشهی زۆری ئهقلی -درککردن- وزانستی وفیتری که ئامازه بو ههندیکیان ده کهین له م کتیبه دا.

به لئ!

هیندۆسیهت زۆر دوورکه وته وه له رینمونیهکانی قیداسی بنه رتهتی (سه چاوهی بنه رتهتی ئاینی هیندۆسیهت)، وشوینی رینمونییهکانی خه لکی وراهیب وبهاگافاد گیتا Bhagavad Gita و تانترای باتینی Tantras که وتن.

له م کتیبه دا هه ولده دم دادگایی هیندۆسیهتی ئیستا بکه م له پیش ئهقل وزانستی سهردهم ومهنتیق -لوژیک- ورینماییهکانی قیداسی بنه رتهتی که هیشتا له نیو دهستی هیندۆسیهکاندایه، وه من دلنیام ئه وهی ماوه ته وه له هه ق له قیدات وئه وهی له فیترهتی مروقی هیندۆسیدایه به سن بوئه وهی هیندۆسی به سهلامهتی بگات به ئاینی هه ق وراستی.

قیدات: پیروترین کتیبی هیندۆسیه به ره های.

فیترهت: ئه و پالنه رهیه که وا له مروق دهکات بیر بکاته وه له بوونی وسه ره نجامی، وئاراسته کردنی ئه م پالنه ره بو ئیمان هینان به الله و به ندایهتی کردن بو به پیی شه ریعه ته که ی.

وئاینی هه ق: ئه و په یامه یه که پاشماوه ی هه قی تیدایه له قیدا وئهمیش دهنگی فیتره ته و وه حی خودایه بو هه موو جیهان، وئهم په یامه ئاماژه دهکات بو نیشانه کانی باوه رهینان به یهک خوا په رستی - ته وحیدی الله - له رینموینیه کانی ئابانیشاد . Upanishad उपनिषद्

له م کتیبه دا هه ولده دم به راوردیکی بچووک بکه م له نیوان هیندو سیات له سه رده می قیدا وهیندو سیاتیه ئه مرؤ!

چونکه هیندو سیات زور گوراوه ..

زور دوور که وته وه له رینموینیه ته وحیدیه پاکه کان له قیدا، له هیندو سیاتیه ئیستادا بیروباوه به یه کگرتنی خولقینهر له گهل بوونه ر - وحدة الوجود - هه یه که باوه ریان وایه خولقینهر تیکهل ده بیت له گهل خولقینراوه کان، واتا خولقینهر و خولقینراو ده بنه یهک شت، وئهم بیروباوه ره سهیره ته نها پیچه وانه ی رینماییه کانی قیدا نیه به لکو پیچه وانه ی بیرکردنه وه یه ی ساده ی ئاقلانه یه، چون خوا له گهل هه موو شتیک تیکهل ده بیت، پاشان تو ئه ی هیندوسی هه ول ده دهیت به کومه لیک رپوره سم وهه لسوکه وت بگهیت به و خودایه له کاتیکدا ئه و له نیو تودایه؟

ئایا ئه مه ناروونی ودژیه کیه کی ئه قلی ئاشکرا نیه؟

پاشان باوه رهینان به یه کگرتنی خولقینهر له گهل خولقینراو - وحدة الوجود - بانگه شه دهکات بو به راستدانانی ئاینه کانی تر به ریژه یی، هه موو ئه و ئاینانه ی بت و به رد په رستی تیدایه ؛ مانای ئه وه یه خوا ده په رستن، چونکه به پیی ئه م بیروباوه ره خوا بریتیه له بت و به رد بویه خوا تیکهل هه موو شتیک بووه وهه موو شتیکه .

وئهم به ریژه یی دانانه له راستیدا ده بیته هو ی ویرانکردنی مانا و به هاکان ههروه کو له م کتیبه دا روونی ده که مه وه .

قیدا به ئاشکرایی بانگه شه دهکات بو ئیمان هینان به خودایه ک که جیاوازه له خولقینراوه کان، ئه م خولقینراوانه الله دروستیانی کردووه، وخوا ی گه وره له نیو خولقینراوه کانی شوینی نابیته وه بوئه وه ی تیکه لیان بیت .

قیدا له ریج قیدا ऋदे देलित: (یا الله! خۆر وجیهان هه‌موویان، ناتوانن تۆ سنووردار بکه‌ن وشوینی تۆیان تیدا بئته‌وه).^۱

ئهمه به‌لگه‌یه‌کی ڕوونه له قیداوه سه‌باره‌ت به هه‌له‌یی بیروباوه‌ره‌ی تیکه‌لبوونی خوڵقینه‌ر له‌گه‌ڵ خوڵقینه‌راو -وحدة الوجود-، خوی گه‌وره جیاوازه له خوڵقینه‌راوه‌کانی.

له هیندۆسیه‌تی ئیستادا باوه‌ریان به لاشه‌گۆرکیی ڕۆحه‌کان -تناسخ الأرواح- هه‌یه که پێیان وایه له‌پاش مردن ڕۆحی مرۆف ده‌چیتته‌ نیو بوونه‌وه‌ری تر بۆئوه‌ی سه‌ر له نوێ له‌دایک بێت له بوونه‌وه‌ریکی نویدا، هه‌موو مرۆقییک پێشتر ژیانیکی هه‌بوو له‌نیو بوونه‌وه‌ریکی زیندوو وبه‌و شیوه‌یه، وئهم بیروباوه‌ره ده‌بیتته هۆی کیشه‌ی زۆر، ئه‌گه‌ر ئهم بیروباوه‌ره راست بێت بۆچی ئه‌و منداڵانه‌ی له‌دایک ده‌بن هه‌مان توانای ئه‌قڵی بالغه‌کانیان نیه؟ خۆ پێشتر ژیانیان هه‌بووه و له نیو لاشه‌ی بوونه‌وه‌ریکی تر دا بوون؟^۲

پاشان بیروباوه‌ری لاشه‌گۆرکیی ڕۆحه‌کان له‌سه‌ر کۆمه‌لیک له‌دایکبوونی دووباره‌ بنیات نراوه، چۆن ئهمه ڕووده‌دات له‌کاتییدا زانست سه‌لماندوویه‌تی که ژیان سه‌ره‌تای هه‌یه، وزه‌وی له‌خودی خۆیدا سه‌ره‌تای هه‌یه وبه‌ ئه‌زله‌ی نه‌بووه.

ئه‌گه‌ر لاشه‌گۆرکیی ڕۆحه‌کان راست بێت ئه‌وا ده‌بیت ژماره‌ی بوونه‌وه‌ره زیندوووه‌کان جیگیر بێت، چونکه لاشه‌گۆرکی ده‌که‌ن له‌نیو خۆیاندا، وه‌یچ مرۆقییک نیه ئهم قسه‌یه بکات له‌م ڕۆژه‌دا!

وقیدا دان به لاشه‌گۆرکیی ڕۆحه‌کان نانیت، ته‌نانه‌ت زانای هیندۆسی شری ستیاکام و دیالنگار ده‌لیت: (بیروباوه‌ری لاشه‌گۆرکیی ڕۆحه‌کان له قیدات نیه، ومن ته‌حه‌دای هه‌رکه‌سیک ده‌که‌م وابلیت).^۳

^۱ ئهم مالپه‌ره سه‌ر به گۆفاریکی بوزیبه که تووژینه‌وه‌ی زانستی پێشکەش ده‌کات سه‌باره‌ت به بوزیبه‌ت و ڕپوره‌سمه‌کانی :

http://stholistic.com/prayer/hindu/hol_hindu-samsara-and-karma.html

^۲ Cogan, Robert. (۱۹۹۸), Critical Thinking: Step by Step, University Press of America, pp. ۲۰۲-۲۰۳.

^۳ أواکمن، ل ۱۰۴، له‌کتیبه‌ی: (دعوة الهندوس إلى الإسلام)، ل ۹۹.

باشترین به لگه له سہر راستیتی قسہ کہی ودیالنکار ئہوہیہ ہیندو سیہکان ہہندیک
مہراسیمی ٹائینی کون جیہہ جی دہکن بہناوی (شہرادہ Śrāddha श्राद्ध)، وٹامانج لہم
مہراسیمانہ بو: ہیورکردنہوہی روجی مردوہکانہ.

چون روجہکان لاشہ گورکی دہکن لہکاتیڈا ئہوان لہ نیو لاشہی مردوہکاندان؟
لہ بیروباوہری ہیندو سیہکان لہئیستادا: باوہریان بہ کارما ہہیہ، بہ شیوہیہک
باوہریان وایہ بہ پیی کارما لہدایک دہبن بہ پیی سہرہنجامی کارہکانی پیشوویان،
ہہرکہسیک خراپ بیت ئہوا جاریکی تر لہدایک دہبیت لہژیانیکی نوئ لہ چینیکی
کہمتر یان بہنارہحہتی گہورہتر.

بویہ ہیندو سیہکان سہیری کہسیک دہکن کہ تووشی نارہحہتی بوہ بہہوئی ئہو
گونہانہی لہژیانی پیشووتردا کردوویہتی، وئہم بیرکردنہوہ ہہلہ ونامویہ دہبیتہ ہوئی
تیڈکانی ہہموو ژیان وھیچ خزمہتیک بہ مروقاییہتی پیشکہش ناکات، بہلکو دان
بہوہدا دہنیت کہ ئہوہی تووشی خہلکی بوہ لہناخوشی وکارہسات بہہوئی سزادانی
سروشتمہوہیہ لہسہر تاوانیک کہ پیشووتر کردوویہتی لہژیانی رابردووی، ئہمہ جوریکہ
لہ بہچاکدانانی دواکہوتن وستہم وچینایہتی.

بہلام گہورہترین کیشہ ئہوہیہ: ئایا بیروباوہری کارما لہ چی شوینیکی قیدا ہہیہ؟
قیدات بہروونی باسی ئہوہ دہکات کہ بہہشت وڈوزخ ہہیہ خوای گہورہ
دہیبہخشیت بہخہلکی بہ پیی کارہکانیان، نہک لہدایکبوونی نوئ ہہبیت لہ بوونہوہری
تردا.

ریچ قیدا دہلیت: (بہہتہتایی بمکہ ئہو شوینہی کہ ہہموو جورہکانی چیژ
وئاسوودہیی تیدایہ، کہ دہیبہخشیت بہ نہفسہکان ئہوہی حہزی لیڈہکن).^۴

ہہروہا لہ بیروباوہرہ سہرہکیہکان لہ ہیندو سیہتی سہردہم: ہہولڈانہ بو لہناوبردنی
لہدایکبوونہ دووبارہکان و لاشہ گورکی روجہکان وگہیشتن بہ قوناعیک ناسراوہ بہ
(موکشا Moksha मोक्षा) کہ تیدایہ مروق یہکدہگریت لہگہل ذاتی خودایی، بہلام ئہم

^۴ ریچ قیدا، مندل: ۹، سوکت: ۱۱۳، منترا: ۹-۱۱.

بیرۆکہیہ بنیات نراوہ لہ سہر تپروانینیکی تہواو شوم بو بوون، چونکہ مہ بہست لہ بوون بریتہ لہ لہناوبردنی بوون لہ لای ئہوان!

ئہم بیرۆکہیہ جیی مہترسیہ بو سہر کوئمہ لگا چونکہ وا لہ مروف دکات نہترسیت، گرنگ نیہ چہنیک تاوان دکات ئہو سہر لہنوی لہدایک دہبیتہوہ و ہہر روژیک رزگاری دہبیت لہ یہکیک لہ لہدایکبوونہکان.

ئہمہ پیچہوانہی رینمایہکانی قیدایہ کہ دہق لہ سہر سزادانی ستہمکاران وتاوانباران ہہیہ لہ شوینی تایہت بویان ہہروہکو لہ ریچ قیدا دہلپت: (شوینیکی زور قول کہ بنہکہی دوورہ بو تاوانباران).^۰

ئہم شوینہ لہ کوئی، و بیریۆکہی دووبارہ بوونہوہی لہ دایکبوونہکان لہ کوئی؟

سہبارہت بہ بہناوبانگترین کیثہ زانستیہکانی ہیندو سیہکان لہ ئیستادا: تپروانینیہتی بو سروشتی دروستبوونی گہردوون، ہیندو سیہتی ئیستا پیی وایہ گہردوون دہتویتہوہ - لہناودہچپت- و دووبارہ دروست دہبیتہوہ وبہم شیوہیہ بہردہوامہ بی کوٹایی، وئہمہ ہہلہیہکی زانستی سہیرہ پیچہوانہی زانستی سہردہمہ.

زانراوہ کہ زانستی سہردہم دان بہوہدا دہنیت کہ ئہم گہردوونہ سہرہتایہکی ہہبوو وپیشی ہیچ گہردوونیکی تر نہبووہ.

گہردوون لہروانگہی زانستیہوہ دروستکراوہ وخولقینراوہ لہ سہر نمونہ وشیوہیہک کہ پیشتر نہبووہ.

وئہمہ ہہمان ئہو بیروباوہرہیہ کہ لہ قیدا ہہیہ، لہ قیدا ہاتوہ کہ ژیانیک دہرکہوت لہناکاو وقیامت ہہیہ، بہلام لہ فہلسہفہکان کہ لہ سہردہمہکانی کوٹا پہیدا بوون لہ ہیندو سیہت و ہکو بوراناتہکان Puranas، تپیدا بہئاشکرا باسی دووبارہ بوونہوہی جیہان وئہزہلیہتی کردوہ.

ہیندو سیہتی ئیستا پیچہوانہی بیروباوہری قیدایہ، و پیچہوانہی زانستی سہردہمہ، و پیچہوانہی ئاینی ئیسلامہ کہ ئہو ہہقہی تپدایہ و ہہلیگرتوہ کہ قیدا وتووہتی.

^۰ ریچ قیدا، مندل: ۴، سوکت: ۵، منترا: ۵.

خوای گهوره هیچ ئاینیک قبول ناکات له مروّف جگه له ئیسلام، خوای گهوره دهفهرمویت: ﴿وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾ واته: ﴿جائوهی بیجگه له ئاینی ئیسلام پهیرهوی هه ر ئاینیکی تر بکات لیی وهرناگیریت، لهقیامهتیشدا له خهسارهتمهندو زهرههمهاندانه﴾ [آل عمران: ۸۵].

ئیسلام ئه و ئاینهیه که خوای گهوره هه موو پیغه مبه رانی پی ناردوو ه.

سه ره کیتیرین تایبه تمه ندی ئیسلام بریتیه له : به مانای ته سلیم بوون و ملکه چی بو خوای گهوره و به ته نها په رستنی ئه و زاته دیت، ونکو لی کردن له به رجه سته کردنی خوای گهوره له بت وشتی تر وه کو هیندۆسیهت له ئیستادا.

پاشان کتیبه که کو تایی دیت به پروونکردنه وهی ئه وهی چو ن مروّف مسو لمان بیت بو خوای گهوره، پروونکردنه وهی گرنگی ومانای ئیسلام.

با گه شتی کتیبه که ده ست پیبکه یین به به ره که تی خوای گهوره ..

۱- هیندۆسیهت چیه؟

هیندۆسیهت: ئاینیکه یان به مانایه کی وردتر: (بریتیه له ریگایه ک ژیان - شیوازیک بو ژیان له م دونیا یه دا-)، ئه میش کو مه لی ک دروشم وریوره سم وپه رستن وکتیبی پیروژ و تیگه یشتنی گه ردوونی و بوون ده گریته وه.¹

هیندۆسیهت پیکهات له سه رده مانیکی کو نه وه له ریگای کو بوونه وهی کو مه لی ک بیرو باوه ری مه زه بهی بو دانانی ری کخسته یه کی باوه ری هه مه جو ر وهه ندی جار دژیه ک، وهیندۆسیهت له ئیستادا هیچ ره خنه یه کی له مه نیه، چونکه له ئیستادا هیندۆسیهت خاوه نی یه ک عه قیده و سه رچاوه وده ق نیه که خه لکی پابه ندی بن وحوکمی پیبکه ن.

ئه گه رچیش قیدات پیروژترین کتیبه کانی هیندۆسیهت به لام هیندۆسیه کان ههروه کو له م کتیبه دا پیشانی ده ده یین پیچه وانه ی ده بنه وه به شیوه ی جو راو جو ر و سه یر،

¹ دراسة الهندوسية، أرفيند شارما (غير مترجم).

هیندۆسیهت به سهرپێچیکردنی قیدا تیروانینی هه مه جوړ قبول ده کات و بیره کردنه وهی دوریه ک که هیچ په یوه ندیه کی به سهرده می قیداتی په که مه وه نیه.

به شیوه یه کی گشتی هیندۆسیهت هه ولده دات بو خوژگارکردن له ئازاره کان، و دواتر شیده که یه وه چۆنیه تی خوژگارکردن له ئازار له تیروانینی ئه وان چۆنه، و چۆن سهرپێچی بیروباوه ری قیدایان کرد سه بارهت به خو ژگارکردن که هیشتا هه قی تیدا ماوه.^۷

۲- چۆن ئه م ئاینه سهری هه لدا به ئه م تیکه لاوییه؟

هیندۆسیهت و اتا هیند، هیند بریتیه له ده ولت و که شه وه وا و میژوو و تیکه لی و کلتوره کان.

ئاینیکه نزیکه له وهی تایبهت بیت به هند، که ۹۵% ی هیندۆسیهکانی جیهان له وهی ده ژین.^۸

هیندۆسیهت له سه ر بنه ماکانی قیداتی یه که م دامه زرا به لام تیکه ل بوو به فه لسه فه و بیروباوه ر و کتیب و بوچوونی تر به درێژایی سه رده مه کان، هیندۆسیهت له پاش سه رده می قیدات شوینی رینمایی راهیل و تانترای باتینی Tantras و بهاغافاد قیتا به گات به گات.

له پیش زیاتر له ۱۵۰۰ پیش زایین هه تا وه کو سالی ۵۰۰ ی زاینی زوریک له م بوچوون و فه لسه فانه تیکه ل به قیدات بوون و زال بوون به سه ریدا، له ئه م پرۆدا هیندۆسیهت له روو که شدا ته نها ئه م بوچوون و فه لسه فانه یه.

^۷ الهندوسية: العقيدة والممارسة، جینین د. فاولر (وه رنه گپردراوه).

^۸ <http://www.pewforum.org/files/۲۰۱۲/۱۲/globalReligion-tables.pdf>

۳- ئایا بەوردی بیروباوهری هیندۆسهکان چیه؟

هیندۆسیهت له ئیستا ئه و بیروباوهریه که باوهری به زۆر خوا ههیه، له هیندۆسیهتدا ژمارهیهکی نادیاریکراو خوا ههیه، وهیندۆسهکان له گهڵ ئەمهشدا باوهریان تهنه به یهک خوا ههیه ئه ویش الله یه.

ئهوان باوهریان وایه خوا تیکهلی هه موو ئەم شتانه ده بێت که به پیرۆزیان داده نین. له وهیه هه ندیک بۆچوونیان وابێت: بیروباوهری هیندۆسیهکان به یهک خوا و باوهریان به وهی ئه و بت و شتانه ی لایان پیرۆزه شیوهی خودان ؛ ئەمه بت په رستی نیه! ئەمه هه له یهکی گه ورهیه!

باوهر به وهی ئه و بت و په یکه رانه نمونه ن بۆ شیوهی خودا ؛ ئەمه بنچینه ی بیروباوهری بت په رستیه که پێچه وانه ی رێنموینییهکانی پێغه مبه ران و فێرکردنهکانی قیداته له هه موو میژووی مرۆفدا.

هه موو موشریکهکان که پێچه وانه ی پێغه مبه ران و پێچه وانه ی فێرکردنهکانی قیدات بوون ؛ باوهریان به الله هه بووه، به لام ئه وان بت و په یکه ریان دروست ده کرد و ده یانووت ئەمانه نوینه ری خودان، باوهری موشریکهکان به بوونی الله که ئه و تاکه، ئەمه مانای ئه وه نیه کوفریان پێنه کردووه و کوفریان به په یامبه ران و قیدات نه کردووه به هوێ بیروباوهریان به و بتانه و په رستنیان.

قیدات روونه ویه کلاییه سه بارهت به حه رامبوونی بت و په یکه ر په رستی، یان نزیکبوونه وه لێیان یان به پیرۆز دانانیان،

قیدا ده لیت: (ئه وهی جگه له الله ده په رستیت له شته دروستکراوه کان، ئه وا رۆ ده چیت له تاریکی و سزای ئاگر ده چێژیت ماوه یهکی نادیاریکراو).^۹

هه رکه سیک ئەم بتانه به رستیت ئه وا به پێی قیدا ئه و که سه به هه تاهه تایی له دۆزه خدا ده مینیته وه ؛ له کاتیکدا ئه مرۆ له ئاینی هیندۆسیهت هه موو شوینیکیان ئەم بتانه ی تێدایه.

^۹ یجر فیدا، سوکت: ۴۰، منتر: ۹.

قیدا ده لیت: (خاوه ننداری هه موو زانای غه یب، که پیویستی به یارمه تی په رستراوه کانی تر نیه، نهو الله یه که شایسته ی نهوه یه مروف بیپه رستیت، نهوانه ی په سترای تر ده په رستن نهوانه تیاچووه کانی، به ردهوام کاره ساتی گوره وترسینه ر دیته پیشیان).^{۱۰}

به لکو له به اغافاد گیتا Bhagavad Gītā भगवद्गीता هاتووه: (نهوانه ی خوا یه کان ده په رستن ده گن به خواکان، نهوانه ی پیشین ده په رستن ده گن به پیشین، نهوانه ی شهیتان ده په رستن ده گن به شهیتان، نهوانه ی من ده په رستن ده گن پیم).^{۱۱}

نهم ده قانه وهاوشیوه کانیان زورن که بانگه وازی هیندوسیبه کان ده کهن بو به تاکدانانی الله و وازهینان له بت په رستی، هه تاوه کو مهارشی دیانند سرسوتی ده لیت: (هیچ پیټیک نیه له قیدات که نامازه بکات بو په رستی بته دروستکراوه کان له به رد وشتی تر).

هیندوسیبه کان له سه ردهمه کانی پاشتر وازیان له بیروباوه ری ته وحید هینا له قیدات وشوینی رینموینی پوچهل که وتن.

قورثانی پیروز که خوی گوره دایبه زانند بو سه ر پیغه مبه ره که ی موحه مه د - صلی الله علیه وسلم - جهخت له سه ر نهوه ده کاته وه که بت په رسته کان هه رچه نده بانگه شه ی نهوه ده کهن باوه رپان به الله ی تاک هه یه به لام له گهل نه مه شدا نهوان به م بت په رسته یان کوفریان به الله کردوه.

خوی گوره له قورثانی پیروزدا ده فرمویت: ﴿وَلَّيْن سَأَلْتَهُمْ مِّنْ خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ﴾ واته: ﴿نه گهر له بی باوه ران بپرسیت: کی ئاسمانه کان و زهوی دروست کردوه؛ بی دوو دلی و به نه وپه ری دنلیاییه وه ده لین: الله﴾ [الزمر: ۳۸].

وپه روه ردگار ده فرمویت: ﴿وَلَّيْن سَأَلْتَهُمْ مِّنْ خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ﴾ واته: ﴿سویند به خوا نه گهر له و خوا نه ناسانه بپرسیت: کی دروستی کردوون، نهوه به دنلیاییه وه ده لین (الله)﴾ [الزخرف: ۸۷].

^{۱۰} ریچ فیدا، مندل ۱، سوکت: ۷، منتر: ۹.

^{۱۱} به اغافاد غیتا، ۹-۲۵.

پهرستنی ئەم بتانه و نزیک بوونهوه لێیان به جوړهکانی پهرستن ؛ وا دهکات مروّف کافر بێت به الله به پێی قورئان و فیدا.

خوای گهوره له قورئانی پیرۆزدا دهفهرمویت: ﴿إِنَّمَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْثَانًا وَتَخْلُقُونَ إِفْكًا إِنَّ الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَا يَمْلِكُونَ لَكُمْ رِزْقًا فَابْتَغُوا عِنْدَ اللَّهِ الرِّزْقَ وَاعْبُدُوهُ وَاشْكُرُوا لَهِ إِلَيْهِ تُزْجَعُونَ﴾ واته: (بهراستی ئه و شتانهی که له جیاتی خوا دهیانپهستن تهنها بت و پهیکهرن، ئیوه بوختان و شتی نابهجی دروست دهکهن، بێگومان ئه و شتانهی که له جیاتی خوا دهیانپهستن خاوهنی هیچ رزق و رۆزیهک نین بۆ ئیوه، کهواته ههر داوای رزق و رۆزی له خوا بکهن، ههر ئهویش بپهرستن، ههر سوپاسگوزاری ئه و بن، بۆ لای ئهویش دهبرینهوه) [العنکبوت: ۱۷].

داوای رزق له خوای گهوره بکهن و تهنها ئه و بپهرستن، چونکه ههموو مان تهنها بۆ لای ئه و دهگهڕێینهوه.

ئه و تاکه ئاینه له سههر زهوی که له سههر تهوحید ماوه تهوه وهه موو شیوه و وینهکانی شیرک و هاوبهشدانانی بۆ خوای گهورهی تیدا نیه بریتیه له ئاینی ئیسلام.

بۆیه واجبه له سههر هیندۆسی به چاوپرۆشنیهوه سهیری ئیسلام بکات به بی دهمارگیری، و سهیری بیروباوهری تهوحید بکات له م ئاینه دا ، ئایا به پێی فیترهتی پاکه و ئایا به پێی ئه وهیه که فیدا له سههری بووه، یان نا ؟

بانگهوازی ههموو پێغه مبهران که خوای گهوره پهوانه ی کردوون بۆ مروّف بریتی بووه له: به تاکدانانی خوای گهوره له پهرستنیدا، ئه مپیش ده بێت به کوفر و نکۆلی کردن بێت له بت پهرستی و پهرستنی شتی تر وههروهها ملکه چبوون بۆ ئه وهی پێغه مبهرانی خودا پێی هاتوون، و ئه وهی کۆتا پێغه مبهر پێی هاتووه موحه مدهی کوری عبدالله - صلی الله علیه وسلم -.

۴- چوَن بهرجه سته کردنی یهک خودا له ده په ها بت له هیندوسییه تدا سه رییه لدا؟

کیشه ی گوره ی هیندوسییه له ئیستادا له پاش سه رده می قیدات : نه گره ی نه وه دائه نین چونکه خوا سیفه تی جیاواز وزوړی هه یه، بو یه وا ده خوازیت که زاتی زوړی هه بیته، وانا: ده بیته ژماره یهک زوړ خودا هه بن.

نه وان نه گره ی نه وه دائه نین هه موو سیفه تیکی خودایی بته کی هه یه که نوینه ری نه سیفه ته یه.

خولقینه ر لای نه وان به م شیوه یه:

براهما: دروستکاری گه ردوون.

فشنو: پاریزه ری گه ردوون.

شیفا: ویرانکه ری گه ردوون.^{۱۲}

نه مه نه گه ری که پیچه وانه ی بیرکردنه وه ی سه ره تایی نه قل و فیتره ته و پیچه وانه ی نه وه یه که له قیدا هاتووه، چونکه زوړی سیفه ته کان مانای زوړی زاته کانی نه.

له وه یه مروّف زیرهک و به هیز و به ره وشت بیته.

بو یه زوړی سیفه ته کان له یهک مروّفدا مانای نه وه نه زیاتر له یهک زاتی هه یه.

مروّفی زیرهک هه ر خو ی به هیز ورپوشن بیر و به ره وشته.

به رزترین نمونه بو خوا ی گه وره یه - سبحانه و تعالی - !

وقیدا جه خت له سه ر نه هه قیقه ته ده کاته وه، له ریچ قیدا هاتووه: (ناوی لیده نین به : ئیندرا، میترا و وایو نه ویش ماترشوا یه، داناکان ناوی یهک خودا ده هینن به لام به ناوی جیاواز).^{۱۳}

وده قه کان سه بارهت به ناو و سیفه ته کانی خوا ی گه وره زوره له قیدات.

^{۱۲} موسوعة الفلسفة الشرقية والدين، ستيفان شوماخر، ل ۳۹۷.

^{۱۳} ریچ قیدا: مندل: ۱، سوکت: ۱۶۴، منترا: ۶۶.

ناو وسیفه ته کان تایبه ته به یهک زات.

ئهمه بیروباوه ری قیداتی یه کهم بووه وههروه ها ئهمه بیروباوه ری ئیسلامیه، خوای گهوره - سبحانه و تعالی - تاکه له ئیسلامدا له ناو وسیفه ته بهرزه کانی، خوای گهوره ده فهرمویت: ﴿وَاللَّهُمَّ إِلَهٌ وَاحِدٌ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ﴾ واته: ﴿خوای ئیوه خوایه کی تاک و ته نهاییه، جگه لهو زاته خوایه کی تر نیه، هر ئه و خوایه ش به خشنده و میهره بان و به به زه ییه﴾ [البقرة: ۱۶۳].

خوای گهوره الرحمن والرحیم ه - به به زه یی و به خشنده -.

پهروه ردگار له قورئانی پیروژدا ده فهرمویت: ﴿هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَيَّمِنُ الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ واته: ﴿خوا ئه و زاته یه که جگه لهو هیچ شتیک شایسته ی په رستن نیه به هه ق پاشای هه موو بوونه وهره، پاک و بیگه رده، ناشتی خواز و ناشتی پهروه ره، ئاسایش به خش و په ناگای ئیماندارانه، ده سه لاتداره و چاودی ری دروستکراوه کانیه تی، بالاده سته، خاوه ن شکو و مه زنیته و هه موو هیژیکی ئه شکینی، گهوره یه و خوای به گهوره ده زانیته، پاک و بیگه ردی بو ئه و خوایه یه له وهی تینه گه یشتوان شه ریک و هاوه لی بو بریار ده دن﴾ [الحشر: ۲۳].

ئهم ناو وسیفه ته جیاوازانه ته نها تایبه تن به الله ی تاک و بی هاوتا.

وکیشه ی دووهم بریتیه له بهرجه سته کردنی سیفه ته کانی خوا له شیوه ی بتی جیاواز له کاتیکیدا گهردوون شوینیکی ئاسایش نیه له گه ل ئهم بت په رسته دا.

بویه قورئانی پیروژ نکولی ده کات له م بیروکه و تپروانینه بت په رستیانه سه بارهت به خوای گهوره، وجهت ده کاته وه له سه ر ئه وهی په رستنی په رستراوی تر له گه ل خوای گهوره ده بیته هو ی نه بوونی ئاسایش له هه موو گهردووندا، ﴿لَوْ كَانَ فِيهِمَا آلِهَةٌ إِلَّا اللَّهُ لَفَسَدَتَا فَسُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُونَ﴾ واته: ﴿ئه گه ره له ههردووکیاندا (له ئاسمان و زه ویدا) چهن خوایه کی تر هه بوایه غهیری (الله)، ئه وه کاول و ویران ده بوون و تیک ده چوون به سه ر یه کدا، پاک و بیگه ردی بو خودا که پهروه ردگاری عه رشه، لهو باس و خواسانه دا (که خوانه ناسان) ده یلین (هاوه ل بو ئه و زاته بریار ده دن﴾ [الانبیاء: ۲۲].

ئه گهر خوی تر هه بوویه له گهل الله ئهوا ئاسمانه کان وزهوی تیکده چوون و خراب ده بوون.

﴿وَلَوْ اتَّبَعَ الْحَقُّ أَهْوَاءَهُمْ لَفَسَدَتِ السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ بَلْ أَتَيْنَاهُمْ بِذِكْرِهِمْ فَهُمْ عَنِ ذِكْرِهِمْ مُعْرِضُونَ﴾ واته: ﴿ئه گهر حهق و راستی شوینی ئاره زووی ئهوان بکه ویت، ئهوه ئاسمانه کان و زهوی و هه موو ئهوانه تیایاندایه ده شیواو تیا ده چوو سهر گهردان ده بوو، نه خیر (حهق وایه رقیان لیی نه بیت)، چونکه ئیمه قورئانی کمان بو هیناون (که یادی هه موو چاکه یه کیان بخاته وه، که چی ئهوان له به رامبه ر ئهو یادخه ره وانهدا سهر کهش و یاخین و پشتی تیده کهن)﴾ [المؤمنون: ۷۱].

۵- هیندو سیه کان چۆن ده روانه په یوهندی له نیوان خولقینه ر و خولقینراو؟

زۆر بهی هیندو سیه کان ئه مرۆ باوه ریان به بیرو باوه ری یه کگرتنی خوا له گهل خولقینراوه کان -وحدة الوجود- هه یه، خوا له بیرو باوه ری هیندو سیه تی ئیستا تیکهل به خولقینراوه کانی ده بیت، به شیوه یه ک بوونه وه ره کان و خولقینه ر ده بنه یه ک شت.^{۱۴} ئه مه پیچه وانه ی سه ره تاییتترین زانست وئه قل و تیروانین و قیدایه.

کیشه ی زانستی وئه قلی زۆر هه یه له فه لسه فه ی یه کگرتنی خوا له گهل خولقینراو -وحدة الوجود-، له وانه ش:

کیشه ی یه که م: خوا لای ئه وان تیکه لی هه موو شتیک ده بیت، ئیتر مانای ئه و مه راسیمانه چه بو گه یشتن به یه کگرتن له گهل خوا که پیی ده لین: (موکشا Moksha मोक्ष) ؟

چۆن ده گه یته به شتیک که ئه و له ناخندایه .. تو تیکه لی بوویت وئه و تیکه لی تو بووه ؟

کیشه ی دووه م: هه له و تاوانه کان خودی خوی به پیی بیرو باوه ری یه کگرتنی خوا له گهل خولقینه ر -وحدة الوجود- لای ئه وان، چونکه خوا لای ئه وان بریتیه له هه له و تاوان

^{۱۴} موسوعة الهندوسية، جونز وریان و جمیس د، ل ۳۱۵ (وه رنه گیدراوه).

وزينا وکوشتن چونکه نه و تیکه لی هه موو شتییک بووه، و نه و زاتی هه موو شتییکه؛ ئیتر بوچی خویمان ده رباز ده کهن له هه له و تاوانه کان؟

بوچی پیداگیرن له سهر دورکه و تنه وه له شه هوهت وهه و وئاره زووی دونیایی؟
ئایا تاوانکردن به شیک نیه له بیروباوه ری یه کگرتنی خوا له گه ل خولقییانه ر - وحدة الوجود-؟

ئایا خودی دنیا خودی زاتی خوا نیه؟

نابیت هیچ پاساویک هه بییت بو سووربوون له سهر کردنی خیر به پیی نه م تیگه یشتنه هیندوسییه له ئیستادا.

به لام هه مووان به په رووشن له سهر کردنی خیر و ده زانن نه مه و اجبه، ئایا وانیه؟

به په رووش بوون له سهر کردنی خیر وه لامدانه وهی بانگی فیتره تی پاکه، نه مه به لگه یه کی فیتری راسته و خوویه له سهر چه وتی فه لسه فهی یه کگرتنی خوا له گه ل خولقییانه ر - وحدة الوجود-.

کیشه ی سییه م: کاتیک باوه رپان به یه کگرتنی خوا له گه ل خولقییانه ر - وحدة الوجود- هه بوو نه مه بووه هووی باوه ربوون به ریژه یی هه قیقی -النسبیه الحقیقه-، هه موو نه و ئاینانه ی که بت و به رد ده په رستن لای نه وان په رستنی خودایه، چونکه له تیگه یشتنی نه وان خوا بریتیه له بت و به رد چونکه خوا تیکه ل به هه موو شتییک بووه و نه و هه موو شتییکه.

ریژه یی هه قیقی بانگه شه ده کات بو له ده ستدانی مانا و به هاکان، هه موو شتییک راست ده بییت!

سه ره رای نه وهی پییشوو: باوه ربوون به یه کگرتنی خوا له گه ل خولقییانه ر - وحدة الوجود- وه لامی نه م پرسیاره ناداته وه: جیهان له کوپوه هاتوو؟

بانگه شه ی نه وهی زاتی خولقییانه ر بریتیه له زاتی خولقییانه ر نه مه نه گه ر و بانگه شه یه کی نالوژیکی و نائه قلانه یه، چونکه نه گه ری ده رکه وتنی شتییک ده به ستیته وه به ده رکه وتنی خودی شته که.

نه میش دژیه کیه کی نامویه، و مه حالیکی نه قلیه.

چون شتیك ده بیته هوئی ده رکه وتنی خودی شته که، له کاتی کدا هیشتا خوئی له بنه رته تا ده رنه که وتبیت.

کیشه ی چواره م: له روانگه ی زانستی هه وه سه لیم نراوه گه ردوون و هه موو ئه وه ی تیدایه هاتوونه ته بوون، وئمه جیگیره له لای هه موو خاوه ن ئه قل هکان.

گه ردوون و هه موو ئه وه ی تیدایه له وزه و ماده و شوین و کات هاتوونه ته بوون...

وسه لیم نراوه که گه ردوون سه ره تای هه یه به به لگه ی زوری بیسنور، له روانگه ی زانستی هه وه: پیشت گه ردوون نه بوو پاشان ده رکه وت.

ئه گه ر پیشت گه ردوون بوونی نه بیت، ئیتر چون بریاری باوه ربوون به یه کگرتنی خوا له گه ل خولقی نه ر - وحدة الوجود - بده یین؟

باوه ربوون به یه کگرتنی خوا له گه ل خولقی نه ر - وحدة الوجود - ئه گه ر راست بووایه ئه وا ده بوو جیهان ئه زه لی بووایه یان به لایه نی که مه وه ماده ئه زه لی بووایه.

ئه وه ی سه یه هیندوسی هکانی ئه م سه رده مه جه خت له سه ر ئه وه ده که نه وه که جیهان ئه زه لیه چونکه ئه مه قسه یه کی گرنه بو پاسا و هیئانه وه بو بیرو باوه ری یه کگرتنی خوا له گه ل خولقی نه ر - وحدة الوجود -.

زانای هیندوسی وویکانند Wiwekanand ده لیت: (شوین کات - زه مه ن - ورووداوی به سه ردا جیه جی ناییت).^{۱۰}

هیندوسی هکانی ئه م سه رده مه ناچارن بلین که جیهانی ماددی ئه زه لیه چونکه ئه مه ده گونجیت له گه ل باوه ربوون به یه کگرتنی خوا له گه ل خولقی نه ر - وحدة الوجود -.

نه ده بوو خوین بخره نه نیو ئه م پوچه لیتیه، ونه ده بوو له سه ره تا دا باوه ریان به یه کگرتنی خوا له گه ل خولقی نه ر - وحدة الوجود - هه بوایه، به لام شه یئانه کان له سه ر ریچکه کان دانیش توون بوئه وه ی مروف گومرا بکه ن ولای بده ن له ئاینی پیغه مبه ران هه رکاتیک هه لیان بو بره خسیت.

^{۱۰} Hinduism, Hinduism, Wiwekanand (p. 61-63). وه رگی راره له کتیبی: دعوه الهندوس إلی

الإسلام، دانهر : د. إبراهيم بن عبد الغفور ، په یامی دکتورا، دار ایلاف للنشر والتوزیع، ل ۱۲۲.

خوای گەوره له فەرموودە یەکی قودسیدا دەفەرمویت: (من بەندەکانم لەسەر فیتەرەتی بیروباوەری راست خولقاند، و ئەوان شەیتان هاتن بۆ لایان و لە ئاینەکان لایان دان، و ئەو شتانە ی لەسەریان حەرامکرد که من بۆیانم حەلال کردبوو، و فەرمانی پیکردن که هاوبەشم بۆ بڕیار بدەن لەکاتی کدا من هیچ بەلگە یەکم لەسەری - لەسەر ئەم هاوبەش بڕیاردانە - دانە بەزاندوو).^{۱۶}

هەموو مروڤەکان لەسەر بیروباوەری تەوحد - یەک خوا پەرسنتی - بوون، و شەیتانەکان هاتن و هەلیانخەلتاندن بەم کوفر و بیباوەریانە.

و پیڤەمبەر - صلی الله علیه وسلم - دەفەرمویت: (شەیتان دانیشتوووە بۆ نەوێ ئادەم لەسەر ریچکەکانی).^{۱۷}

شەیتان بەدوای هەر ریڤگایەکی دەگەریت بۆ گومراکردنی مروڤ، و بزگار بوون نیە مەگەر بە دەستگرتن بەو ریڤازە ی پیڤەمبەران لەسەری بوون لە تەوحد و پەرسنتی خوای گەوره.

قیدا بە ئاشکرا دەلیت که جیهان دروستکراوە و سەرەتای هەیه.

و خوای گەوره جیاوازه له خولقینراوەکانی و تیکەلیان نابیت.

ئیتەر چۆن هیندوسیهکان گەیشتن بەم قووناغە لە بیروباوەر بە یەکگرتنی خوا لەگەڵ خولقینەر - وحدة الوجود -، ریچ قیدا دەلیت: (ئە ی اللّٰه ! خۆر و جیهان هەموویان، ناتوانن دەورت بدەن و شوینی تۆیان تیدا بیتهو).^{۱۸}

ئەمە بەلگە یەکی روونە له قیداوە لەسەر هەلە ی باوەر بوون بە یەکگرتنی خوا لەگەڵ خولقینەر - وحدة الوجود -، خوای گەوره جیاوازه له بوونەوەرەکانی، و خۆر و مانگ خودا نین.

^{۱۶} صحیح مسلم : ۲۸۶۵.

^{۱۷} صحیح سنن النسائي : ۳۱۳۴.

^{۱۸} ریچ فیدا، مندل: ۱، سوکت: ۱۰، منترا: ۸.

وھەرۆھەھا ریج قیدا دەلێت: (خوای گەورە کە شەو و پوژزی دروستکردوو، ئەو خاوەنی دنیا و ئەوھە تێیدا، و ئەو خۆر و مانگ و زەوی و ئاسمانی دروستکردوو).^{۱۹}

چی بیروب—اوەریک پوونتر ھەبە لەمە لە نکۆلی کردن لە بیروبواوەری یەگرتنی خوا لەگەڵ خولقینەر -وحدة الوجود- و ئەزەلیەتی جیھانی ماددی؟

یەجور قیدا دەلێت: (ئەو زاتەبە کە ھێچ شتیک لەپیش ئەو نەخولقینراوە، و ئەو خولقینەری ئیمەبە و پاشای -خاوەنداری- ئیمە و ھەموو شتیک دەزانیت).^{۲۰}

ھێچ شتیک لەپیش خوای گەورە دروست نەکراوە، ئەو یەکەم و سەرەتایە و جیھان خوا دروستی کردوو و ئەزەلی نیە: (ئەو مەزنە خاوەنی زەوی و ئاسمانەکان).^{۲۱}

وقورئانی پیرۆز جەخت دەکات لەسەر ئەم ھەقیقەتە مەزنە، خوای گەورە وەحی نارد بۆ پیغەمبەرەکە ی موحمەد کوری عبداللە -صلی اللہ علیہ وسلم- لەپیش زیاتر لە ۱۴۰۰ سال سەبارەت بەوھە خوای گەورە جیاوازی لە خولقینراوەکانی و زاتی مەزنی لەسەر ووی ەرشە و تیکەل نابی و یەکنانگرت لەگەڵ خولقینراوەکانی.

خوای گەورە دەفرمویت: ﴿اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ مَا لَكُمْ مِّن دُونِهِ مِن وَلِيٍّ وَلَا شَفِيعٍ أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ﴾ واتە: ﴿خوا ئەو زاتەبە کە ئاسمانەکان و زەوی و ھەرچی لە نیوانیاندا ھەبە لە شەش پوژدا دروستی کردوو (مەرج نیە درپیزی ئەو پوژانە بەقەدەر درپیزی شەو و پوژزی زەوی بیت کە بە بیست و چوار سەعات جاریک بە دەوری خۆیدا دەسوڕیتەو، چونکە ھەندیک پوژ ھەرۆک قورئان خۆی ئاماژە ی بۆ دەکات ھەزار سالە، ھەندیکی تری پەنجا ھەزار سالە)، پاشان خوا لەسەر ەرشە سەرپەرشتی کارو فرمانی دروستکراوانی دەکات و ئەوھە ئەو عیلمی پپی ھەبە و دەیزانی و دەبەویت، ھەر ئەو پپیش دیت، خەلکینە جگە لەو خوابەکەس نیە پشٹیوانیتان لی بکات یان تکا کارتان بیت، ئایە یاداوەری و ەردەگرن و تیدەگەن﴾ [السجدة: ۴].

^{۱۹} ریج فیدا، مندل: ۱۰، سوکت: ۱۹۰، منترا: ۲-۳.

^{۲۰} یجر فیدا، سوکت: ۳۲، منترا: ۱۳.

^{۲۱} ریج فیدا، مندل: ۱، سوکت: ۱۰۰، منترا: ۱.

بنچینهی بیروباوهری پیغه مبهران و بنچینهی ئاین وشه ریه ته که یان ئه وهیه که الله خولقینه ره و تاکه وجیاوازه له خولقینه راوهکانی ؛ و اتا یه کناگریت له گه لیان و تیکه لیان نابیت !

کیشه ی پینجهم: له بیروباوهری یه کگرتنی خوا له گه ل خولقینه ره - وحدة الوجود - ئه وهیه ئه م فهلسه فهیه وه لآمی گرنگترین پرسیار ناداته وه: ئایا جیهان له کوپوه هاتوه؟

ئایا جیهان چۆن ده رکهوت به پپی ئه م فهلسه فهیه؟

پاشان: کی سهره تای ئه م فهلسه فهیه ی دامه زراند؟

ئایا به لگه کان له سه ری چین؟

پرسیار و ناروونی زۆر ههیه سه بارهت به م بیروباوهره که پیچه وانیه ی زانستی سه رده م وئه قل و فیدا و ئاینی پیغه مبه رانه.

1- ئایا هیندۆسیهت چۆن ده روانیته ژیان و مردن؟

هیندۆسیهتی ئیستا دامه زراوه له سه ر بیروباوهری لاشه گۆرکیی رۆحه کان و بازنه ی له دایکبوونه کان که کۆتا نایهت: ئیمه به پپی تیروانینی هیندۆسی ده خولپینه وه له بازنه یه ک له دایکبوونی دووباره و یه ک له دوا ی یه ک، هه موو مندالیک پیشتر بوونی هه بووه له بوونه وه ریکی پیش خۆی، و پاش مردنی رۆحه که ی ده چیتته نیو بوونه وه ریکی تره وه و به و شیوه یه، ئه مه له هیندۆسیه تدا ناسراوه به دهسته واژه ی: سامسارا Samsāra संसार ، ناروونی ئه قلی و زانستی زۆر ههیه له بابه تی لاشه گۆرکیی رۆحه کان - تناسخ الأرواح - وله وانه ش:

کیشه ی یه که م: ناسراوه به (ناره زایی ده ربرینی ته رتولیان Tertullian's objection) و ده لیت: ئه گه ر لاشه گۆرکیی رۆحه کان راست بووا یه ئه ی بوچی منداله تازه له دایکبووه کان هه مان توانای ئه قلی بالغه کانیا نیه؟^{۲۲}

Cogan, Robert. (1998), Critical Thinking: Step by Step, University Press of America, (pp. 202-203).

کیشەیی دووهم: ئەگەر لاشەگۆرکێی رۆحەکان راست بووایە، دەبوو ژمارەیی بوونەوهرەکان جیگیر بێت، چونکە لەنیوان خۆیان لاشەگۆرکێ دەکەن لە زنجیرەیی لەدایکبوونی دووبارە، وهیچ ئاقلێک نیه ئەم قسەیه بکات لەئەمرۆدا!

سەلیمناوێه که سەردەمییک هەبوو گۆی زهوی هەر بوونی نەبوو لەبنچینهدا، وسەردەمانییک هەبوو که بوونەوهره زیندووهرەکان لەسەر زهوی بوونیان نەبوو، وسەردەمانییک هەبوو که ژمارەیی بوونەوهره زیندووهرەکان بەم زۆریه نەبوو بەلکو زۆر کم بوون، پاشان زۆربوون لەگەڵ کاتدا وئەمە بەیەکدەنگی مرۆقهکان لەئەمرۆدا.

وسەردەمانییک هەبوو ژمارەیی مرۆقهکان زۆر کمتر بوو لەم ژمارەیهی ئیستا.

ژمارەیی مرۆقهکان جیگیر نیه ئەمە بەیەکدەنگی، ئیتر چۆن لاشەگۆرکێ لەنیوان رۆحەکان پروودەدات لە چەند بازەیهکی جیگیردا؟

کیشەیی سییەم: بۆچی کەس نیه باسی ژيانی پيشوو بکات - لەدایکبوونی پيشوو- که گوايه لهويوه هاتوو، جگه لهوانه نهبيت که شوينکهوتەي ئەو فەلسەفەن؟

ئافرهتییکی ئەمريکی هەبوو بەناوی روس سيمنز Ruth Simmons، بانگەشەیی ئەوھي دەکرد رۆحی گۆراوه لەگەڵ لاشەي ئافرهتییکی تر بەناوی بریدی مۆرفی Bridey Murphy پاشان روس سيمنز باسی یادگاریهکانی پيشووی دەکرد کاتيک مۆرفی لە سەدەي نۆزده لە ئيرلەندا بوو، بەلام کاتيک ليکۆلەرەوان لە مەسەلەکه وردبوونەوه بۆيان دەرکەوت که روس سيمنز دراوسێیەکی کۆنی هەبوو لە ئيرلەندا بەناوی بریدی مۆرفی، ويادگاریهکانی ژيانی ئەوي بردوو سەبارەت بە ئيرلەندا وبەناوی خۆیەوه باسیانی کردوو، وبانگەشەي ئەوي کردوو که ئەو بریدیە.^{۲۳}

بیرۆکەي لاشەگۆرکێی رۆحەکان تەنها وەهم وخەيالە وپيچەوانەي سەرەتاييترين درککردنە بە ئەقل و هەست.

^{۲۳} وەسفکردنی حالی روس سيمنز: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/1۲۱۱۶۶۱۲>

(وەرگيراو له وتارەکانی : د. فەوزی کوردی).

پؤل ئیدواردز سہرؤکی سہرنووسہرانی فرہفرہنگی -ئینسکلؤپیدیای- فہلسہفی ومامؤستا له زانکؤی نیویورک دہلئت: (لاشہگؤرکیی رؤحہکان تہنہا خہیالہ وپیچہوانہی زانستی سہردہمہ).^{۲۴}

مرؤف ئہگہر بمریت ئہوا لہدایک نابیتہوہ لہم ژیانہ لہلاشہی کہسیکی تردا.

وقیدات بہردہوام جہخت لہسہر ئہم ہہقیقہتہ دہکاتہوہ، وشتیک نیہ لہ قیدات سہبارہت بہ باسی لاشہگؤرکیی رؤحہکان -تناسخ الأرواح- یان سہبارہت بہ سامسارا.^{۲۵} ہہتاوہکو زانای ہیندؤسی شری ستیا کام ودیالنکار دہلئت: (بیروباوہری لاشہگؤرکیی رؤحہکان لہ قیدات نیہ ومن تہحدای ہہرکہسیک دہکہم دہلئت تئیدایہ).^{۲۶}

وباشترین بہلگہ لہسہر راستیتی قسہی ودیالنکار ئہوہیہ ہیندؤسیہکان مہراسیمیکی ئاینی دہکہن بہناوی : (شرادہ Śrāddha श्राद्ध) وئامانجہکہی بریتی بوو لہ ہیورکردنہوہی رؤحی مردوہکان.

ئیتہر چؤن لاشہگؤرکیی روودہدات لہکاتیکدا ہیندؤسیہکان لہنیو رؤحی مردوہکاندان؟ وقورئانی پیروژ کہ خوای گہورہ دایبہزاند بو سہر پیغہمبہرہکہی موحمہد -صلی اللہ علیہ وسلم-، وہلامی ئہوانہی داوہتہوہ کہ دہلین مرؤف لہم ژیانہدا دووبارہ زیندوو دہبیتہوہ، ئہویش ہہر ہہمان بیروباوہری ئہوانہیان ہہیہ کہ دہلین: ﴿إِنَّ هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا وَمَا نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ﴾ واتہ: ﴿ژیان تہنہا ژیانی ئہم دنیاہمانہ و ہیچی تر نیہ، دہژین و دہمرین و ئیمہ زیندوو ناکرینہوہ!!﴾ [سورۃ المؤمنون: ۳۷].

خوای گہورہ لہ کتیبہکہیدا رہدیانی داوہتہوہ: ﴿أَلَمْ يَرَوْا كَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِّنَ الْقُرُونِ أَنَّهُمْ إِلَيْهِمْ لَا يَرْجِعُونَ﴾ واتہ: ﴿ئہوہ سہرنجیان نہداوہ چہندہہا ہؤزی پیش ئہمانمان لہناو بردووہ، خو ہہرگیز ناگہرینہوہ ناویان و ناگہرینہوہ بو دنیا﴾ [سورۃ یس: ۳۱].

Edwards, Paul. (۲۰۰۱), *Reincarnation: A Critical Examination*, Prometheus Books ^{۲۴}

Yuvraj Krishan: *Bharatiya Vidya Bhavan*, ۱۹۹۷ ^{۲۵}

^{۲۶} ئواکمن : ل ۱۰۴، وہرگیراوہ لہکتیبی : (دعوۃ الہندوس إلی الإسلام)، دانہر: د. ئیبراہیم بن عبد الغفور بو بہدہستہینانی پروانامہ دکتور، (دار ایلاف للنشر والتوزیع)، ل ۹۹.

هه‌رکه‌سیک بمریت جاریکی تر ناگه‌ریته‌وه بو ئه‌م ژیانه یان گه‌رانه‌وه به‌شپوهیه‌کی تر.^{۲۷}
 خوای گه‌وره ده‌فه‌رمویت: ﴿لَا يَذُوقُونَ فِيهَا الْمَوْتَ إِلَّا الْمَوْتَةَ الْأُولَى﴾ واته: ﴿له هه‌مووی
 خوشت ئه‌وهیه که هه‌رگیز تالی مردن ناچیزن تیایدا جگه له و مردنه‌ی یه‌که‌مجاره﴾ [سوره
 الدخان: ۵۶].

ئه‌مه بیروباوه‌ری مسوولمانانه، وئمه بیروباوه‌ری قیدایه که به‌داخه‌وه هیندۆسیه‌کان
 وازیان لیه‌یناوه.

کیشی چواره‌م: سه‌باره‌ت به لاشه‌گۆرکیی رۆحه‌کان -تناسخ الأرواح- ئه‌وهیه
 بانگه‌شیه ئه‌وه ده‌که‌ن مه‌به‌ست بریتیه له گه‌یشتن به قوناغی یه‌کگرتنی رها یان
 ئه‌وه‌ی به موکشا ناسراوه، بو رزگاربوون له‌م له‌دایکبوونه دووبارانه، وئهمیش مانای
 ئه‌وهیه له‌دایکبوونه دووباره‌کان سزا وئازاره.

به‌لام کی ده‌لیت له‌دایکبوونه یه‌ک له‌دوای یه‌که‌کان سزا وئازاره؟

زۆرینه‌ی مروّقه‌کان ئه‌گه‌ر پرسیاریان لیبکریت ئایا چه‌ز ده‌که‌یت جاریکی تر له‌دایک
 ببیت وژیانیکی تر تاقی بکه‌یته‌وه ئه‌وا زۆرینه‌یان به‌بی دوو دلی ده‌لین به‌لی چه‌ز
 ده‌که‌ین.

پاشان ئه‌م تپروانینه شومیانه بو بوون له‌سه‌ر ئه‌وه‌ی سزا وئازاره تپروانینیکی درۆینه‌یه؛
 ژیان خیر و نیعمه‌تی زۆری تیدا‌یه که هه‌رگیز له ژماردن نایه‌ت.

موکشا بریتیه له ده‌ربازبوونیکی خه‌یالی له شتیکی که بوونی نیه له‌راستیدا !

کیشی پینجه‌م: سه‌باره‌ت به فه‌لسه‌فه‌ی لاشه‌گۆرکیی رۆحه‌کان بریتیه له گوئی نه‌دان
 به کردنی تاوان و سه‌رپیچیه‌کان، چونکه پاساو ئه‌هیندریته‌وه بو کردنی تاوانه‌کان،
 له‌به‌رئه‌وه‌ی مروّقه‌ ده‌ربازبوون ده‌دۆزیته‌وه له له‌دایکبوونه‌کانی پیش‌ووتر ئه‌میش به
 له‌دایکبوونی داها‌توو ؛ بۆیه با چیژ وه‌ر‌بگریت له‌م له‌دایکبوونه‌ی که ئیستا تیدا‌یه.

^{۲۷} قورتوبی له ته‌فسیره‌که‌یدا ده‌لیت: وئمه ئایه‌ته‌ رده‌ بو ئه‌وانه‌ی بانگه‌شیه ئه‌وه ده‌که‌ن هه‌ندیکی
 له خه‌لکی ده‌گه‌رینه‌وه بو ژیان له‌پاش مردنیان له‌پیش هاتنی رۆژی قیامه‌ت.

ئهم بابته دهبیته هۆی ئاسایی بوونهوه ورپگهپیدان به کردنی ههر تاوانیک، ولهوهیه بههۆی ئهمهوه بیته که هیند خاوهنی بهرزترین ریژهی تاوان و تاوانی دهستدریژی کردن به دیاریکراوی.^{۲۸}

وهیند له وولاتانهیه که خاوهنی بهرزترین ریژهی تاوانی دهستدریژی کردن به کۆمهله.

۷- ئایا سهراوهی بیروکهی دووباره بوونهوهی له دایکبوونهکان و لاشه گۆرکیی رۆحهکان چیه له هیندۆسیهتدا؟

هیچ یهکیک نازانیت ئهم بیروکانه چۆن سهریان ههلهدا و نازانریت کی خاوهنیانه، وههروهها به لگهش له سهریان نیه.

وبه لگه نیه له سهراوهی دووباره بوونهوهی له دایکبوونهکان له قیدات، و ته نانهت یهک وشهش نیه سهبارهت به لاشه گۆرکیی رۆحهکان له قیدات، و ئهم بیروکانه تهنها له فهلسهفهکانی پورانهکان Puranas ههیه که له دواییانه سهریان ههلهدا.

دووور نیه له وهی ئهم بیروکانه هاتۆته نیو میشکی یهکیک له پراهیبهکانی هیندۆس، وهکو جوړیک له خهیا لکردنهوه به هۆی زۆر مانهوه به بی خواردن و خواردنهوه ههروهکو له مهراسیمهکانی پرانا Prana روودهات.

زانراوه که مهراسیمهکانی پرانا دانیشتن بۆ ماوهیهکی زۆر له خۆ دهگریته به شیوهیهکی دیاریکراو به بی خواردن و خواردنهوه.

مانهوه بهم شیوهیه بۆ چهندهها کاتزمیر به شیوهیهکی دیاریکراو به بی خواردن و خواردنهوه، له گهله کاتدا ئایونهکانی میشک به هۆی کهمی گلوکۆزی خوین تیکدهچیت و کهموکورتی تیکدهکهویت ئهمیش دهبیته هۆی دهردانی ناریکی هۆرمونی ئه ندرۆفین بۆیه خهیا لکردن - وههم کردن: ههلوهسه - دهستپیدهکات له راستیدا.^{۲۹}

^{۲۸} https://en.wikipedia.org/wiki/Rape_in_India

^{۲۹} <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/۸۹۳۱۶۵۱> (مالمپهری ناوهندنی نیشتمانی ئهمریکی بۆ تووژینهوه، که مالمپهریکی حکومیه و بهکیکه له گهورهترین سهراوهکانی تووژینهوه و گهرانی زانستی له جیهاندا).

ئەوێ راھیبەکان بینیویانە و نووسیوانە لە پورانەکان سەبارەت بە دووبارەبوونەوێ لە دایکبوونەکان ئەمە نزیکترە لە خەیاڵ و هەلوەسە یان بێھۆشی مێشکی.

ئەمیش بە دانپێدانانی زانستی سەردەم، چونکە بەپێی ناوەندی نیشتمانی ئەمریکی بۆ گەران و تووژینەوێ کە یەکیکە لە گەورەترین سەرچاوەکانی تووژینەوێ پزیشکی لە جیھاندا؛ کەمبوونەوێ گلوکۆز لە خوێندا بۆ ماوەیەکی زۆر بەم شێوەیە دەبێتە هۆی خەیاڵ و هەلوەسە.^{۳۰}

ئیمامی زەھەبی -رەحمەتی خوای لێبێت- دەلێت: (پاشان راھیبی دوور لە زانست، ھەرکاتیک زاھید بوو و ژنی نەھینا و برسی بوو، و وازی ھینا لە گوشت و خواردنە خۆشەکان، و تەنھا خواردنی خراپی خوارد، ئەوا بیرکردنەوێ نەفس تێکەلی دەبێت و شەیتان دەچێتە نێویەوێ و دەردەچێت، بۆیە باوەری وادەبێت کە گەیشتووە، و قسە ی لەگەڵ کراوە و بەرز بووەتەوێ، بۆیە شەیتان بەسەریدا زال دەبێت و وەسووسە ی بۆ دەکات).^{۳۱}

بۆیە ئاینی ئیسلام ھۆشداری داوێ لە گوزەران بەم شێوە قورس و ناپەھتە و زۆرکردن لە نەفس بەم شێوەیە.

بەم شێوەیە ناپەھت کردنی نەفس دەبێتە هۆی تێکچوون لە بیسکردنەوێکان و خراپبوونی دینداری لەگەڵ کاتدا.

خوای گەورە لە قورئانی پیرۆزدا دەفەرمویت: ﴿قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ اللَّهِ الَّتِي أَخْرَجَ لِعِبَادِهِ وَالطَّيِّبَاتِ مِنَ الرِّزْقِ﴾ واتە: ﴿ئەو پێغەمبەر (صلی اللہ علیہ وسلم) پێیان بلی: ئەوێ کێیە پۆشاک و زینەت و جوانیە خواپیەکانی لە بەندەکانی حەرام کردوێ کە لە بنەپەتدا خۆی بۆی بەدیھێناون؟ ھەر وەھا ئەوێ کێیە رزق و پۆزیە چاک و پاکەکانی حەرام کردوێ؟!﴾ [الأعراف: ۳۲].

و پێغەمبەری خودا -صلی اللہ علیہ وسلم- دەفەرمویت: (بارگرانی مەخەنە سەر نەفستان؛ بۆیە خوای گەورەیش بارگرانی دەخاتە سەرتان، خەلکانیک بارگرانیان خستە سەر نەفسی خۆیان، بۆیە خوای گەورەیش بارگرانی خستە سەریان؛ رزگار بووێکانیان

^{۳۰} سەرچاوەی پێشوو.

^{۳۱} سیر أعلام النبلاء، ژیاننامە ی: أحمد ابن أبي الحواری، لە مائپەری: د. فوز کردی وەرگیراوە.

هان له پەرستگا و دیرهکان، ﴿وَرَهْبَانِيَّةً ابْتَدَعُوهَا مَا كَتَبْنَاهَا عَلَيْهِمْ﴾ واتە: ﴿بەلام ئەوان رەهبانیەت و دوورەپەریزیان لەدنیا دا کردەپیشەیان، وە نەبیت ئیمە ئەو حالەتەمان لەسەر فەرز کردبەن﴾. [الحدید: ۲۷]. ۳۲

ئەم زیادەرەویە بوو هۆی تووشبون بە ئەو هەلوسە و خەیاڵانە که پێچەوانە ی فیدایە و ئەمرۆ بوو تە یەکیک لە بنچینهکانی هیندۆسیەت.

و لەبەرامبەر دا ئەگەر سەیری موعجیزەکان بکەین که خۆی گەر بە هۆیانە وە یارمەتی پێغەمبەران دا بۆ سەرخستنی پەيامەکان، موعجیزەکان لەناکا و روودەدەن بەبێ ئامادەکاری پێشتر، و خەلکی دەیبینن بەچاوەکانی خۆیان، و مرۆقەکان ناتوانن هاوشیووی ئەمانە ئەنجام بدەن!

ئەمە یە جیاوازی لەنیوان هەوالپیدانی پێغەمبەران و هەوالپیدانی سەبارەت بە ئەو شتانە ی راهیبە هیندۆسیەکان بینوویانە.

۸- هیندۆسیەکان چۆن دەروانە گەردوون؟

بەپێی فەلسەفە ی هیندۆسی گەردوون لە حالەتی تیکچوون و هەلوسە شانە وە یە پاشان جاریکی تر دەردەکە ویتە وە، بەم شیوایە بە بەردەوامی.

گەردوون دروست دەبیت پاشان هەلە وە شیتە وە پاشان دروست دەبیتە وە بەم شیوایە بە بەردەوامی.

و ئەم تێروانینە سەبارەت بە گەردوون که هەلە وە شیتە وە و دووبارە دروست دەبیتە وە؛ هەلە یە کی زانستیه.

لەروانگە ی زانستە وە لەپیش ئەم گەردوونە هیچ گەردوونییکی تر نەبوو، بەلکو دروستکرا وە و پێشتر هیچ نمونە یە کی نەبوو.

ئەمە بیروباوەری مسوڵمانانە که پیاویک دايمە زانوو شوانیتی مەروماڵاتی کردوو لە نزیک مەککە بەرامبەر نرخیکی بۆ خەلکی مەککە؛ لەپیش ۱۴۰۰ سال بەناوی موحەمەد کوری عبدالله پێغەمبەری خودا و پێغەمبەری ئیسلام - صلی الله علیه وسلم -، خۆی

۳۲ سنن أبي داود، صحيح : ۴۹۰۴ .

گهوره وه‌حی بۆ نارد به‌وهی ئەم گه‌ردوونه دروستکراوه وپێشتر هیچ نمونه‌یه‌کی نه‌بووه، خ‌وای گه‌وره له قورئانی پیرۆزدا ده‌فه‌رمویت: ﴿بَدِيعُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِذَا قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُن فَيَكُونُ﴾ واته: ﴿(هه‌ر ئەو زاته) به‌دهیهینه‌ری ئاسمانه‌کان و زه‌ویه به‌جوانترین شیوه، جا هه‌ر کاتی‌ک بریاری هه‌ر شتی‌ک بدات، ته‌نها ئەوه‌نده‌ی به‌سه که فه‌رمانی بوون یان پێشهاتنی بدات، ئیتر خ‌یرا ئەو شته، یان ئەو کاره، ده‌بی‌ت و ئەنجام ده‌دری‌ت.﴾ [سورة البقرة: ۱۱۷].

۹- لاشه‌ی مرۆف له‌چی پیکهاتوه له هیندۆسیه‌تدا؟

لاشه‌ی مرۆف له هیندۆسیه‌تدا له پینج هیزی توخمی -ئهن‌دامی- پیکهاتوه: ئاو و زه‌وی و هه‌وا و ئاگر و مه‌ودا -بۆشایی ئاسمان-.

هه‌موو گه‌ردوون وئه‌وه‌ی تیی‌دایه له‌م پینج مادده‌یه‌وه دروست بووه.

هه‌ر توخمی‌ک له‌مانه له‌به‌رامبه‌ریدا ئەسه‌تیره هه‌یه، مه‌ریخ ئاگرینه و زوحه‌ل زه‌ویه، وه‌ر ئەندامی‌ک له مرۆف له‌به‌رامبه‌ریدا ئەم پینج توخمه هه‌یه سه‌پل زه‌ویه ودل ئاگرینه.

هه‌موو شتی‌ک له بووندا پۆلین ده‌کرین به‌پیی ئەم پینج توخمه تانه‌ت کاته‌کانیش، به‌پیی بیروباوه‌ری ئەوان ؛ نه‌خۆشی به‌هۆی تی‌ک—چوونیک له تەرازوی ئەم پینج توخمه‌وه رووده‌دات.

وبیروکه‌ی پینج توخمه‌که له ریگه‌ی پراناوه Prana سه‌ریه‌له‌دا که ئەمیش مه‌راسیمی‌کی خۆ برسی‌کردنه ودانیشتن و بی‌ده‌نگبوونه بۆ چه‌ند کاتژمیری‌کی زۆر.

به‌داخه‌وه بیروکه‌ی پینج ئەندامه‌که ته‌شه‌نه‌ی کرد له جیهاندا وزۆر له زانسته‌کانی چاره‌سه‌رکردن به وزه له‌سه‌ر ئەم بیروکه‌یه دامه‌زراوه.

بنچینه‌ی زانسته‌کانی چاره‌سه‌ر به وزه و ما‌کروبیوتک و فینج شوی و چاره‌سه‌ر به ره‌نگه‌کان وه‌تد له راهینه‌کان له‌سه‌ر ریک‌خستنی ئەم ماددانه بنیات نراوه.

ریک‌خستنی ئەم توخمانه له‌لای ئەوان ده‌بی‌ته هۆی هی‌نایی رزق و دوور‌خستنه‌وه‌ی شه‌ر و زیان.

ئه مرؤ له په رستگا هیندو سیه کان مروّف ده شیلن بو ریڅخستنی ئه م توخمانه، چونکه پییان وایه ئه مه چاره سهری زور نه خووشی ده کات.

وئهم بیروکه یه (بیروکه ی پینج توخمه که) له بنه رته دا هیچ په یوه ندیبه کی به زانسته وه نیه.

ههروه ها په یوه ندی به فیزیا وپزیشکی ش نیه.

به لکو زانست حوکمی له سه ر ئه مه وئو راهینانه ی په یوه ندیان به مه وه هه یه داوه ؛ به وه ی ئه مه جوړیکه له خورافه ت و خه یال وچه واشه کاری.

وئهم بیروکه یه وا پوّلین کراوه به وه ی زانستی کی ساخته یه.^{۳۳}

ئو راهینان ومه شقکردنانه ی په یوه ندیان به م زانسته وه هه یه حوکمیان له سه ر دراوه به وه ی ته نها خه یال و وه من.^{۳۴}

له وه یه بیروکه ی پینج توخمه که هاتیبته نیو میشکی به کی که له راهیبه کان به هه مان ئو ریڅگایه ی که له دایکبوونه دووباره کان ولاشه گوړکی ری روه کان هاته نیو میشکی راهیبه کان، ئه مانه هیچ به لگه یه کی ئه قلی وزانستی ومه نتیقی وده قیشیان له سه ر نیه. ئه م بیروکه یه ته نها خه یال ن.

کیشه له وه دایه ئو مه راسیمانه ی په یوه ستن به م بیروکه یه وه ته نها ته لسیمی بته رستی وپه یوه ست بوونه به ئه ستیره کان وشیوه وهیما وره نگ و ته میمه کان که خوای گه وره هیچ به لگه یه کی له سه ر دروستیتیان دانه زانده وه.^{۳۵}

ئیسلام پیش زانستی سه رده م که وتووه له ئاگادارکردنه وه له م مه شق ومه راسیمانه که په یوه ستن به بیروکه ی پینج توخمه که، ئه م مه شق کردنانه ده بنه هو ی دواکه وتنی چاره سه ر وه رگرتنی دروست، وده بیته هو ی ئه وه ی مروّف له خه یال و وه همدا بزی پیچه واننه ی ژبانی راستی و واقیعی، وده بیته هو ی ئه وه ی مروّف په یوه ست بیت به شت ویه کی کی تر جگه له خوای گه وره، بو یه ئیسلام هو شدار ی داوه سه باره ت به م مه شق

^{۳۳} "Energy – (according to New Age thinking)", The Skeptic's Dictionary, ۲۰۱۱-۱۲-۱۹

^{۳۴} "Some Notes on Wilhelm Reich, M.D", Quackwatch.org, ۱۵-۰۲-۲۰۰۲

^{۳۵} گفتوگوم کردووه له سه ر بابه تی چاره سه ر به وزه له کتیبی کی تر به ناو نیشانی: (الإلحاد الروحي).

و مەراسیمانە، خۆی گەورە لە فەرموودەییەکی قودسیدا دەفەرموێت: (بەیانێ هات بەسەر بەندەکانم و هەندیکیان باوەڕیان بە من هەیە و هەندیکیان کافر بە من، ئەوەی ووتی: بارانمان بۆ باری بە فەزل و پەرحمەتی خۆی گەورە؛ ئەو ئیماندارە بە من و کافر بە ئەستێرە، و ئەوەی ووتی: بارانمان بۆ باری بەهۆی دەرکەوتنی فلان و فلان ئەستێرە؛ ئەو کافر بە من؛ و ئیماندارە بە ئەستێرەکان).^{۳۶}

هەرکەسێک باوەڕی بە ئەستێرەکان و کاریگەریان هەبێت لەسەر مەرۆف و پێی و ابییت ئەو ئەستێرانە کاریگەریان هەیە لەسەر رزق و رۆزیەکان ئەو کافر بوو بە خۆی گەورە، و هەرکەسێک باوەڕی بە خۆی گەورە هەبێت ئەو کافر بوو بە کاریگەری ئەستێرەکان لەسەر قەدەری مەرۆف.

پێغەمبەری خودا - صلی اللہ علیہ وسلم - دەفەرموێت: «(روقاکان - الرقی) * (تەمیمەکان - التمام) ** و (تیوہ لەکان - التولە) ^ شیرکەن - هاوبەش بریاردان بۆ خۆی گەورە-». * (روقاکان - الرقی): هەندیک و تەن ماناکانی نازاریت کە ناوی شەیتانەکان و هاوشیووی ئەوانەییە کە ساحیرەکان ئەنجامی دەدەن. ** (تەمیمەکان - التمام): کاغەزی کە نووسراوە و دەپێچرێتە ناو شتێک یان شتی کە (چاوەزاریکە) لە دەست دەرکێت یان دەرکێتە ملەو یان هەڵدەواسرێت کە پێیان وایە لە چاوی پێس و شتی خراب دەیانپاریزێت. ^ (تیوہ لەکان - التولە): زۆرجار ساحیرەکان ئەنجامی دەدەن بۆ ئەوەی دووکەس یەکیان خۆش بویت یان بۆ ئافەرەتان ئەنجامی دەدەن بۆ ئەوەی مێردەکانیان خۆشیان بوین.^{۳۷}

بۆیە مسوولمان باوەڕی نیە بە خورافەتی کاریگەری پێنج توخمە کە و تەلسیمەکان و تەمیمەکان کە پەییوەستن پێیان.

بە لکو ئیسلام جەخت لەسەر ئەوە دەکاتەوێ کە دروستکردنی تەلسیم و شیوہ ئەندازەییەکان و بەندۆلەکانی وزە و هتد لە شتی پەییوەست بە پێنج توخمە کە؛ حەرام و قەدەغەکراوە، و باوەڕ بەوەی ئەم تەلسیمانە هۆکاری سوود و زیانن ئەمە لەخودی خۆیدا شیرک و کوفەر بە اللہ.

^{۳۶} صحیح مسلم: ۷۱.

^{۳۷} صحیح الجامع: ۱۶۳۲.

پیغهمبه - صلی الله علیه وسلم - ئه لقه یه کی مسی له دهستی پیاویکدا بینی،
 فهرمووی: ئەمه چییه؟ پیاوه که ووتی: بۆ لابردنی نه خوشتی لاوازی له دهستم کردووه. -
 صلی الله علیه وسلم - فهرمووی: «دایبکه نه تهنه لاوازترت دهکات، ئەگەر بمریت
 وئهمه له دهستدا بیټ؛ ئەوا ده ریته دهستی». ۳۸

وله گێرانه وه یه کدا: «ئەگەر مردیت وئهم شته له دهستت بیټ ئەوا هه رگیز سه رفراز
 نابیت». ۳۹

شیخی ئیسلام ئیین تهیمیه - ره حمه تی خوی لیبت - ده لیټ: «- باوه ربوون به وهی -
 دروستکردنی ته لسیمه کان ده بیته هوی هینانی سوود و دوورخستنه وهی زیان ئەمه
 شیرکی گه وره یه». ۴۰

ئهمه هه مان بیرو باوه ره که به اغافاد غیتا Bhagavad Gītā به اغافاد جه ختی له سه ر
 ده کاته وه که ده لیټ: (ئه وانهی خواجه کان ده په رستن ده گن به خواکان، وئه وانهی
 پیشین ده په رستن ده گن به پیشین، ئه وانهی شهیتان ده په رستن ده گن به شهیتان،
 ئه وانهی من ده په رستن ده گن پیم). ۴۱

هه رکه سیک په یوه ست بیټ به جگه له الله له په یوه ست بوون بهم ته لسیمانه ئەوا
 جگه له خوی گه وره ی په رستووه.

چاره نووسی به پیی قیدا به هه تاهه تای مانه وه یه له دۆزه خدا، یجر قیدا ده لیټ: (ئه وهی
 جگه له خوی گه وره ده په رستیت له شته دروستکراوه کان، ئەوا نقوم ده بیټ له
 تاریکایی و سزای ئاگر ده چیژیت بۆ هه تاهه تای). ۴۲

په ره دگارمان - سبحانه و تعالی - ده فه رمویت: ﴿بَلِّغْ لِلَّهِ الْأَمْرَ جَمِيعًا﴾ واته: ﴿به لام
 دلنیابن که هه موو کاریک و هه موو شتی که به ده ست خواجه﴾ [سورة الرعد: ۳۱].

۳۸ صحیح ابن حبان: ۶۰۸۵.

۳۹ سه حیحه له گێرانه وهی الهیتمی المکی، الزواجر، ب ۱ ل ۱۶۶.

۴۰ مجموع الفتاوی، ۹ : ل ۳۴.

۴۱ به اغافاد غیتا، ۹-۲۵.

۴۲ یجر قیدا، سوکت: ۴۰، منتر: ۹.

پيغەمبەر - صلى الله عليه وسلم - دەفرمویت: «وئەگەر داوات کرد ئەوا تەنھا داوا لە خوای گەورە بکە، وئەگەر داوا یارمەتیت کرد ئەوا تەنھا لە خوای گەورە داوا یارمەتی بکە». ٤٣

بۆیە مسوڵمان باوەرپی بە خورافەتی کاریگەری پینچ توخمە کە وئەستێرەکان و تەلسم و تەمیمەکان نیە، بەلکو باوەرپی وایە ئەمانە لەخودی خۆیاندا بتپەرسنی و گومرایی و چەواشەکاری و خورافەتن.

١٠- ئایا کۆمەلگە ی هیندوسی چۆنە؟

کۆمەلگە ی هیندوسی بەهۆی باوەربوونی بە بیروکە ی لاشەگۆرکپی رۆحەکان و بیروکە ی کارما ؛ کۆمەلگە یه کی چینیایه تیه.

چونکە مروقی خراپ جاریکی تر لەدایک دەبیتەووە لەم ژیانە لە چینیکی کەمتر لەوہی پیشووتری.

بۆیە ئەوہی تووشی ناخۆشی و تاقیکردنەوہ بوو شایستە ی ئەو ئازار و ناپەچەتیه یه...

ئەمە دانانی بناغە یه بۆ ستم بەرامبەر هەژار و ئەوانە ی تووشی تاقیکردنەوہ بوون و گرنگی نەدانە پێیان.. ئەمە پازی بوون و ئاسایی کردنەوہ ی ستم و سنوور تپەرانندنە.

لە هیندوسیەتدا مروقەکان دابەش دەبن بەسەر چوار چین:

١- براھیمنەکان: مامۆستا و قەشەکان.

٢- کشاتریاکان: جەنگاوەر و پاشاکان.

٣- قیشیەکان: جووتیار و بازرگانەکان.

٤- شودراکان: کریکارەکان.

وکەمترین چین بریتین لە: شودراکان کە بەچاوی سووک سەیر دەکرین و ئیشی پیس دەکەن - لەروانگە ی ئەوانەوہ - وەکو پاکوخواوینی و خزمەتگوزاری.

٤٣ سنن الترمذی، صحیح: ٢٥١٦.

چینی هەر مروّقیک جوّری کارهکهی وپۆشاکهکهی وخوردنهکهی دیاریدهکات.

وهاوسەرگیری له چوارچیوهی یهک چیندا روودهات.

مروّق بریاری لهسەر دراوه بهوهی خوّی بداته پال ئه و چینهی که تئیدا له دایکبووه ههتاوهکو دهمریت.

ئه م تئیروانینه چینایهتیه ههلقولاره له باوهر به بیروباوهری لاشهگۆرکیی رۆحهکان و بیروباوهری کارما، شودراکان شایستهی ئهوهن که له و چینه بن، چونکه بیگومان له له دایکبوونهکانی پیشوو گوناھبار بوونه، بۆیه له دایکبوونه له و چینه.

ئه م تئیروانینه ههله و شایواوه دهبیته هۆی تیکچوونی ژیان بهتهواوی، به م تئیروانینه دهکریت یارمهتیدانی چینی شودراکان جوّریک له ریز نهگرتن بیت له کارما.

ئه مه جوّریکه له ئاسایی کردنهوهی دواکهوتن وستهم وچینایهتی و سنوور تئیهپهراندن.

فهلسهفهی لاشهگۆرکیی رۆحهکان وفهلسهفهی کارما ئه م چینایهتیهی هینایه کایهوه، وئه م تئیروانینه ههلهیان دروستکرد بۆ خهڵکانیکی ههژار ونهخۆش وللاواز که هیچ شتیکیان بهدهست نییه.

هیندۆسیهت ههلی یارمهتیدان ودریژکردنی دهستی هاوکاری بۆ ئهوانهی بههدهردا.

ئه م تئیروانینه هیندۆسیانه پیچهوانهی فیترهتی سروشتی مروّقه، ئه و فیترهتهی دهبیته هۆی ههست و سوّز بهرامبهر لاواز وههژار ونهخۆشهکان، وههروهها دهبیته هۆی ههستکردن به ئهرک بهرامبهریان له خزمهتکردن وههولدان بۆ لادانی ئازار وناپههتی لهسهریان.

نازانم چۆن هیندۆسیهکان دوورکهوتوونهتهوه له بیروباوهری ئیمان به رۆژی دوایی که له قیدا هاتوو، ئه و بیروباوهره دهبیته هۆی چاکبوونی ژیانی مروّق وتئیروانینی بۆ جیهان دهگۆریت، لئیرسینهوه له مروّق بهدهست خوی گهورهیه له رۆژی قیامهتدا، وهههه مو مروّقهکان به بی تاوانی له دایک دهبن، ودریژکردنی دهستی یارمهتی بۆ لئقه و ماوهکان له خهڵکی دهبیته بهرزبوونهوهی پلهی مروّق لای خوی گهوره له قیامهتدا.

کام له م دوو تئیروانینه باشتەر وچاکتره بۆ مروّقایهتی ونزیکتره له سروشتی مروّق؟

فلسه فهی کارما .. یان بیروباوهری قیدات؟

له ریج قیدا هاتووه: (ئهی الله تو به باشتیرین شیوه پاداشتی که سی چاک ده ده بیته وه).^{۴۴}
 ههروه ها تیدا هاتووه: (بو هه تاهه تای بی مهیل ره وه له و شوینه ی که هه موو جو ره کانی
 چیژ و خو شی تیدایه، که تیدا مروف ئه وه ی پیده دریت که نه فسی هزی لیته تی).^{۴۵}
 ئه مه بیروباوهری قیدایه.

له وی به هه شت هه یه که چاکه کاران نیعمه تیان پیده به خشریت.

هه ره له وی به پی قیدا سزادان هه یه که ئاماده کراوه بو تاوانباران.

ریج قیدا ده لیت: (شوینیکه بنی زور قوله بو تاوانباران ئاماده کراوه).^{۴۶}

چون ده بیته ئه م شوینانه بگونجیت له گه ل بیروباوهری دووباره بوونه وه ی
 له دایکبوونه کان و لاشه گو رکیی روچه کان؟

ئایا شوینیکه قول بو تاوانباره کان له چی شوینیکه فلسه فهی کارما جیی ده بیته وه؟

بویه فلسه فهی کارما به شیوه یه کی گشتی داهینانی مروفه و تپروانینیکه پیچه وانه ی
 قیداته.

بیروباوهری هه موو پیغه مبه ران بریتی بوو له : باوه ره یان به روژی دوایی و به هه شت
 ودوزه خ، و مروف به به ریئی و بی تاوان له دایک ده بیته .

وئهم بیروباوه ره ده گونجیت له گه ل فیتره ت، و پیچه وانه ی سته م و دواکه وتن و چینایه تی
 و سنور به زاندنه .

ئاینی پیغه مبه ران هه ولده دات بو پایه دار کردنی مروف و به رزک—ردنه وه ی پله کانی،
 و بانگه وازی ده کات بوئه وه ی خه لکی به یه کسانی و دادپه روه ری مامه له یان له گه لدا
 بکریته .

^{۴۴} ریج قیدا، مندل: ۱، سکوت: ۱، منترا: ۶.

^{۴۵} ریج قیدا، مندل: ۹، سوکت: ۱۱۳، منترا: ۹-۱۱.

^{۴۶} ریج قیدا، مندل: ۴، سوکت: ۵، منترا: ۵.

به های مروّف له ئیسلامدا له چین وشووه وباری ته ندروستی وئاستی ئابووری نییه به لکو به های مروّف به پیی ئه و کرده وه چاکانه یه که ئه نجامی ده دات.

ئیسلام بانگه وازی ده کات بو به زکردنه وهی پله و پایه ی هه مووان و پشتگویی خستنی ره چه له ک و پله ی کومه لایه تیان.

به لکو بیروکه ی به چاوی سووک سه یرکردنی چینیک له خه لکی وچینایه تی زور به توندی رهت ده کاته وه.

خوای گه وه ره له قورئانی پیروژدا ده فه رمویت: ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِّن ذَكَرٍ وَأُنثَىٰ وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ﴾ واته: ئه ی خه لکینه بیگومان ئیمه هه مووتانمان له نیرو مییه ک دروستکردوه (که باوکه ئاده م و دایکه هه وایه) و کردوو مانن به چه نده ها گه ل و تیره و هوژی جو ربه جو ر، تا یه کتر بناسن و په یوه ندیتان خو ش بی ت به یه که وه... به راستی به ڕیزترینتان لای خوا ئه و که سانه تانن که زورتر له خواتر سه و فه رمانبه رداری خوا یه، بیگومان خوا زانا و به ئاگایه له هه مووان﴾ [سوره الحجرات: ۱۳].

پیغه مبه ری خودا - صلی الله علیه وسلم - ده فه رمویت: (هه رکه سیک کرده وهی دوای بخات، ئه وا ره چه له که که ی پیشی ناخات).^{۴۷}

هه روه ها پیغه مبه ر - صلی الله علیه وسلم - ده فه رمویت: (نابیت خه لکی بین بو لام به کرده وه کانیانه وه، وئیه بین بو لام به ره چه له که کانتانه وه).^{۴۸}

ره چه له ک له ئیسلامدا هه یج نرخ وکیشیکی نیه به و تیروانینه ی ئه وان بو ی.

وپیغه مبه ر - صلی الله علیه وسلم - ده فه رمویت: (ئه ی خه لکینه په روه ردگارتان یه که، و باوکتان یه که، به دلنیا ییه وه، هه یج عه ره بی ک فه زلی نیه به سه ر ناعه ره بی که وه، و هه یج ناعه ره بی ک فه زلی نیه به سه ر عه ره بی که وه، و هه یج سپی - پیستی ک - فه زلی نیه به سه ر ره ش - پیستی که وه -، و هه یج ره ش - پیستی ک - فه زلی نیه به سه ر هه یج سپی

^{۴۷} صحیح مسلم: ۲۶۹۹.

^{۴۸} حسنه الوادعی فی الصحیح المسند: ۱۴۲۶.

-پیسنتیکهوه- ؛ مهگەر به -پیی پلهی- تهقواداری نهییت).^{۴۹}، وپیغمبهه -صلی الله علیه وسلم- دهفرمویت:(لاوازهکانم بۆ بانگ بکهن، ئیوه رۆزیتان پیدهدرییت و سهردهخرین بههۆی لاوازهکان لهنیوتان).^{۵۰}

سهیری ئەم وینهیه بکه: (لاوازهکانم بۆ بانگ بکهن، ئیوه رۆزیتان پیدهدرییت و سهردهخرین بههۆی لاوازهکان لهنیوتان)، و بهراوردی بکه لهگهڵ ئەو وینهی هیندۆسیهت تیی دهروانیت سهبارت به لاوازهکان.

نهفسی مروّف خولقیئراوه لهسهههست وسۆز بهرامبهه لاواز وههژار وساده وئەقل ناکاملهکان له خهڵکی، دژایهتی کردنی هیندۆسیهتی ئیستا بۆ ئەم فیترهته لهراستیدا کیشیهکی گهورهیه.

۱۱- ئایا راسته هیندۆسیهکان مانگا بهپیرۆز دادهنن؟

مانگا له هیندۆسیهتدا پیرۆزیهکی تایبهتی ههیه چونکه سههراوهی بهخشینه، وههروهها مهسهلهیهکی تر ههیه ئهوهی تپروانینی هیندۆسیهتی سهردهمه که پهیهندی ههیه به بابهتی تیکهلبوونی خوا لهگهڵ خولقیئراوهکان لهنیویشیان مانگاکان که ناسراوه به فلهسهفهی (یهکگرتنی خوا لهگهڵ خولقیئراو : -یهکگرتنی بوون- وحده الوجود)، مانگا چهند شیوهیهکی جیاوازی بهپیرۆزدانانی ههیه له هیندۆسیهتدا.

بهردهوام ئاههنگی تایبهتی دهکریت بۆ مانگاکان له شوینی جیاوازی هیند.^{۵۱}

له بهرامبهردا قیدات خوای گهوره به پاک و بیگهرد دادهنیت که ئەو دووره له ههموو کهموکورتیهک و بهمهزنی دادهنیت لهسهرووی ههموو شتیکی و دروستکراویکهوه.

^{۴۹} رواه البيهقي في شعب الإيمان والحديث صحيح، السلسلة الصحيحة : ۲۷۰۰.

^{۵۰} سنن أبي داود والترمذي وصححه الألباني في صحيح الجامع وصحيح أبي داود : ۲۵۹۴.

^{۵۱} أسطورة البقرة المقدسة، دويجنرا نارايان (وهرنه گيڤدراوه).

هاتوو له ریج قیدا: (من الله م بوونم هه بووه له پیش هه موو شتیکی، ومن خاوهنداری هه موو جیهانم، ومن نیعمهت به خشهری راسته قینه م و بژارده ی هه موو نیعمه ته کانم، ده بیته هه موو رۆحه کان بانگی من بکه ن بۆ یارمه تیدان ورۆزی به خشین).^{۵۲}

ئه مه ده قیکی رونه وه کو خۆر نکۆلی ده کات له بیروکه ی (یه کگرتنی خوا له گه ل خولقینراو : -یه کگرتنی بوون- وحده الوجود)، خوی گه وره خولقینه ری جیهانه وجیاوازه له جیهان.

هه روه ها ئه م ده قه هۆشه داری تیدایه له به پیروزدانی جیهانی ماددی یان داوی به هاناوه هاتن و پارانه وه له خولقینراوه کان، بۆیه نابیت مروّف نزا بکات و بیارپه ته وه و داوی به هاناوه هاتن بکات له هه یج که سیکی مه گه ر له خوی گه وره که مانگا وه هه موو شتیکی تری خولقاندوه -سبحانه و تعالی-.

بیروباوه ری ته سلیم و ملکه چبوون ته نها بۆ خوی گه وره ناوه رۆکی بیروباوه ری ئیسلامیه.

ئاینی ئیسلام جه خت له سه ر ئه وه ده کاته وه که مانگا وه هه موو شتیکی ماددی له ده وروپشتمان بۆ ئییه موسه خه ر و پامکراوه، و خوی گه وره به فه زلی خوی خولقاندوونی، خوی گه وره له قورئانی پیروзда ده فه رمویته: ﴿وَسَخَّرَ لَكُمْ مَّا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا مِّنْهُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ﴾ واته: ﴿هه رچی له ئاسمانه کان و زه ویدا هه یه بۆ ئیوه ی رام هیناوه، بۆ خزمه تگوزاری ئیوه فه راهه می هیناوه، هه موویشی تیکرا به خشش له لایه ن ئه و زاته وه، به راستی ئا له و به خشش و دیاردانه دا به لگه و نیشانه ی زۆره ن بۆ که سانیک که بیربه نه وه و تیفکرن.﴾ [سورة الجاثية: ۱۳].

ئه مه بیروباوه ری ئیسلامه و فیتره تی مروّفه.

هیندۆسی ناتوانیته بگه رپه ته وه بۆئه وه ی قیدا له سه ری بووه له ته وحید و ملکه چبوون بۆ خوی گه وره مه گه ر له ریگای ئاینی ئیسلامه وه نه بیته، ئیسلام و تاربیژی هه موو هه ق و راستیه که له قیدا هه یه و ئیسلام هه موو هه له کانی مروّف راست ده کاته وه، و نکۆلی ده کات له هه موو ده ستکاری و گۆرانکاریه کی وه حیه کانی خوی گه وره که لایه ن مروّفه وه کراوه.

^{۵۲} ریج قیدا، مندل: ۱۰، سوکت: ۴۸، منترا: ۱.

۱۲- به لام هیندۆسیهت شتیکی زۆری تیدایه لهخۆ بپهشکردن له خووشیهکان وههولهکانی دووربوون له تاوان، ئایا ئه مه سیفهتیکی چاک نیه ؟

پیشتر ئاماژه م بو زور زیادههوی کرد له هیندۆسیهتدا، به لام لیژدا ئه وهی دهمه ویت بیلیم ئه وهیه چهی تاوان و سه رزه نشتکردنی ویزدان ئه مانه شتیکن په یوه ندیان به ته کلیفی خودایی هه یه.

چونکه ئیمه ئه رکی شه رعیمان له سه ره -ته کلیفمان له سه ره- بویه هه ست به سه رزه نشتکردنی ویزدان ده کهین له کاتی کردنی هه سه ریچیهک ئه گه ر گوناھیکی بچوو کیش بیت.

ئه مه فیتره ته، خوا ی گه وره له قورئانی پیروزدا ده فه رمو یت: ﴿فِطْرَتِ اللّٰهِ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا﴾ واته: ﴿خه لکینه ئیوه ش پابه ندی ئه و نه خشه و فیتره ته بن که خوا ئیوه ی له سه ر دروست کردوه﴾[سوره الروم: ۳۰].

به هو ی ئه م فیتره ته وه، مرو ف هه ست به چه ی ویزدان ده کات ئه گه ر هه ر سه ریچیهک بکات که پیچه وانه ی به هاکانی خیر وهه ق بیت.

خوای گه وره -عز وجل- له کو تا په یامدا -ئیسلام- رینموینی کردوه بو ریگیای داوای لیخو شبوون و ته وه به کردن له تاوان و سه ریچیهکان که پیچه وانه ی خیر وهه قن، وهه روه ها خوا ی گه وره فه رمانی کردوه به گیڕانه وهی مافه کان بو خاوه نه کانیان و به م شیوهیه خوا ی گه وره له گونا هه کان خو ش ده بیت.

به لام ده بینین له هیندۆسیهتدا ریگیای تر هه یه بو به ره نگار بوونه وهی تاوان ئه ویش بریتیه له زیاده رهوی کردن له سه ر نه فس، له گه ل کومه لیک له راهینان و مه راسیم و خه یال کردنه وه و مه شقی بیده نگ بوون که بو ماوه یه کی زور به بیدهنگی ده میننه وه و داده نیشن.

۱۳- ئایا بیدهنگبوونی گشتی ودانیشتهکانی خهیاڵکردن له هیندۆسیهتدا شتیکی باش نیه؟

خهیاڵکردنهوه وتیپرامان له هیندۆسیهتدا وهکو دانیشتهکانی یوگایه که دواتر له فهلسفه ی پرانا Prana دهركهوت: ئه مه بیرکردنهوه نیه له خولقیئراوهکانی خوای گهوره و حیکمهتی، وتیپروانین نیه بو کاملی خولقاندن و حیکمهت و نیعمهتی.

به لکو بیرکردنهوه لای ئه وان بریتیه له جوړیک بیدهنگبوونی گشتی و بهتالکردنی میشک له هه موو شتیکی سه رقالی بکات.

بیدهنگبوونیکی گشتیه وهکو بیدهنگبوونی مردووهکان که وهستانی میشک وئهقله له بیرکردنهوه Silence your Mind During Yoga .

وئه م دانیشته تپرامانه بیدهنگبوونه سه یرانه که دهركهوت له پاش سه ردهمی قیدات، کاریگه ری هه بوو له سه ر بیرکردنهوه یان وتووشی خهیاڵکردنهوه وهه لوه سه بوون، وشه یتانهکان یاریان به ئه قلیان کرد.

هه ندیکیان پپیان وایه زانستیان به دهست هیناوه له م ریگایه وه، وئه وهی روویدا ته نها هه لوه سه و خهیاڵکردنهوه بوو به هو ی تیکچوون له ئایونهکانی میشک له ئه نجامی نه خواردن و بیدهنگبوونی گشتی هه روه کو پیشتر باس مکرد.^{۵۳}

خهیاڵکردن به بیدهنگبوونیه کی درپژ و برسی تیه کی زۆر ده بنه هو ی تووشبوون به ئه م هه لوه سه یه، وئه وهی دان به مه دا ده نیت یه کی یک له به ناوبانگترین دامه زرینه رهکانی قوتا بخانه ی خهیاڵکردنهوه به بیدهنگبوونه له جیهاندا به ناوی میکا و ئوسوی Mikao Usui .

دان به وه دا ده نیت خه ریکه میشکی له دهست ده دات و تووشی هه لوه سه و خه یالی سه یر ده بی ت له پاش دانیشتن بو کاتژمی ریکی زۆر به بی خواردن و خو بییه شکردن، وله م ساتانه دا تووشی خهیاڵکردنهوه ی سه یر ده بوو.^{۵۴}

^{۵۳} <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/۸۹۳۱۶۵۱>

^{۵۴} الریکی للمبتدئین، دیفید إف فینلس، ل ۳۰-۳۵، وه رگیراوه له (التطبيقات المعاصرة لفلسفة الاستشفاء الشرقيه، ده هیفاء بنت ناصر الرشید).

وزانای نه خووشیه دهروونیه کان به ناوی دونوقان راکلیف Donovan Rawcliffe له توژیینه وهیه کدا باسی ئەم خهیا لکردنانهی کرد که دینه نیو ئەقلی مروّف پاش ئەم مه راسیمانه وده لیت ئەمه هیچ جیاوازیه کی نیه له گه ل وههم وخه یالی نه خووشی که به هوی هه لوه سه وه تووشی مروّف ده بیته.^{۵۰}

سه ره رای ئەوهی پیشوو دانیشتنه کانی یوگا له روانگه ی تهن دروستیه وه ره خنه ی لیگیراوه، چونکه بهرده وامبوون له سه ری ده بیته هوی په شوکان وپشوی و له ده ستدانی هه ستکردن به کات وشوین، وئه مه ده بیته هوی لاوازکردنی بیرکردنه وه و تووشبوون به زه هایمه ر.^{۵۱}

هیندو سیعت بهم مه راسیمانه دوورکه وته وه له قیدات و دوورکه وته وه له رینمایي پیغه مبه ران.

ئاینی ئیسلام بانگه وازی ده کات بو بیرکردنه وه وتیپرامان له خولقینراوه کانی الله، وئه م بیرکردنه وه وتیپرامانه ده بیته هوی کرده وه کردن و سوپاسگوزای و به مه زندانانی خوی گه وره و گوپراهی لبوونی و کوشش کردن له ژبانی دنیا، نه وه ک بیته هوی بیده نگیبون و کپ کردنی می شک که هیچ بیرکردنه وه یه کی له گه لدا نه بیته.

بیرکردنه وه وتیپرامانی هه ق وراست ده بیته هوی گوپراهی لبوونی خوی گه وره و گه پانه وه بو لای ئەو زاته، ﴿الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَاطِلًا سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ﴾ واته: ﴿ئەوانه ی یادی خوا ده که ن له کاتی کدا که به پیوه ن یان دانیشتوون یان راکشاوون (له هیچ حاله تیکدا یادی ئەوزاته فه راموش ناکه ن)، هه می شه بیرده که نه وه له دروست بوونی ئاسمانه کان و زه وی (بیرده که نه وه له هه موو ورده کاریه ک، سه رنجی هه موو دیارده یه ک ده دن، سه ره نجه م ده لین): په ره ردگارا تو ئەم هه موو دروست کراوانه ت بی هوده و بی ئامانج دروست نه کردوه، پاکیی و بیگه ردیی شایسته ی تو یه، ده توش بمانپاریزه له سزای ئاگری دوزه خ.﴾ [سوره تی آل عمران: ۱۹۱].

Rawcliffe, Donovan, (۱۹۸۸), Occult and Supernatural phenomena, Dover^{۵۰} Publications (p. ۱۲۳)

له: حركة العصر الجديد، د. هيفاء بنت ناصر الرشيد).^{۵۱} An introduction to complementary medicine, Simon Borg Olivier (p. ۲۹۰) ; (وه رگیراوه

ئەمە ئەو تێپرامانەیه که ئیسلام پێی هاتوو و دەگونجیت له گەل سـروشتی مروّف و یارمهتیدەری مروّفه بۆ سوپاسکردنی نیعمەتەکانی خوای گەوره که دەوری داوه و سوپاسکردنی پەروەردگار لەسەر ئەم نیعمەتانە.

سەبارەت بە دانیشتنەکانی بێدەنگبوونی تەواو له هیندۆسیهتی ئیستادا گەرماوی شەیتانن، شەیتانەکان هەندیک بینین و خەیاڵیان پێ نیشان دەدەن لهو دانیشتنانەدا بۆیه تووشی ئەو بیروکانە دەبن و هەکو له دایکبوونە دووبارەکان و بیروکە ی لاشەگۆرکێی رۆحەکان و یه کگرتنی خوا له گەل بوونەوهر -وحدة الوجود- و بیروکە ی بەرجهسته بوونی خوا له بتهکاندا بۆیه راهیبهکان ئەم شتانه فیڕی شوینکه و تەوانیان دەکەن و گومرا دەبن و ئەوانیش گومرا دەکەن.

۱۴- چی هەلەیهک ههیه له به تەنیا مانەوه له شوینە پیس و چۆلەکان هەر وهکو له هیندۆسیهتی ئیستادا ئەم مەراسیمه ههیه؟

هیندۆسیهت دژی غەریزه و چیژ و شەهوهه ته نهک له روانگه ی ریکخستنی وهکو شەریعهتی ئیسلام به لکو له روانگه ی سوتاندنی لاشه، هیندۆسیهت له ئیستادا مروّف راده کیشیت به رهو رهه بانیهت و جیا بوونه وه و وازهینان له دونیا.

هیندۆسیهت وا دەروانیّت بۆ له بیرکردنی شەهوهت و غەریزه دەبیت لاشه له بیر بکریّت. بۆیه ئەو هیندۆسیه ی دەیهویت موکشا بیت -رژگاری بیت- دەچیت به رهو شوینە پیس و چۆلەکان بۆئەوه ی لاشه ی پیس بیت، وهه موو ژیا نی به سـوالکەری به رپوه دەبات ههتا وهکو دەمریت.

ئەمیش هەلەیهکی کاره ساتبارە دەبیته هوی و پیرانبوونی مروّف و خیزان و کۆمه لگا. غەریزه و شەهوهت به خشینکی خودایین بۆ پیکهینانی خیزان و دامه زرانندی کۆمه لگا و بۆئەوه ی مروّف هه ولبدات و ژیان دابمه زریّیت.

شەهوهت چاره سەر ده کریّت به ریکخستنی ودانانی له شوینی سروشتی خوی، نهک به سوتاندنی لاشه که.

کي و توويه تي نامانچ له ژيانی ئيمه نه وه يه سوال بکين بو ژمه خوارديک پاشان هه موو روژه که له شوينيکی پيس و چول به سر به يين هه تاوه کو ده مرين؟

کي و توويه تي ئيمه هاتووين بو نه م جيھانه بوئه وه ي پارچه قوماشيکی زه عفهرانی له بهر بکين پاشان خومان جيا بکينه وه له جيھان هه تاوه کو ده مرين؟

بچووکتريين ميرووه کان له ئيمه زياتر ناگادارن له ئهرکی بوون وئاوه دان کردنه وه ي زه وي و چاکسازي له ژياندا، ده بينيت ره وه هه ننگه کان به کوشش و پړک و پړک کارده کهن بو سوودي خويان و سوودي نه وه کانينان، به هه مان شيوه به کتريا وورده کان له ريخوله کاندرا رپکخراون به جورپک که سوود وه ربگرن و سوود به خشن.

وژيان به شيويه کی گشتی له سر ياسا و رپکخسته يه کی تايهت به رپوه ده چپت.

هيندوسيه تي ئيستا بانگه وازی ده کات بو ده ست به تالی و پشتگوئی خستن و سوال کردن، سوال کردن له هيندوسيهت بوو ته مه نه جی ژيان.

پرسيا ره که ليره دا نه وه يه: مانای چيه هيندوسي له خه لکی جيا بيته وه، وله سر شاخ و شوينه دووره کان بمينيته وه دوور له شويني نيشته جيپوونی خه لکی، ئايا نه مه چی سووديکی ده بيت بو خه لکی؟

ئايینی هه ق و رپبازی ژيانی راست و دروست نه وه يه به جدی کار بکيهت و ناموژگاريکار بيت و تیکه ل بيت له گه ل خه لکی وهه ول بده يت بو چاککردنی کاروبار و حاليان و ئارام بگريت له سر ئازاردانينان، نه ک لييان دوور بيته وه بو کيو و بيا بانه کان !

پيغه مبهري خودا - صلی الله عليه وسلم - ده فهرمويت: (نه و مسولمانه ي تیکه ل ده بيت له گه ل خه لکی و ئارام ده گريت له سر نه زيهت و ئازاردانينان خيرتره له و مسولمانه ي که له گه ل خه لکی تیکه ل نابيت و ئارام ناگريت له سر نه زيهت و ئازاردانينان).^{۵۷}

^{۵۷} صحيح سنن الترمذي : ۲۵۰۷.

۱۰- ئایا چاکترین رێگا کامهیه بۆ بەرهنگاربوونەوهی شەهوهت و خۆ دەرباز کردن له گوناھ و تاوانەکان؟

بنچینهی بەرهنگاربوونەوهی شەهوهت و غەریزه بنچینهیهکی فیتزی و تەکلیفیه، و مسوولمان پابەند دەبێت بە رێکخستنی شەهوهتی بە و پێیهی وەحی خودایی فرمانی پیکردوو.

هاوسەرگیری چاک ههیه، و چاو پاراستن ههیه له ئاست سەیرکردنی نامەحرەم، و تەقوا و ترسان له خوای گەورە له نهینی و ئاشکرا، و هەرپەشەیی خودایی ههیه له کردنی گوناھ و تاوانەکان.

ورێگا ههیه بۆ تەوبە کردن ئەگەر مرۆف ههلهی کرد و نهفسی لاواز بوو.

بەلام له هیندۆسیهتدا دەبینین کە سێکی هیندۆسی کە دەیهوێت بگاتە موکشا -دەربازبوون- ؛ واز دەهێنێت له خیزان و مندالەکانی و پێشەکهی و لەسەر شوست و له شوینە پیس و چۆلەکان دەخهوێت و سووال دەکات بۆ بە دەستەهێنانی ژەمیکی خواردن، و بەردەوام دەبێت لەسەر سوتاندنی لاشەیی بەم شیوهیه هەتاوهکو دەمرێت، ئایا ئەمە رێگایهکی چاکه بۆ پاککردنەوهی نهفس؟

راهیبه هیندۆسیهکان کە ئەمرۆ له هیندستان ژمارهیان زیاتر له ۵ ملیۆن کەسه؛ نهک هەر ئەوانهیی له ژێر چاودێری خۆیاندا پشـتـگـووییان دەخەن، بەلکو خۆیان دەبنە وابەستە و پێویستیان بە کەسێک دەبێت کە خۆراکیان پێبدات و چاودێریان بکات.

ئاینی ئیسلام نهفسی مرۆفی بە باشترین و بەحیکمهتترین شیوه پالۆته کردوو و پاک کردوو تەوه.

ئیسلام جهختی لەسەر ئەوه کردوو تەوه کە کەمتەرخەمی پیاو بەرامبەر ئەوانهیی ئەرکی دا بینکردنی خەرجی لەسەریانە ؛ حەرمانه، پێغەمبەری خودا -صلی الله علیه وسلم- دەفەرمویت: «بەسە بۆ مرۆف هیندە گوناھبار بێت کە ئەو کەسانە پشـتـگـووی بخت کە -لەسەریهتی- خەرجیان بۆ دا بین بکات».^{۵۸}

^{۵۸} صحیح سنن أبي داود، صحیح : ۱۶۹۲.

پاشان ئیسلام جهختی لهسهه ئهوه کردووه تهوه که چاککردنی نهفس و پالوتنی و پاککردنهوهی به ئه نجامدانی کردهوه چاکهکان و به رهنگار بوونهوهی شههوهت ده بیته به بی ئهوهی له دونیا دابریته، له ئیسلامدا مرۆف ده توانیته له کۆمه لگا که ییدا بژی و و بنیادی بنیته و له هه مان کاتدا رزگاری بیته له لای خوای گهوره به بی ئهوهی پێویسته بکات جهستهی خۆی بهم شیوهیه بسوتینیته وهک له ئایینی هیندۆسیدا ده بینریته.

خوای گهوره ده فهرمویته: ﴿وَأَمَّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ وَنَهَى النَّفْسَ عَنِ الْهَوَىٰ *﴾ به لام ئهوهی له پایه و شکۆی پهروه رزگاری ترسابیته و حیسابی بو کردبیته و جلهوی نهفسی گرتبیته وه له هه موو هه واو هه وهس و ئارهزوویهکی نادروسته.. (٤٠) فَإِنَّ الْجَنَّةَ هِيَ الْمَأْوَىٰ * بێگومان هه ر به هه شت جیگه ی مانه وه و حه وانه وه و گوزه رانیه تی (٤١) ﴿[سوره النازعات].

ترسان له خوای گهوره وئه نجامدانی کردهوه چاکهکان رپیازی چوونه به هه شته، ئه گه رچیش له یه کیک له کۆشکه کان بژیته له ژبانی دونیا.

پالوتن و پاککردنهوهی نهفس مه رج نیه به سوتاندنی لاشه و ناره حه تکردنی بیته، خوای گهوره ده فهرمویته: ﴿فَلَا اقْتَحَمَ الْعَقَبَةَ *﴾ که چی (زۆر به ی ئه و خه لکه) نه یته وانی به سهه کۆسپ و له مبه ره کاندایا زال ببیته و ریگای سه ره فه رزای بگریته بهر (١١) وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْعَقَبَةُ * جا تو چوو زانی ئه و کۆسپ و له مپه رانه کامه ن؟! (١٢) فَكُنْ رَقَبَةً * ئازاد کردنی بهنده و کۆیله یه (یان ئازادکردنی گهردنی خۆیه تی له گونا هه و یاخی بوون و سه ره که شی) (١٣) أَوْ إِطْعَامٌ فِي يَوْمٍ ذِي مَسْغَبَةٍ * یا خود خوراک به خشینه له رۆژیکدا که گرانی و پرسیتی هه بیته. (١٤) يَتِيمًا ذَا مَقْرَبَةٍ * به تاییه تی به و هه یته وهی که خزمایه تی هه یه له گه لیدا (١٥) أَوْ مِسْكِينًا ذَا مَتْرَبَةٍ * یان به هه ژاریک که له هه ژاریدا له سهه ر خاک دانیشیته، یان په ککه وته و که فته کاریک. (١٦) ثُمَّ كَانَ مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ وَتَوَاصَوْا بِالْمَرْحَمَةِ * سه ره پای ئه وان هه ش ئاده میزاد ده بیته له وان هه بیته که باوه ریان هینا وه و ئامۆژگاری یه کتریان کردووه له سهه ر خۆگری و ئارامگری و هه روه ها ئامۆژگاری یه کتریان کردووه له سهه ر په حم و به زه یی و میه ره بان. (١٧) أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ * (ئه وان هه ی به و سیفه ته جوانانه خویان ده رازیننه وه) ئه وان هه دسته ی راست و -دهسته ی به خته وه ران- (١٨) ﴿[سوره البلاء].

بۆئەوێ چوونە بەهەشت بە دەست بەینیت دەبێت کۆیلە رزگار بکەیت و خواردن بەخشیت بە هەزارەکان و کردەوێ چاک ئەنجام بدەیت و ئامۆژگاری خێر بکەیت بۆ خەلکی.

بەم شیوێهێ رزگارت دەبێت.

نەک بەوێ خۆت لە خەلکی دابەربیت و سوال بکەیت بە درێژایی ژیان!

١٦- بۆچی ئاینی ئیسلام هیندۆسیهت رەت دەکاتەوێ؟

هیندۆسیهت ئاین و مەزھەب و پەرەوتییکی بیروباوەری نیە، بەلکو بوو بە تیکەلەپەکی لە قیدات لەگەڵ فەلسەفە و پێنمایەکانی راهیبەکان و تانترای باتینی، و هەر و هەمانە مەراسیمانی کە بۆ سنوورن.

بۆیە هیندۆسیهت چیتەر پێکخستەپەکی لاهوتی پەرستنی نیە، یان پێکخستەپەکی مەراسیمی دیاریکراو لە شیوێدا نیە، یان مەنەجییکی ئاینی جیگیر نیە، یان پێکھاتەپەکی ئاینی ناوەندی نیە کە هەموو هیندۆسیهکان کۆ بکاتەوێ، ئەمڕۆ هێچ شتیک لە مانە نابینیت لە هیندۆسیهتدا، تۆ ئیستا لە پێش هەزارەها کۆمەڵی ئاینی جیاوازیت کە لە روانگە لاهوتیەوێ تەواو جیاوازن!^{٥٩}

چۆن دەتوانین خوای گەرە بپەرستین بە شتییکی شیواو و نارپکی وەکو ئەمە کە خوای گەرە هێچ بەلگەپەکی لە سەر دانەمەزراندووە؟

وچۆن دەتوانین ئەم تیکەلە شیواو و نارپکە لە تێروانینەکان ؛ بکەین بە مەبەست و ئامانج لە ژیاندا؟

پاشان بڕوانە چۆن هیندۆسیهکان لە ئیستادا بەتەکان دەپەرستن چونکە پێیان وایە خوا تێیدا بەرجەستە دەبێت !

ئەوانە لێ بەتەکان دەپەرستن و دەلێن خوا تێیاندا بەرجەستە بوو یان دەلێن بە پەرستنیان لە خوا نزیک دەبینەوێ، خوای گەرە - عز و جل - وەسفیان کردووە بەوێ کافر و بێباوەرن، خوای گەرە - سبحانە و تعالی - دەفرمویت: ﴿أَلَا لِلَّهِ الدِّينُ الْخَالِصُ

^{٥٩} الھندوس: معتقدھم الدینی و ممارساتھم، جولوس ج. لیبنر، ل ٨.

وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَا إِلَى اللَّهِ زُلْفَىٰ إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ فِي مَا هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ كَاذِبٌ كَفَّارٌ ﴿۱۰۰﴾ واته: (ببیداره ئاینی (گەردنکهچی) پاک و خاویڤ هەر بۆ خوايه وه کهسانیک جگه له (خوا) چەند پەرس تراویکیان بۆ خۆیان داناوه (دەلێن) تەنھا لەبەر ئەوه دەیان پەرس تین نزیکمان بکەنەوه له خوا ببگومان خوا بریار دەدات له نێوانیاندا لهو شتانهدا که ئەوان تیايدا جیاواز بوون بەراستی خوا رېنمونی کهسیک ناکات که درۆزنی زۆر بێ باوه رە) [سورة الزمر: ۳].

هیندۆسهکان به پەرس تینی ئەم بتانه دژایهتی قیدات دەکەن، هەر وه کو پێشتر باس مکرد، وپێچهوانه ی فیترهتی سەروشتی خۆیان، چونکه دەزانن که خاوهنی هیچ بەلگه یه کی فیترهتی نین بۆ پشتگیری کردن لەم بت پەرس تیه و باوه ر بوون به بەرجهسته بوونی خوا تییاندا. ﴿أَمَّنْ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَمَنْ يَرْزُقُكُمْ مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أَلَيْسَ مَعَ اللَّهِ قُلٌّ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ﴾ واته: (ئایا کی له سەرتاوه دروستکراوان بەدی دەهینیت، پاشان دوا ی تیکدانی سەرله نوێ دروستی دەکاته وه، کی له و ئاسمانه وه (به هۆی تیشکی خۆر و باران و ههوا وه) له زهوییه وه (به هۆی خاکه وه) رزق و رۆزیتان پی ده به خشیت؟، ئایا رهوايه له گه ل زاتی خوادا خوا ی تر هه بییت؟، پێیان بلی: ئاده ی به لگه تان چیه بهیینه مه یدان ئەگەر ئیوه راستگۆن) [سورة النمل: ۶۴].

چۆن ده توانن به لگه بهیینه وه!

ناتوانن هیچ به لگه یه ک بهیینه وه!

کیشه ی هیندۆسیهت له ئیستادا ئەوه یه بت پەرس تی زۆر به گه وه داده نین و ده یکه ن به پایه یه ک له پایه کانی ئاینه که یان.

بت له هه موو شوینیکی هه یه.

پێیان وایه خوا بهرجهسته ده بییت له بته کاندا.

هه زاره ها شیوه له بت و وینه و هیما هه یه له هیندۆسیه تدا.

هیندۆسیهت ئیستا ئاینی بت پەرس تی و نه خشه کیشانی مرو ف و هیماداریه.

ههروه ها هیندۆسیه تی ئیستا باوه ریان به : یه کگرتنی خوا له گه ل خولقی نرا و -وحده الوجود- هه یه.

هیندۆسیهتی ئیستا پێیان وایه: جیهان ئەزلهیه - بوونی هه‌بووه له‌رابردوو و بێ سهره‌تایه -.

هه‌روه‌ها بناغه‌یه بو دامة‌زراندنی چینه‌یه‌تی.

هیندۆسیهتی ئیستا باوه‌ریان وایه خوا به‌رجه‌سته ده‌بیت له‌ مرۆڤدا، پێی ده‌لێن: (ئافاتار).

و پێیان وایه خوا به‌رجه‌سته ده‌بیت له‌ بته‌کاندا و پێی ده‌لێن: (شاکتی).

هیندۆسیهتی ئیستا باوه‌ریان به‌ : لاشه‌گۆرکیی رۆحه‌کان - تناسخ الأرواح - هه‌یه.

وباوه‌ریان به‌ : دووباره‌بوونه‌وه‌ی له‌دایکبوونه‌کان هه‌یه.

وباوه‌ریان به‌ : پینج توخمه‌که هه‌یه وئوه‌هیشی په‌یوه‌ندی پێیانه‌وه هه‌یه له‌ ته‌لسیم و ته‌میمه و په‌پوه‌ست بوون به‌ جگه‌ له‌ الله.

به‌هۆی هه‌موو ئەم شتانه‌وه ئایینی ئیسلام هیندۆسیهت ر‌هت ده‌کاته‌وه، چونکه پێچه‌وانه‌ی ر‌ینمایي پیغه‌مبهرانه و ته‌وحید - یه‌ک خوا په‌رستی - پشتگۆی خستوو.

ئایینی ئیسلام بانگه‌وازی هه‌موو هیندۆسیه‌ک ده‌کات بو گه‌رانه‌وه بو لای الله له‌رێگای ئایینی ئیسلامه‌وه، هه‌یج ده‌ربازبوونی‌ک نیه له‌لای الله مه‌گه‌ر به‌ په‌یره‌وکردنی ئیسلام نه‌بیت.

خوای گه‌وره ده‌فه‌رمویت: ﴿إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ﴾ واته: ﴿ئایینی راست لای خوای گه‌وره ئیسلامه﴾ [سوره‌تی آل عمران: ۱۹].

وپه‌روه‌ردگار ده‌فه‌رمویت: ﴿وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾ واته: ﴿و هه‌رکه‌سی‌ک ئایینی‌کی تر په‌یره‌و بکات جگه‌ له‌ ئیسلام هه‌رگیز لێی قبول ناکریت له‌ قیامه‌تیشدا له‌ دۆراوه‌کان ده‌بیت﴾ [سوره‌تی آل عمران: ۸۵].

هه‌روه‌ها ده‌فه‌رمویت: ﴿الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتَمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيْتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا﴾ واته: ﴿ئهم‌رۆ ئایینه‌که‌تانم ته‌واو (کامل) کردوو و بۆتان و چاکه‌ و به‌هره‌ی خۆم به‌ته‌واوی ر‌شتوو به‌سه‌رتاندا و رازی بووم که ئیسلام ئایینتان بێت﴾ [سوره‌تی المائدة: ۳].

بو یه هیچ رزگار بوونیک نیه بو هیندوسی و بو هیچ مروقیک مه گره به پابه ندبوون بهم
 ئاینه وه نه بیته... ئاینی ئیسلام.

ئیسلام له نیو ئاینه کانی تر دا ته نه ئاینیک نییه، به لکو تا که ئاینی ته وحیدیه -یه که
 خوا په رسته - که خوی گه و ره هه موو پیغه مبه رانی پی ناردووه، هه موو پیغه مبه ران
 ئهرکی بانگه پشترکردنی خه لکیان بو ته وحید پی سپی درابوو، هیچ ئاینیک له سه ر نه م
 ته وحیده پاکه له نه مرودا نه ماوه جگه له ئاینی ئیسلام، له کاتیکدا ئاینه کانی دیکه
 پشکی خو یان له شیرکدا هه یه، چ بچووک یان گه و ره بیته.

ئیسلام نه وه یه که به ته نه خوی گه و ره به رستیت بی په رستنی هیچ شتیکی یان
 که سیکی تر له گه ل نه و زاته، پابه ندی فه رمانه کان بیت و دوور بکه ویته وه له نه هی
 لی کراوه کان و به رستیت له سه ر سنووره شه رعیه کان، باوهر به هه موو نه و شتانه بکات
 که باسی کردووه له وانه ی روویداوه یان رووده ات، و خو به ریئکردن له هه موو په رستنیکی
 بو بت و وینه وه یماکان.

خوی گه و ره - سبحانه و تعالی - ده فه رمویته: ﴿سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ﴾ واته:
 ﴿پاکي و بیگه ردی بو په روه ردگارت، په روه ردگاری خاوه ن ده سه لات، له وه ی که نه وانه
 دهیده نه پال نه و زاته بی هاوه ل و هاوتایه﴾ [سوره تی الصافات: ۱۸۰].

به پاکدانانی خوی گه و ره له وه ی هیندوسی هه کان وه سفی ده که ن له به رجه سته بوونی له
 بته کاند.

﴿وَسَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ﴾ واته: ﴿سلا و دروودیش له سه ر هه موو پیغه مبه ران
 خوا﴾ [سوره تی الصافات: ۱۸۱].

سه لام له سه ر نه و پیغه مبه رانه ی که خه لکی ده ناسین به په روه ردگاریان، و به پاکي
 و به رزی داده نین له هه موو که موکورتیه ک.

۱۷- بۆچی واجبه له سه‌ر هه‌موو هیندۆسیه‌ک مسو‌لمان بێت؟

جگه له‌وهی ئیسلام ئه‌و ئاینه‌یه که خ‌وای گه‌وره بۆ به‌نده‌کانی په‌سه‌ندی کردووه و تاکه شه‌ریعه‌تی ئیلاهییه که له‌لایه‌ن په‌روه‌ردگارمانه‌وه قبول کراوه، کتیبه هیندۆسییه‌کان که په‌نگه هه‌ندی‌ک پاشماوه‌ی پێغه‌مبه‌رایه‌تیان تیدا مابیت، چه‌ندین موژده‌یان تیدا په‌سه‌باره‌ت به هاتنی ئیسلام و پێغه‌مبه‌ره‌که‌ی موحه‌مه‌د -صلی الله علیه وسلم-، ئه‌مه‌ش هۆکاریکی به‌هێژه بۆ ئه‌وه‌ی هیندۆسی مسو‌لمان بێت و دوو دل نه‌بیت له تاکه رێبازی رزگاربوون له‌لای خ‌وای گه‌وره له‌رۆژی قیامه‌تدا.

باسی هه‌ندی‌ک موژده ده‌که‌م له کتیبه هیندۆسیه‌کان سه‌باره‌ت به ئاینی ئیسلام. به‌لام پێش باسکردنی ئه‌م موژدانه له کتیبی هیندۆسیه‌کان پێم باشه باسی یاسا‌کانی هیندۆسیه‌ت بکه‌م و چۆن هیندۆسی لاشه‌ی ده‌سوتینیت بۆ ئه‌وه‌ی پاک بێته‌وه. و چۆن هیندۆسیه‌کان چه‌ند مه‌راسیمیکی سه‌خت و زه‌بری ناسروشتی جیبه‌جی ده‌که‌ن. حا‌لی ئه‌وان دوور نیه له حا‌لی جوله‌که و گاو‌ره‌کان (ئه‌ه‌لی کیتاب)، چونکه ئه‌وان به‌تایبه‌ت جوله‌که‌کان زۆر شتیان له‌سه‌ر یاساغ کرا بوو له‌روانگه‌ی پاک و خاوینی و خوارده‌نه‌کانه‌وه، وه‌ه‌روه‌ها شتی تریان له‌سه‌ر یاساغ کرابوو به‌تایبه‌ت ئه‌وه‌ی تایبه‌ته به حوکمه‌کان که فه‌رز کرا له‌سه‌ریان به‌هۆی سته‌م و ده‌ستدریژی و خراپه‌کاریان.

خ‌وای گه‌وره له‌قورئانی پیرۆزدا ده‌فه‌رموویت: ﴿فَبِظُلْمٍ مِّنَ الَّذِينَ هَادُوا حَرَّمْنَا عَلَيْهِمْ طَيِّبَاتٍ أُحِلَّت لَّهُمْ وَبِضَدِّهِمْ عَنِ سَبِيلِ اللَّهِ كَثِيرًا﴾ واته: ﴿به‌هۆی زو‌لم و سته‌م له‌لایه‌ن ئه‌وانه‌ی که بوونه‌ته جوو و به‌هۆی ئه‌وه‌ی که زۆر کۆسپیان ده‌خسته به‌ر رێبازی خ‌وا، ئیمه هه‌ندی‌ک نازو نيعمه‌تمان لی حه‌رام کردن که پیشتر بۆیان حه‌لال بوو﴾ [سورة النساء: ۱۶۰].

به‌سه‌که (سفر اللاویین) بخوینیته‌وه له ته‌وراتدا که باسی حوکمی سو‌ری مانگانه‌ی ئافره‌تی جوله‌که ده‌کات، ته‌ورات ده‌لێت: (هه‌ر شتی‌ک له کاتی سو‌ری مانگانه‌دا له‌سه‌ری پال‌بکه‌وێت، پیس ده‌بیت، هه‌رشتی‌ک له‌سه‌ری دابنیشیت، پیس ده‌بیت، هه‌رکه‌سی‌ک ده‌ست له جیگا‌که‌ی بدات، ده‌بیت جله‌کانی بشوات و به ئاو خ‌وی بشوات، تا ئیواره پیس ده‌بیت، جا جیگا‌که‌ بێت یان هه‌ر شتی‌ک که له‌سه‌ری دانیشتبوو، کاتی‌ک که‌سی‌ک ده‌ستی لێدا، تا ئیواره پیس ده‌بیت، ئه‌گه‌ر پیاوی‌ک له‌گه‌لیدا پال بکه‌وێت و

سوری مانگانهی بروات و -پياوهکه- دهست -له لاشهی- بدات بو ماوهی حوت روژ پيس دهبيت، هر جيگايهک له سهري پال بکوهيت پيس دهبيت).^{٦٠}

ئهم هه موو حوکه قورسه به هووی وشکی وتوندرهوی بهنی ئيسرائيل ورهقی دليان بوو. وخواي گه وره له تهوراتدا باسی ئه وهی کردوو، که پيغه مبهريکيان بو ده نيريت که ئهم حوکه قورسانه يان له سهر لاده دات.

له کاتي سه ره مه رگی پيغه مبهريه عقوب -عليه السلام- تهورات پيمان ده ليت که ئهو دوانزه کوره کهی کوکروه و وه سيه تيانی کرد، وله وه سيه ته به ناوبانگه کهی به عقوب که له تهوراتدا هاتوو، تهورات ده ليت:

به عقوب کوره کانی بانگ کرد و فهرمووی: کو ببنه وه بوئه وهی هه والتان پييدهم سه بارهت به وهی به سه رتان روو ده دات له داهاتوودا، کو ببنه وه وجوان گوی بگرن ئهی نه وه کانی به عقوب بو باوکتان ئيسرائيل...

پاشان به يه هوزای ووت، ويه هوزا باپيري پيغه مبهرانه: داود و سوله يمان و مه سيح -عليهم الصلاة والسلام-.

پي ووت: گوچانی ميرايه تی وده ستهی فهرمانره وايه تی جيا نابيته وه له يه هوزا هه تاوه کو شيلون ديت وگه له کان گوپرايه لي ده بن).^{٦١}

ئهم دهقه به بي هيچ ناکو کيهک له نيوان ئه هلی کيتاب موژده يه کی گرنگ وزور گه وره يه! موژده يه سه بارهت به که سيک که ديت و پيغه مبهرايه تی بو ئهو ده گوازيته وه و حوكم وشه ريعة دانان بو ئهو ده گوپزيته وه.

(گوچانی ميرايه تی جيا نابيته وه له يه هوزا): مه به ست ليی ئه وه يه نه وه کانی يه هوزا ده بنه پيغه مبهريه فهرمانره وا.

(هه تاوه کو شيلون ديت وگه له کان گوپرايه لي ده بن).

^{٦٠} سفر اللاويين، إصحاح ١٥، الأعداد ٢٠-٢٤.

^{٦١} سفر التكوين، إصحاح: ٤٩، الأعداد: ١-٢ و ١٠.

شیلۆن کێیه که یه عقوب - علیه السلام - موژدهی هاتنی داوه که گه له کان گوپرایه لی ده بن؟

پیش ئه وهی وه لآمی ئه م پرسیاره بدهینه وه ده بیته بزانی که کو تا پیغه مبه ری به نی ئیسرائیل مه سیح بوو - علیه السلام -، وله نه وهی یه هوزایه .

پاشان له ناکاو پیغه مبه رایه تی وه ستا له نه وهی ئیسرائیلا !

به پیی موژده پییدانه که ی یه عقوب، وا گریمان ده کریت که حوکمرانی و پیغه مبه رایه تی و یاسادانان بو که سیکی دیکه ده گوازیته وه له ده ره وهی نه وه کانی یه هوزا دوای وه ستانی پیغه مبه رایه تی له نیو به نی ئیسرائیلا، ئایا ئه مه راست نییه؟

زۆر روونه که ئه م که سه مه سیح نیه، چونکه مه سیح له نه وهی یه هوزایه !

وئه م که سه ئومه ته که ی فه رمانه وایی خاکی یه هوزا ده گرنه ده ست به پیی موژده که ی یه عقوب (گوچانی میرایه تی و ده سته ی فه رمانه وایه تی جیا نابیته وه له یه هوزا هه تا وه کو شیلۆن دیت و گه له کان گوپرایه لی ده بن) ؛ ئومه تی ئه م پیغه مبه ره فه رمانه وایه تی خاکی فه له ستین ده گرنه ده ست، و گه وره ترین ئیمپراتۆریه ته کان دینه ژیر فه رمانه وایی ئومه ته که ی !

عومه ری کوری خه تاب - ره زای خوای لیبت - له خیلافه ته که یدا فه رمانه وایه تی خاکی یه هوزا وشام و عیراق و خاکی فارسه کانی گرته ده ست به هو ی ئیسلامه وه .

ئه مه هه قیقه ته وه یچ پیویست به بیرکردنه وه ولیکدانه وه ناکات!

میژوو پیمان ده لیت ئه و موژده یه ی که له ئاموژگارییه کانی یه عقوبدا بو منداله کانی هاتووه، به راستی به دی هات، و هیچ پیغه مبه ریکی دیکه جگه له موحه مه د - صلی الله علیه وسلم - ناگریته وه، و رووی نه دا به و ورده کاریانه وه به سه ر هیچ ئومه تیک جگه له و ئومه ته که ی ئه و !

به لام وشه ی (شیلۆن) مانای چیه؟

شیلون: واتا ئیسراحت -پشوو- به خش یان لابه ری کوټ و زنجیره کان ؛ ئه مه ئه و مانایه یه که په سه ندترینه له مالپه ره کانی خویندنه وه ی کتیبه کان تایهت به سه رده می کوټ (تهورات).^{۶۲}

یه عقوب -علیه السلام- موژده ده دات به و که سه ی که کوټ و زنجیره کان یان له سه ر لاده دات که له سه ر یان بوو.

که واته با ئه م ئایه ته بخوینینه وه که خوی گه وره ده فه رمویت: ﴿الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الْأُمِّيَّ الَّذِي يَجِدُونَهُ مَكْنُوبًا عِنْدَهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ يَأْمُرُهُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَاهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُحِلُّ لَهُمُ الطَّيِّبَاتِ وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ الْخَبَائِثَ وَيَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ وَالْأَغْلَالَ الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهِمْ﴾ واته: ﴿ئه وانه ی که شوینی ئه م پیغه مبه ره (موحه مه د -صلی الله علیه وسلم-) هه والده ره نه خوینده واره ده که ون ئه وه ی که (گاورو جوو، ناوو نیشان یان) ده ستیان ده که ویت نووسراوه لای ئه وان له تهورات و ئینجیلدا، فه رمانیان پیده دات به چاکه و قه ده غه ی گونا هو خراپه یان لیده کات و هه رچی هک پاکو چاکه بو یان حه لال ده کات و هه رچی پیس و ناپوخته لییان حه رام ده کات و ئه رکه قورس و سه نگینه کان له سه رشانیان لاده بات، ئه و کوټ و زنجیرانه ش که له سه ر یان بوو لای ده بات (وهک خو کوشتن له کاتی ته و به دا... هتد)﴾ [سورة الأعراف: ۱۵۷].

(وَيَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ وَالْأَغْلَالَ الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهِمْ : ئه و کوټ و زنجیرانه ش که له سه ر یان بوو لای ده بات (وهک خو کوشتن له کاتی ته و به دا... هتد) : شه ریه تی ئیسلامی لیبوره وئاسانکار هات بو لابر دنی ئه و کوټ و زنجیرانه.

ئیس تا با بچینه وه بو سه ر کتیبی هیندؤسیه کان.^{۶۳}

هیندؤسیهت له لایه نیکی تره وه هه ره وه کو با سمکرد ؛ پره له مه راسیمه سه خته کان بو سوتاندنی شه هوهت بو پاکبوونه وه له گونا هه کان.

^{۶۲} <https://www.christiancourier.com/articles/1101-who-is-the-mysterious-shiloh>

Rest-giver or peace-bringer

<http://www.abideinchrist.com/messages/gen49v8.html> Shiloh is the man of rest, the giver of rest or rest-bringer

^{۶۳} باسی موژده که یه عقوب -علیه السلام- م کرد له پیش باسکردنی موژده هیندؤسیه کان چونکه به لگه یه کی جیاوازه له سه ر راستیتی ئاینی ئیسلام له ده ره وه ی ئیسلام.

کتیبه هیندوسییه کان موژده دهدهن به هاتنی پیغه مبه ریکی مه زن که ئه و قورسییانه یان له سر لاده دات وله گونا هه کان یان پاکیان ده کاته وه.

کتیبه هیندوسییه کان ده لئین: (کالکی له دایک ده بیئت له دوانزه ی ده رکه وتنی مانگ له مانگی مادهو).⁷⁴

(کالکی) واتا: پاکه ره وه له گونا هه کان.

(ومانگی مادهو): مانگی - ربیع - ه که خو شه ویسته لای نه فسه کان.

پیغه مبه ری دا هاتوو ه که له گونا هه کان پاکیان ده کاته وه له دوانزه ی مانگی - ربیع - له دایک ده بیئت.

و پیغه مبه ر موحه مه د - صلی الله علیه وسلم - ههروه کو زانراوه له لای زورینه ی زانیانی مسولمان له دوانزه ی مانگی - ربیع الأول - له دایک بووه.⁷⁵

سه باره ت به شوینی له دایک بوونی - صلی الله علیه وسلم - له کتیبه هیندوسییه کاند هاتوو ه: (کالکی له دایک ده بیئت له گوندی شمهل، له گه ل خزمه تکارانی ماله که، له مالی پیاویک به ناوی و شنو یاش).⁷⁶

گوندی (شمهل) مانای: شاره ئاسایشه که - بی ترسه که -.

شاره ئاسایشه که ؛ شاری مه که یه: ﴿وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هَذَا بَلَدًا آمِنًا﴾ واته: ﴿یادی ئه وه بکه نه وه﴾ کانتیک ئیبراهیم دو عای کردو وتی: پهروه ردگارا ده ورو به ری ئه م ماله ت بگی ره به شاریکی پر له ئاسایش و رزق و رۆزی هه مه جو ر به خشه به دانیش توانی ﴿سوره تی البقرة: ۱۲۶﴾.

و پیغه مبه ر - صلی الله علیه وسلم - له مه که له دایک بووه.

⁷⁴ کالکی بران، أدهیای: ۲، شلوك: ۱۵.

⁷⁵ صحیح السیره النبویه، محمد بن ناصر الألبانی، ل ۱۳، وه رگیراوه له کتیبه: (دعوة الهندوس إلى الإسلام)، په یامی دکتورا له ئاماده کردنی: د. إبراهيم عبد الغفور، ل ۱۹۸.

⁷⁶ کالکی بران، أدهیای: ۲، شلوك: ۴.

وکاتیک دهلیت: (له مالی پیاویک به ناوی وشنویاش)؛ وشهی وشنویاش واتا: (عبدالله - بهندهی خوا).

دایکی ئەم پیغهمبهره ناوی (سومتی)یە: (کالکی له دایک ده بییت له مالی وشنویاش وخیزانه کهی سومتی).^{٦٧}

وشهی (سومتی) له ئاسایش - ئەمن - هوه هاتوو، واتا: ئامینه.

زانراوه که موحه مه دی کوری عبدالله - صلی الله علیه وسلم - دایکی ناوی ئامینه یه.

به پێی هیندۆسیهت کالکی له گوندیکه وه درده که ویت به ناوی شمبهل، وده جهنگیت دژی شهیتان و تاریکی و خراپه کاری و تاوان له ناو دهبا، پاشان بو ئەو شوینه ده گهریته وه له کۆتایی ته مه نی، و پاشان خوای گه وه بو ئاسمان به رزی ده کاته وه.

وهه موو مسوولمانیک ئەم هه قیقه ته ده زانیت، پیغهمبهر موحه مه د کوری عبدالله - صلی الله علیه وسلم - له مه ککه وه ده رچوو به ره وه مه دینه بو بلا و کردنه وهی ته و حید له نیو خه لکی پاشان گه رایه وه بو مه ککه بو فه تح و رزگار کردنی پیش ئە وهی وه فات بکات به چه ند سالیکی که م.

وهیندۆسیهت چه ند سیفه تیکی تری زیاد کردوو بو ئەم پیغهمبهره که ئیمه پێی رازی نین، وه کو ئە وهی کالکی لای ئە وان به رجه سته کردنی خوايه - ههروه کو خوویان وایه له م بابه ته دا - خوای گه وه به رز و بلنده له م وه سفکردنه - سبحانه و تعالی -، و پيشتر وه لامی ئە م بوختان و درۆ هه لواسینه مان دایه وه له کتیبی قیداوه.

خوای گه وه به رجه سته و تیکه ل نابیت له گه ل خو لقی نرا وه کانی و ئاسمان وزه و ییه کانی شوینی ئە ویان تیدا نابیتته وه و ناتوانن ده وری به دن.

به لام له و سیفه تانه ی جیی سه رنج بوو له لام ئە وه یه ئە م پیغهمبهره که له دا هاتوو دیت سواری ئە سپیکی سپی ده بییت، و پیغهمبهر - صلی الله علیه وسلم - ئە سپیکی سپی هه بوو به ناوی (مرتجز).^{٦٨}

^{٦٧} کالکی بران، أدهیای: ٢، شلوك: ١١.

^{٦٨} رواه الحاكم في المستدرک : صحیح الإسناد.

ئەو پەیکەرانی هیندۆسیهکان دروستیان کردوو بۆ ئەم پێغەمبەرە که دیت (کالکی) بەم شیوهیه : سواری ئەسپێکی سپی بوو و شمشیر لەسەر شانیهتی، و هه‌موو وینه و پەیکەرە هیندۆسیهکان بەم شیوهیه وینهی کالکی پیشان دەدەن.

ئەو پێغەمبەرێکی موحامەد و تیکۆشەرە، و ئەمە سیفەتی پێغەمبەر موحامەد کۆری عبدالله یە -صلی الله علیه وسلم- ئەو جیهادی کرد و تیکۆشا بە شمشیر و جەنگی بەرپا کرد دژی دوژمنانی الله.

و هه‌روه‌ها له سیفەتەکانی پێغەمبەری داهاوو کالکی له کتیبەکانیاندا : (هه‌وال دەدات سەبارەت بە غەیب -پروداوی نەبیراوی داهاوو-، و پەچەلەکی دەگەرێتەوه بۆ سەر بنەمالە گەرەکانی قەومەکە، و کەم قەسە دەکات و سەخی و بەخشندهیه و لاشه‌ی بەهێزە و زۆر سوپاسگوزارە).

هه‌روه‌ها له سیفەتە تایبەتیەکانی ئەوهیه: (کالکی شەیتان لەناودەبات بە یارمەتی چوار له‌هاو‌لانی).^{٦٩}

ئەوه‌ی دیت بە بیری هه‌موو مسوڵمانێک له‌پاش خۆیندنه‌وه‌ی ئەم دەقە تەنها ئەم چوار هاو‌له‌یه: ئەبۆبەکری سدیق، عومەری کۆری خەتاب، عوسمانی کۆری عەفان، عەلی کۆری ئەبی تالیب.

ئەوانە نزیکترین هاو‌لن له‌ پێغەمبەر -صلی الله علیه وسلم-، ئەوان پشتیوانی بوون له‌سەرەتای بانگەوازه‌که‌یدا و بوون بە خەلیفە له‌پاش ئەو.

پێغەمبەر -صلی الله علیه وسلم- چوار هاو‌له‌ی زۆر تایبەتی هه‌بوو له‌نیو سەحابه‌دا زۆر نزیک بوون لێوه‌ی و بەکرده‌وه پشتیوانیان له‌بانگەوازه‌کە‌ی ده‌کرد.

ئەوان بوون بە پیشه‌وای خیلافەتی مسوڵمانان له‌پاش وه‌فات کردنی بەریزبەندی:

١- ئەبۆبەکری سدیق.

٢- عومەری کۆری خەتاب.

٣- عوسمانی کۆری عەفان.

^{٦٩} کالکی بران، أدهيائي: ٢، شلوك: ٥.

۶- عهلی کوری ئه بی تالیب.

وبه کوژرانی عهلی کوری ئه بی تالب - په زای خوی لیبیت- ، سه رده می خیلافه تی راشیدین کو تایی پیهات.

له سیفه ته کانی کالکی ئه وه یه که فریشته کان له ئاسمانه وه داده به زن بو یارمه تیدانی له جه نگانیدا.^{۷۰}

ئمه سیمایه که له سیماکانی جیهادی ئیسلامی له سه رده می پیغه مبه ر - صلی الله علیه وسلم- ، چونکه فریشته کان له ئاسمانه وه دابه زین له جه نکه کانی پیغه مبه ر - صلی الله علیه وسلم- ، خوی گه وره ده فهرمویت: ﴿إِذْ تَسْتَغِيثُونَ رَبَّكُمْ فَاسْتَجَابَ لَكُمْ أَنِّي مُمِدُّكُمْ بِالْفِ مِّنَ الْمَلَائِكَةِ مُرْدِفِينَ﴾ واته: ﴿يَادَى ئه وکاته بکه نه وه که له په وره دگارتان ده پارانه وه و داوای یارمه تیتان لی ده کرد، خوایش خیرا هات به هاناتانه وه و فهرمووی به راستی من به هزار فریشته ی تر یارمه تی و کو مه کیتان ده که م به شوین ئه وانی تر دا﴾ [سورة الأنفال: ۹].

کالکی له کتیبه هیندو سیه کانداه پروات بو شاخیک بوئوه ی له فریشته یه کی مه زنه وه فی ر بیت به ناوی (براش رام) پاشان ده پروات به ره و باکوور دواى ئه وه ده گه پریته وه بو گونده که ی پیش ئه وه ی به رز بکریته وه به ره و ئاسمان.^{۷۱}

(براش رام) لای هیندو سیه کان: فریشته یه کی مه زنه که سزا ده هیئت بو سه ر کافره کان، وئویش له لای مسولمانان جبريله.

پیغه مبه ر - صلی الله علیه وسلم- رویشت بو شاخی حیرا وجبریل - علیه السلام- دابه زی وهات بو لای، پاشان پیغه مبه ر - صلی الله علیه وسلم- رویشت به ره و باکوور وکوچی کرد بو مه دینه، پاشان گه رایه وه و مه که کی فه تح ورزگار کرد پیش ئه وه ی وه فات بکات به چه ند سالیکی که م.

وکالکی له کتیبی هیندو سیه کانداه کو تا پیغه مبه ره.^{۷۲}

^{۷۰} کالکی بران، ادهیای: ۲، شلوك: ۷.

^{۷۱} کالکی بران، ادهیای: ۳، شلوك ۱-۵.

^{۷۲} بهاغوت بران، اسکند: ۱، ادهیای: ۳، شلوك: ۲۵.

زانراوه که پێغه مبهەر موحه مه د - صلی الله علیه وسلم - کوّتا پێغه مبه ره ؛ ﴿مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِّن رِّجَالِكُمْ وَلَكِن رَّسُولَ اللَّهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا﴾^{۷۳} واته: ﴿موحه مه د﴾ (ﷺ) باوکی ههچ یهک له پیاوه کانتان نییه (نه زهیدی کوری حاریته و نه ههچ که سیکی تر) به لکو ئه و نێرداروی خوا و کوّتا هه مینی پێغه مبه رانه وه خوا به هه موو شتیکی زانایه﴾ [سوره تی الأحزاب : ۴۰].

وسیفه تی پێغه مبه ری داها توو باسکراوه له کتیبه هیندۆسیه کاندایه ویش ئه وه یه: زۆر حه مد و سوپاسی خوای گه و ره ده کات .. نرا شنس.

نرا شنس و اتا: زۆر حه مد و سوپاس ده کات.

واتا: موحه مه د یان ئه حه مه د.

هه ردوو یان ناوی پێغه مبه ری خودان - صلی الله علیه وسلم - : موحه مه د وئه حه مه د.

وله سیفه ته کانی نرا شنس ئه وه یه: (سواریه که ی و شتره، ودوانزه خیزانی هه یه، و به سواریه که ی ده چیت به ره و ئاسمان و پاشان ده گه رپته وه).^{۷۳}

ئهم سیفه تانه ته نه ا له پێغه مبه ره موحه مه د دا هه یه - صلی الله علیه وسلم - وله هه چ که سیکی تر دا نیه.

سه باره ت به سواریه که ی که و شتره زانراوه که پێغه مبه ره - صلی الله علیه وسلم - زۆر جار سواری و شتر بووه، وئهمیش ئامازه یه کی گرنه گه له کتیبه هیندۆسیه کانه وه له سه ر ئه وه ی هه رچه نده کوّتا پێغه مبه ره، به لکو له کاتی کیش ده نێردرپت که ئۆتۆمبیل و فرۆکه بوونی نیه.^{۷۴}

ئامازه یه کی تری تیدایه ئه ویش ئه وه یه ئهم پێغه مبه ره که له داها توو دا دپت له ده ره وی هیندۆسیه برا هه مه کانه چونکه ئه وانه سواری بوونی و شتر به حه رام دا ده نین.

وسه باره ت به وه ی دوانزه هاوسه ری هه یه ئه مپیش زانراوه له سیره ی پێغه مبه ره - صلی الله علیه وسلم -.

^{۷۳} أثير وید، کاند: ۲۰، سوکت: ۱۲۷، منتر: ۲.

^{۷۴} دعوة الهندوس إلى الإسلام، په یامی دکتۆرا له ئاماده کردنی: د. إبراهيم عبد الغفور، ل ۲۱۵.

وسەبارەت بەوھى بەرز دەبیتەو بەرەو ئاسمان بە سواریەكەى پاشان دادەبەزیت، وچۆرى سواریەكە لێرەدا دیارى نەكراوە، ئەمە باسى ئیسرا ومیعرەجە -شەوڕەوى و بەرزبوونەوھى بەرەو ئاسمان ودا بەزین- كە ھەموو مسوولمانیك باوھەرى پىی ھەيە، كاتىك پىغەمبەر -صلی اللہ علیہ وسلم- بەرەو ئاسمان بەرز كرايەوھ.

ھەر وھە كەتیبە ھیندوسىيەكان لە ھەمان بەش باسى كۆچى نراشەنس دەكەن و ستایشى دەكەن و دەلێت: (ئەى خەلكینە ریز بگرن لە نراشەنس، من ئەو كۆچكارە دەپاریزم، كە ئاسایش دەھینیت).^{۷۵}

ئەو كۆچكارە: ولە گەورەترین رووداوھەكان لە سیرەى پىغەمبەر -صلی اللہ علیہ وسلم- كۆچكردنى -ھىجرەى- بوو لە مەككەوھە بۆ مەدینە بۆئەوھى تەوھىد وئاسایش لە نىو خەلكیدا بۆ بكتەوھ.

لە مانترای داھاتوو باسى جیھادى پىغەمبەر -صلی اللہ علیہ وسلم- دەكات و دەلێت: (تەسبیحات دەكات لە گەل ئەوانەى تەسبیحات دەكەن و دەردەچیت بۆ جەنگەكان وئاسایش بۆ خەلكى دەھینیت).^{۷۶}

ئەو پىغەمبەرىكى تىكۆشەر و مو جاھیدە ئەمن وئاسایش لە نىو خەلكیدا بۆ دەكاتەوھ بە جیھادكردنى لە پىناو اللہ.

دەيەھا دەق ھەيە لە كەتیبەكانیادا كە باسى ھاتنى ئىسلام و پىغەمبەرەكەى و سیرەى -ژیاننامەى - و بانگەوازىەكەى و مەككەى پىرۆز دەكات.

رەنگە ھەندىك لە ھیندوسەكان لە گەل ھەندىك لەم دەقەنە ناكۆك بن، و رەنگە رەتى بەكەنەوھە كە بە روونى ئاماژەیان تىدایە بۆ پىغەمبەر موھەمەد -صلی اللہ علیہ وسلم-، بەلام ئەم شتانە نابیت زۆر ھیندوسىيەك سەرقال بكات كە بەدواى راستىيەكاندا دەگەریت، چونكە ئەم موژدانە تەنھا لە پروانگەى پشتراستكردنەوھەن ھىچى تر نا، بۆيە زۆر بەدریژى باسى موژدەكانم نەكرد ئەگەرچىش زۆر وھەمەچەشن، چونكە گەورەترین بەلگە لەسەر راستىتى ئىسلام برىتییە لە پەيامى ئىسلام لە خودى خۆیدا و بانگەوازى بۆ تەوھىد -یەك خوا پەرستى- و بانگەوازى فيترەتى تىدایە وھەموو ئاینەكانى سەر زەوى

^{۷۵} أثير وید، كاند: ۲۰، سوكت: ۱۲۷، منتر: ۱.

^{۷۶} أثير وید، كاند: ۲۰، سوكت: ۱۲۷، منتر: ۵ وما بعدھا.

جگه له ئیسلام ناتوانن به کاملی پێویستییهکانی مروّف بهیننه دی بوئهوهی بزانیّت مه بهست له بوونی مروّف و چاره نووسی چیه (تهنها ئیسلام وهلامی هه موو پرسیارهکانی تێدایه سه بارهت به بوونی مروّف و چۆنیهتی کردهوه کردنی له م ژیانه و چاره نووسی).

له سه ر زهوی تهنها چهند ئاینیکی شیواو وبت په رستی وئیلحاد - بئی دینی - ههیه، و تهنها ئاینی ئیسلام له سه ر ته وحیدی پاک و به پاک و پیرۆزدانانی الله ماوه ته وه.

﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ * (ئهی پێغه مبه ر ﷺ) بلی: هه ر ئه و (الله) یه خوای تاک و ته نها (۱) اللَّهُ الصَّمَدُ * ئه و خوایه ی بئی نیازه و جیی نیاز و ئومیدی (با وه ردارانه) (۲) لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ * که سی لئ نه بووه و له که س نه بووه (۳) وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ * وه هه رگیز هه یچ که س هاوشیوه و هاوتای ئه و نیه (۴)﴾ [سوره تی الإخلاص].

۱۸- ئیسلام چیه؟

و: ئیسلام واته ته سلیم بوون و ملکه چی و گوپرایه لی بو خوای گه وره.

خوای گه وره ده فه رمویت: ﴿وَمَنْ أَحْسَنُ دِينًا مِّمَّنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ وَاتَّبَعَ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَاتَّخَذَ اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا﴾ واته: ﴿كَيْ هه یه ئاینی چاکترو په سه ندترو جوانتر بێت له و که سه ی رووی کردۆته خوا و خوای ته سلیمی ئه وزاته کردووه و له کاتی کدا کار جوان و کار په سه نده و شوینی ئاینی ئیبراهیمی ملکه چ و فه رمانبه ردار که وتبیت، که خوا ئیبراهیمی کردۆته خو شه ویستی خوای رێزداری کردووه.﴾ [سوره تی النساء: ۱۲۵]

مانای ﴿أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ﴾: رووی کردۆته خوا و خوای ته سلیمی ئه وزاته کردووه واته: ته سلیم و ملکه چ بوو بو خوای گه وره و پیرۆز، و گوپرایه لی بووه، ئه مه باشتترین که سه له روانگه ی دیندارییه وه.

و خوای گه وره ده فه رمویت: ﴿قَالَ لَهُكُمْ إِلَهٌ وَاحِدٌ فَلَهُ أَسْلِمُوا وَبَشِّرِ الْمُخْبِتِينَ﴾ واته: ﴿خوای ئیوه خوایه کی تاک و ته نه یه، هه مووتان ته سلیم و ملکه چی ئه و بن، مزده ش بده به به نده ملکه چ و فه رمانبه ردارو دل ئاوه دانه کان﴾ [سوره الحج: ۳۴].

مانای ﴿قَالَ لَهُكُمْ إِلَهٌ وَاحِدٌ فَلَهُ أَسْلِمُوا وَبَشِّرِ الْمُخْبِتِينَ﴾: هه مووتان ته سلیم و ملکه چی ئه و بن؛ واتا: ملکه چ و ته سلیمی حوکه مه که ی بن.

مانای ئەم ئایهتانه ئەوه دهخاته روو که ئیسلام واته تهسلیم بوونی رها بو خوای گهوره و ملکه چبوون بو ئەو زاته شکۆداره و گوپراپه لیکردنی شهریعهت و مهنهجه کهی به رازی بوون و قبول کردن ئەمه ناوه روک و ههقیقهتی ئیسلامه.

ئیسلام واته ملکه چبوون بو خوای گهوره له قهزا و قهدهر و شهریعهته کهی.

ئیسلام ئایینی خوای گهورهیه بو هه موو مروقیایهتی، خوای گهوره ده فهرمویت: ﴿إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ...﴾ واته: ﴿ئایینی راست لای خوای گهوره ئیسلامه...﴾ [سورهتی آل عمران: ۱۹].

ئیسلام ئەو ئاینهیه که خوای گهوره هیچ ئاینیکی تر قبول ناکات جگه له ئەم ئاینه، ﴿وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾ واته: ﴿هو هه رکه سیک ئاینیکی تر په پیرهو بکات جگه له ئیسلام هه رگیز لپی قبول ناکریت له قیامه تیشدا له دوڤاوه کان ده بیته﴾ [سورهتی آل عمران: ۸۵].

ئیسلام ئەو ئاینهیه که خوای گهوره هه موو پیغه مبه رانی پی ناردوو، ئاینی پیغه مبه ران یه که ئه ویش ئیسلامه، هه موو پیغه مبه ران ته وحید - یه ک خوا په رستی - یان هیناوه ئەگه ر چیش شه ریعه ته کانیان جیاواز بن.

خوای گهوره ده فهرمویت: ﴿وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا نُوحِي إِلَيْهِ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُون﴾ واته: ﴿ئیمه پیش تو هیچ پیغه مبه ریکمان ره وانه نه کردوو، که وه حیمان بو نه نارد بیته به وهی که: بیگومان هیچ خواجه ک - په رستراویک نیه به هه ق وراستی - نیه جگه له من و ده بیته هه ر من په رستن﴾ [سوره الأنبیاء: ۲۵].

ته نها ئاینی ئیسلام له سه ر ئەم ته وحیده ماوه ته وه.

ئیسلام تاکه ئاینی ته وحیدیه له سه ر زه وی.

له کاتی که داوه ته پال شه ریعه ته کانی تر شیرک وهاوبه ش بریاردانیان تیدا ماوه، کهم یان زور بیته، پاش مردنی پیغه مبه ران وپاش ئەوهی خه لکی وازیان له ته وحید هینا خه لکی له گه ل کاتدا تووشی شیرک وهاوبه ش بریاردان بوون بو الله، وئه مرۆ ته نها ئاینی ئیسلام له سه ر ئەو ته وحیده پا که ماوه ته وه که پیغه مبه ران پیی هاتوون.

بۆیه گه‌وره‌ترین به‌لگه له‌سه‌ر راستی ئیسلام که پێویسته هیندۆسی شوینی بکه‌وێت بریتیه له په‌یامی ئەم ئاینه ته‌وحیدیه پاکه.

۱۹- ئایا ئیسلام ده‌توانی‌ت وه‌لامی ئەو پرسیارانه بداته‌وه که ئەقله‌کان نه‌یان‌توانیوه وه‌لامیان بده‌نه‌وه، وه‌ک :ئیمه له کوپوه هاتووین؟ بۆچی ئیمه لی‌ره‌ین له‌م دونیایه؟ سه‌ره‌نجام و چاره‌نووسمان به‌ره‌و کوپیه؟

و: ئیسلام وه‌لامی هه‌موو ئەم پرسیارانه‌ی داوه‌ته‌وه له یه‌ک ئایه‌تی قورئانی پیرۆزدا، خوای گه‌وره -سبحانه و تعالی- ده‌فه‌رمو‌یت: ﴿وَمَا لِي لَا أَعْبُدُ الَّذِي فَطَرَنِي وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ واته: ﴿جا ئەوه بۆچی من ئەو زاته نه‌په‌رستم که به‌دی هه‌یناوم، ئیوه‌ش خه‌لکینه هه‌ر بۆ لای ئەو ده‌برینه‌وه﴾. [سوره یس: ۲۲].

له‌کوپوه هاتم؟ خوای گه‌وره منی دروست کردوه.

بۆ کوپ ده‌چم؟ ده‌گه‌ریمه‌وه بۆ لای خوای گه‌وره بۆئه‌وه‌ی لی‌په‌رسینه‌وه‌م لی‌بکات له‌سه‌ر کرده‌وه‌کانم ﴿وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ : ئیوه‌ش خه‌لکینه هه‌ر بۆ لای ئەو ده‌برینه‌وه﴾.

بۆچی هاتووم بۆ ئەم جیهانه؟ بۆئه‌وه‌ی الله بپه‌رستم و تاقی بکریمه‌وه.

بۆچی الله بپه‌رستم؟ ئەمه سه‌روشتیه که الله بپه‌رستم که منی خولقاندوه، ئەمه سه‌روشتی په‌یوه‌ندیه له‌نیوان به‌نده و په‌روه‌ردگاری ئەویش ئەوه‌یه: به‌نده په‌روه‌ردگار و خولقینه‌ری بپه‌رستی ﴿وَمَا لِي لَا أَعْبُدُ الَّذِي فَطَرَنِي وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ واته: ﴿جا ئەوه بۆچی من ئەو زاته نه‌په‌رستم که به‌دی هه‌یناوم، ئیوه‌ش خه‌لکینه هه‌ر بۆ لای ئەو ده‌برینه‌وه﴾.

یه‌ک ئایه‌ت وه‌لامی سی له‌گه‌رنگترین پرسیاره‌کانی بوونی تێدایه که مرۆفه‌کانی تووشی شه‌ژاوی کردوه، ﴿وَمَا لِي لَا أَعْبُدُ الَّذِي فَطَرَنِي وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ واته: ﴿جا ئەوه بۆچی من ئەو زاته نه‌په‌رستم که به‌دی هه‌یناوم، ئیوه‌ش خه‌لکینه هه‌ر بۆ لای ئەو ده‌برینه‌وه﴾. [سوره یس: ۲۲].

۲۰- چۆن زانیت که موحهمه د -صلى الله عليه وسلم- پيڤه مبه ره له لایه ن خوداوه نیردراوه؟

و: به لگه زۆره موعیجزه کان ئاماژهن بۆ زنجیره ی -مه نتیقی- واتایی ودلنیایی ته واو سه باره ت به پیڤه مبه رایه تی.

ئه رستۆ فه یله سو فه به کۆی کارهکانی نهک به هۆی رسته یهک که وتوو یه تی یان لیكدانه وه یه کی فه لسه فی.

ئه بوقرات به کۆی پرۆژهکانی پزیشکه نهک به هۆی نه شته رگه ریهک که کردوو یه تی.

ههروه ها به لگه موعیجزه باسکراوه کان له پیڤه مبه ره وه -صلى الله عليه وسلم- ئاماژهن بۆ زنجیره ی -مه نتیقی- واتایی ودلنیایی ته واو سه باره ت به وه ی که پیڤه مبه ره.

ئه گه ر سه یری ژیاننامه ی بکه یت -صلى الله عليه وسلم- ده بینیت راستگۆ بوو و به راستگۆیی ناوبانگی ده رکردوو ته نانه ت له لایه ن دوژمنه سه سه خته کانیشیه وه، وهه رگیز تۆمه تی درۆ و تاوانی بۆ هه لنه به ستراره، پاشان ئه و باسی شته نه بینراوه کان -غه یب- ده کات وبه و شیوه یه پروده دات که ئه و باسی کردوو، وپیش ئه مانه هه ر له یه که م پرۆژه وه بیروباوه ری وه کو بیروباوه ری هه موو پیڤه مبه رانه که بانگه شه یان بۆ کردوو، پاشان پیڤه مبه رانی پیش خۆی موزده ی هاتنی ئه میان داوه سه ده ها سال پیش ئه وه ی ببیته پیڤه مبه ر، ئه مانه هه مووی ئاماژهن بۆ زنجیره ی -مه نتیقی- واتایی ودلنیایی ته واو سه باره ت به دروستیته ی په یامه که ی.

پاشان چی ده لپی سه باره ت به گه وره ترین نیشه نه وئایه ت که پیی هاتوو ه ئه ویش قورئانی پیروژه؟

خوای گه وره به قورئان ته حه دای ره وانبیژ و قسه زانهکانی کردوو که ئه گه ر ده توان شتی که به یین وه کو قورئان یان ته نانه ت سو ره تیک وه کو سو ره تهکانی، به لام نه یان توانی.

﴿أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِّثْلِهِ وَادْعُوا مَنِ اسْتَدْعَيْتُمْ مِّنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ﴾ واته: ﴿به لکو (له گه ل) ئه و هه موو به لگانه دا) ئه وان سه ده لپن که پیڤه مبه ر (صلى الله عليه وسلم) قورئانی هه لبه ستوو، بلی: ده ئی وه ش سو ره تیک وه ک سو ره تهکانی دارپژن و بیه یین، داوا بکه ن له هه ر که سیکی تر که ده توان جگه له خوا (که یارمه تیتان بدات) دریغی مه که ن ئه گه ر راستگۆن﴾ [سورة یونس: ۳۸].

وخوای گه‌وره له قورئانی پیرۆزدا ده‌فه‌رموویت: ﴿وَإِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِّمَّا نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِّن مِّثْلِهِ وَادْعُوا شُهَدَاءَكُم مِّن دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ * جَا ئه‌گه‌ر ئیوه له دوو دلیدان و گومانتان له‌م (قورئانه پیرۆزه) هه‌یه که دامانه‌زاندوو ه‌بۆ به‌نده‌ی خو‌مان موحه‌مه‌د (صلی الله علیه وسلم) ئه‌گه‌ر بو‌تان ده‌کریت ئیوه‌ش هه‌ول بده‌ن سووره‌تیکی وه‌ک ئه‌و به‌ینن، هاوپه‌یمان و هاوکاره‌کانیشتان جگه‌ له‌ خوا (بو‌ ئه‌و مه‌به‌سته) بانگ بکه‌ن ئه‌گه‌ر ئیوه‌ راست ده‌که‌ن (۲۳) ﴿فَإِنْ لَّمْ تَفْعَلُوا وَلَنْ تَفْعَلُوا فَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ * خُو ئه‌گه‌ر نه‌تانتوانی و هه‌رگیز نایشتوان (که‌واته باوه‌ر به‌ینن و) خو‌تان بپاریزن له‌و ئاگره‌ی: سووته‌مه‌نیه‌که‌ی خه‌لکی و به‌رده، که بو‌ بئ باوه‌ر و خوانه‌ناسان ئاماده‌ کراوه (۲۴)﴾ [سورة البقرة].

بروانه کاتیکی په‌روه‌ردگار ده‌فه‌رموویت: ﴿فَإِنْ لَّمْ تَفْعَلُوا وَلَنْ تَفْعَلُوا * خُو ئه‌گه‌ر نه‌تانتوانی و هه‌رگیز نایشتوان﴾ [سورة البقرة: ۲۴].

نه‌یانکرد و نه‌یانتوانی.

قورئانی پیرۆز هه‌یشتا به‌به‌رده‌وامی ته‌حه‌دای په‌وانبێژ و قسه‌زانه‌کان ده‌کات له‌ موشریکه‌کان، به‌لام ئه‌وان هه‌یشتا ناتوانن ته‌حه‌داکه‌ قبول بکه‌ن و مه‌حاله‌ پێیان بکریت شتیکی هاوشیوه‌ی قورئان به‌ینن.

د. عبدالله دراز - په‌حمه‌تی خوای لیبیت - ده‌لێت: (ئایا پێغه‌مبه‌ر - صلی الله علیه وسلم - به‌م ته‌حه‌دایه‌ نه‌ترسا له‌وه‌ی ببیته‌ هۆی هه‌لگیرساندنێ گه‌رموگۆر و چه‌ماسه‌تی ئه‌ده‌بی؟

بۆیه هه‌موویان هه‌لده‌ستان به‌ کبیرکی کردنی به‌ئاگاداریه‌وه ؛ چی بکات ئه‌گه‌ر کۆمه‌لێک له‌ په‌وانبێژ و قسه‌زانه‌کانیان رێککه‌وتبان له‌سه‌ر ئه‌وه‌ی قسه‌یه‌ک به‌ینن وه‌کو قورئان بێت ئه‌گه‌رچیش له‌هه‌ندیک لایه‌نیه‌وه‌ بێت!

پاشان ئه‌گه‌ر قه‌ناعه‌تی به‌ خو‌ی کردبیت که ئه‌م حوکمه‌ بدات به‌سه‌ر خه‌لکی سه‌رده‌می خو‌ی ؛ ئه‌ی چۆن حوکم ده‌دات به‌سه‌ر نه‌وه‌کانی داهاتوو؟

به‌راستی ئه‌م شته‌ پیاویک ناویریت بیکات که نرخ‌ی خو‌ی بزانیته‌ مه‌گه‌ر ئه‌وه‌ نه‌بیت به‌ته‌واوی متمانه‌ی هه‌یه‌ به‌ هه‌والی ئاسمانی و به‌و رێگایه‌ی بریاری ئاسمانی بابه‌ته‌که‌ به‌رپۆه‌ ده‌بات، به‌م شیوه‌یه‌ ته‌حه‌داکه‌ی خسته‌ پێش جیهان، بۆیه بریاریکی یه‌کلایانه

بوو، هەرکەسێک پێچەوانەیی بێتەووە ئەوا تووشی لاوازی و بێ تواناییەکی ئاشکرا، و شکستی روون بوو بەدریژی سەردەم و کاتەکان).^{۷۷}

ئەو موشریکانە پێیان وابوو کۆکرنەووەی سوپاکان و گەردبوونەووەی کۆمەڵەکان بۆ جەنگان دژی پێغەمبەری خودا - صلی اللہ علیہ وسلم - ئاسانتەرە لە لاسایی کردنەووەی قورئان و قبوڵکردنی تەحەدییەکە؛ چونکە ئەمە ئەوپەری هەولدانیانی دەویست، ﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَسْمَعُوا لِهَذَا الْقُرْآنِ وَالْغَوْا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَعْلَبُونَ﴾ واتە: ﴿بێ باوەران دەیانوت: گوێ مەگرن بۆ ئەم قورئانە و بیکەن بەگالە و هەرا و هوریا بۆ ئەووەی ئیوہ زال بن و بیبەنەووە﴾ [سورە فصلت: ۲۶].

هەموو عەرەب و ئەو ئومەتانەیشی ئەم تەحەداییەیان پێگەیشتووہ ؛ نەیانتوانی شتێک بکەن کە مولحیدەکان و ئەوانی تر لە بێباوەران بتوانن پێی بحەوینەووە و دلی کەسانی تری پێ خۆش بکەن.

ئالوسی -رەحمەتی خوای لیبیت- دەلیت: (هیچ یەکیکیان هەتاوہکو ئەمرۆیش هیچ وشەییەکی نەووت و باسی هیچ وەسف و وەسفراویکی نەکرد) ؛ مەبەستی ئەوہیە نەیانتوانی بەهیچ شییوہیەک رەد و وەلامی قورئان بدەنەووە و نەیانتوانی سورەتیکیش هاوشیوہی قورئان بەینن.

لە جوبەیری کوری مونتەیمەوہ -رەزای خوای لیبیت- (کاتیکی هیشتا مسولمان نەبوو) دەلیت: «گویم لە پێغەمبەری خودا بوو -صلی اللہ علیہ وسلم- لە نوێژی مەغریبدا -سورەتی الطور-ی دەخویند، کاتیکی گەیشت بە ئەم ئایەتە: ﴿أَمْ خُلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ أَمْ هُمُ الْخَالِقُونَ﴾ * ئایا ئەوان (بێ خولقینەرێک) لە خۆیانەووە دروست بوون یان خۆیان (خولقینەر) و دروستکاری خۆیان؟ (۳۵) ﴿أَمْ خُلِقُوا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ بَلْ لَا يُوقِنُونَ﴾ * ئەی ئایا ئەوان ئاسمانەکان و زەوویان دروست کردووہ (نەخیر وایە) بەلکو دلیانین و لەگێژاوی گوماندا دەژین (۳۶) ﴿أَمْ عِنْدَهُمْ خَزَائِنُ رَبِّكَ أَمْ هُمُ الْمُصْطَفُونَ﴾ * ئەی ئایا گەنجینەکانی پەرەردگاری تۆ لای ئەوانە؟ یان ئایا هەر ئەوان دەسەلاتدار و زالن (۳۷)﴾ [سورە الطور]، دەلیت: دلم خەریک بوو بفریت». ^{۷۸}

^{۷۷} النبأ العظيم، د. عبد الله دراز-رەحمەتی خوای لیبیت- ، ل ۴۴-۴۵.

^{۷۸} صحيح البخاري : ۴۸۵۴.

قورئان نهینی سهیر وعه جیبی تپدایه که ده گاته نهفسی مرؤف.

تپرامان بکه چون ئافره تانی موشریکه کان کۆده بوونه وه له دهوری مالی ئه بوبه کر کاتیکی قورئانی ده خویند چونکه زۆر سه رنجی راده کیشان و کاریگه ربوون پیی، ئه مهش بووه هوی ناره حهتی لای پیاوانی قورهیش.^{۷۹}

بوویه شانده کانی عه رب پیکه وتن له سه ر ئه وهی گوئی له قورئان نه گرن ورپگا نه دهن کهس گوئی بو بگریت له که سوکاریان، ئه مه تاکه رپگایه بو مانه وه له سه ر کوفر.

له سه رسوهرهینه ره کانی قورئانی پیروژ که نه براوه ن ویه کیکی له وانهی د. عبدالله دراز ره حمه تی خوی لیبتت- باسی کردوه له مه سه لهی دابه زینی ئایه ته کانی قورئان له ماوهی جیاوازا، پاشان پیغه مبه ر- صلی الله علیه وسلم- ئاماژه ی کرد بو دانانی ئایه ته کان له شوینی دیاریکراو له نیوان سوره ته کان و ئایه تی تر له نیو سوره تی تر، پاشان هه ر سوره تیک وه کو پیکهاته یه کی سه ره به خو ده رده که ویت، ره حمه تی خوی لیبتت- ده لیت: (له کاتی دابه زینی قورئان هه ندیک بابه ت له قورئاندا جیاواز بوون له ئه وانی تر، بویه پله به پله ده بوونه یه که یه کی سه ره به خو پاش ئه وهی ئایه تی تر داده به زی- له سه ر هه مان بابه ت-، هه ندیکیان لیره وئه وانی تر له شوینی تر له گه ل ئه وانی تر داده نران، به پیی فه رمانی پیغه مبه ر- صلی الله علیه وسلم- که ئه ویش له رۆحی پیروژه وه- جبريله وه- پیی ده گه یشت.

ئه گه ر سه یری میژووی دابه زینی ئایه ته کانی قورئانی پیروژ بکه ین، تپینی ده که ین ئه م وه حیه به شیوه یه کی گشتی به سترابووه وه به حاله ت وبۆنه ورووداوی تاییه ت، وئه مه وامان لیده کات پرسیار بکه ین سه باره ت به ئه و کاته ی که رپکخستنی هه ر سوره تیکی تپدا ته واو بوو وه کو یه که یه کی سه ره به خو.

وه کو ئه وه وابیت قورئان پارچه پارچه ی جیاواز وژماره دار بیت له سه ر بینایه کی کۆن، و دووباره بنیات نرایه وه له شوینیکی تر له سه ر هه مان شیوازی پیشوو، ئه گه ر نا چون ده کریت لیکدانه وه بگریت بو ئه م رپکخستنه خیرا ومه نه ه جیانه ی زۆریک له سوره ته کان له هه مان کاتدا؟

^{۷۹} صحیح البخاری : ۳۹۰۵.

به لام چي زامنپكي ميژووي مروف ده توانييت به دهستي بهينييت له كاتي داناني ئەم پيلانه سه بارهت به رووداوه كاني داهاتوو وداواكراوه كاني شهريعت، وچاره سه ره ويستراوه كان، چ جاي شيوازي زمانه واني كه ده بيت ئەم چاره سه رانه ي تيدا پيشان بدرييت، وههروهه گونجاوي شيوازي له گه ل ئەم سوره ته جيا له ئەواني تر؟

ئايا ناگه ينه سه ره نجامي ئەوه ي ئەم پيلانه وجي به جيپووني به و شيويه يه ي هيوامان ده خواست، ده بيت له لايه ن خولقي نه ريكي مه زنه وه پيلاني بو دانرا بيت، كه تواناي هه يه ئەم گونجانده داواكراوه دامه زراو بكات؟^{۸۰}

قورئان موعجيزه يه كي سه ره به خو به له سه ر راستگو يي په يامبه رايه تي -صلي الله عليه وسلم-.

وئهو موعجيزانه ي له سه ر دهستي روويداوه -صلي الله عليه وسلم- زورن وزياترن له هه زار، ورووداني ماوه كه ي دوور نيه وئه وانه ي گيپراويا نه ته وه له راستگو ترين وچا كه كارترين خولقي نراون.

ئهو گيپره رهاوه كه ئەم موعجيزانه يان بو ئيمه باس كر دووه له شتي زور ورددا درو ناكه ن ئەي چون درو به ناوي ئەوه وه ده كه ن، له كاتي كدا ده زانن ئەوه ي درو به ناوي ئەوه وه بكات ئەوا با شويني ك بو خو ي دابنييت له دوزه خ، ههروه كو پيغه مبه ر -صلي الله عليه وسلم- هه ره شه ي كر دووه.

هه نديك له موعجيزه كاني هه زاره ها له هاوه لان بينيوويانه له وانه ي له ده وروپشتي بوون -صلي الله عليه وسلم-، وهه نديكيان ده يه ها له هاوه لان گيپراويا نه ته وه چون ده كر يت هه موويان كو ك بن له سه ر درو كردن له م هه موو گيپراوه يه ؟

نمونه له سه ر موعجيزه كاني كه ژماره يه كي زور له خه لكي بينيان: فهرمووده ي گريان وناله ي قه دي داره كه ئەميش فهرمووده يه كي به ناوبانگه ومته واتيره -زوريك گيپراويا نه ته وه- ؛ پيغه مبه ر -صلي الله عليه وسلم- وتاري ده دا له سه ر ئەو قه دي داره، كاتي ك ميپنه ريكي بو دروستكرا و به سه ري دا سه ركه وت و وتاري دا، قه دي داره كه دهستي كر ده به گريان وناله وه كو گريان وناله ي منـدا ل، به رده وام بوو له سه ر ئەمه هه تاوه كو پيغه مبه ر -صلي الله عليه وسلم- باوه شي پيدا كر و ويده نگ بوويه وه.

^{۸۰} كتاب مدخل إلى القرآن الكريم، د. عبد الله دراز].

ئهم فهرموودهیه ئهم هاوهلانە گێراویانەتهوه: (أنس بن مالك، وجابر بن عبد الله، وعبد الله بن عباس، وعبد الله بن عمر، وأبي بن كعب، وأبي سعيد، وسهل بن سعد، وعائشة بنت أبي بكر، وأم سلمة).

ئایا ئهم ژمارهیه له هاوهلان ؛ دهکریت یه کدهنگ بن له درۆکردن له گێرانهوهیهکی ههوالی وهکو ئهمه؟

به لکو ههندیکی له موعجیزهکانی ههزارهها له هاوهلان ئامادهی بوون وهکو دهچوونی کانیایوی ئاو له نیو پهنجه پی—رۆزهکانیهوه ههتاوهکو ههزار وپینج سهده هاوهل دهستنوێژیان لیگرت ولپیان خواردهوه، وفهرموودهکه مهواتیره وله گێرانهوهی (بخاری) و (مسلم)ه.

زۆربوونی خواردنیکی کهم بوئهوهی سوپایهکی مهزن لیی بخوات، وئهمیش گێرانهوهیهکی مهواتیره له هاوهلانوه، وئیمامی بوخاری بهتهنها موعجیزهی زۆربوونی خواردن له سهه دهستی پیغه مبهه -صلی الله علیه وسلم- له زیاتر له پینج شوین باسکردوه له سهحیحه کهیدا.^{۸۱}

ئهگه به لگهکانی راستگویی دامهزراو بن وموعجیزهکان زۆر بن له سهه راستگویی پیغه مبهه رایهتی -صلی الله علیه وسلم-، ئیتر چۆن ئاقلیک هه موو ئهمانه به درۆ دهخاتهوه؟

وئهمیش ههندیکی موعجیزهی تره له موعجیزهکانی پیغه مبهه -صلی الله علیه وسلم-: پیغه مبهه -صلی الله علیه وسلم- شهوپیکیان ههوالیدا بهوهی بایهکی توند هه لدهکات، ونههی کرد له خه لکی به پیوه بوهستن، پیاویک ههستا وبایهکه هه لیگرت وله شوینیکی دوور فری دا.^{۸۲}

^{۸۱} البخاري (۱۲۱۷)، البخاري (۲۶۱۸)، البخاري (۳۵۷۸)، البخاري (۴۱۰۱)، البخاري (۶۴۵۲). وهه موویان رووداوی جیاواز بوون وئهمانه تهنها له بوخاریدا هاتوون!].

^{۸۲} صحیح مسلم: ۳۳۱۹ .

وهه واليدا - صلی الله عليه وسلم - سه بارهت به مردنی نه جاشی له و روژهی تیدا مرد، ونوژی له سهر کرد و چوار ته کبیره ی کرد.^{۸۳}

پیغه مبهه - صلی الله عليه وسلم - باسی ئه وهی کرد که عومه ر و عوسمان و عهلی و ته لحه و زوبهیر شه هید دهن - رهزای خویان لیبیت -، وئوان وهکو خه لکی ئاسایی له سهر جیگا کانیان نامرن.

پیغه مبهه ری خودا - صلی الله عليه وسلم - له گه ل ئه بوبه کر و عومه ر و عوسمان و عهلی و ته لحه و زوبهیر چوهه سهر شاخیک، ئه و به رده ی له سهری بوون جولایه وه، پیغه مبهه ری خودا - صلی الله عليه وسلم - به شاخه که فه رمووی: (ئارام به، که س له سهرت نیه جگه له پیغه مبهه ری یان راستگو یه ک یان شه هیدیک نه بیت).^{۸۴}

جه ختی کرده وه له سهر پیغه مبهه رایه تی بو خوی و راستگو یی بو ئه بوبه کر و بو ئه وانی تر شه هید بوون، وئوهی باسی کرد روویدا.

و ۱۵۰ فه رمووده هه یه که پیغه مبهه - صلی الله عليه وسلم - له پهروه ردگاری پارایه وه و ده سته جی و ه لامي دراوه ته وه و خه لکیش شاهیدی له سهر ئه مه دهن!^{۸۵}

خه لکی مه که داویان له پیغه مبهه ری خودا - صلی الله عليه وسلم - کرد که موعجیزه ونیشانیه کیان پی نیشان بدات، ئه ویش نیشانی دان که مانگ بوو به دوو له ته وه، وکیوی حیرا له نیوانیان بوو، وئهم فه رمووده یه مته واتیره و اتا؛ له ئه و په ری به رزی پله ی سه حیجی دایه.

پیغه مبهه - صلی الله عليه وسلم - سوره تی (القمر) ده خویند که موعجیزه ی له تبوونی مانگی تیدا باسکراوه له کاتی کو بوونه وه گه وره کان وه کو جومعه کان و جه ژنه کان بوئوه ی خه لکی ئه و موعجیزه یه بیستن وئهم موعجیزه یه به کاریده هیئا وه کو به لگه یه ک له سهر راستگو یی پیغه مبهه رایه تی.

^{۸۳} صحیح البخاری : ۱۳۳۳.

^{۸۴} صحیح مسلم : ۲۴۱۷.

^{۸۵} ئه م فه رموودانه کو کراوه ته وه له لایهن : سعید بن عبد القادر باشنفر، له کتیبی (دلائل النبوة)، له چاپی (دار ابن حزم)

پاشان پێغه مبه‌ر -صلی الله علیه وسلم- هه‌والیدا سه‌باره‌ت به‌وه‌ی که ئاده‌م کو‌تا خو‌لقی‌نراوی زیندوو‌ه، ده‌فه‌رمو‌یت: (وئاده‌م دروستکرا له‌پاش عه‌سر له‌رۆژی جومعه؛ کو‌تا خو‌لقی‌نراو بوو).^{٨٦}

وئهم هه‌قیقه‌ته‌ ئیستا له‌روانگه‌ی زانسته‌یه‌وه سه‌لیم‌نراوه، زانست سه‌لماندوویه‌تی که مرو‌ف کو‌تا بوونه‌وه‌ره که ده‌رکه‌وتوو له‌سه‌ر زه‌وی، که‌واته‌ چو‌ن پێغه‌مبه‌ر -صلی الله علیه وسلم- زانی که ئاده‌م -علیه السلام- کو‌تا بوونه‌وه‌ره که ده‌رکه‌وت له‌سه‌ر زه‌وی له‌پاش ده‌رکه‌وتنی رووه‌ک وئاژهل؟

سه‌یری ئهم ئایه‌ته‌ بکه، خوای گه‌وره‌ ده‌فه‌رمو‌یت: ﴿وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ آيَاتٍ لِّمَنْ حَمَلَهُ الْوِجْدَانَ وَهُوَ قَائِمٌ يَصُبُّ السُّرَّةَ وَسَقَّاءَ الْمَدِينَةِ لِيُتَّخَذَ مِنْهَا بَازَارًا وَمِنْهَا يَنقَرُ الْقِنْطَارَ﴾ (سوره‌ی الإسراء: ١٢). هه‌یناوه و دیارده‌ی رۆژی‌شمان به‌ ئاشکرا و دیار و بینراو سازاندوو‌ه [سوره‌ی الإسراء: ١٢].

﴿فَمَحَوْنَا آيَةَ اللَّيْلِ﴾ * ئینجا ئیمه‌ تاریکیمان به‌سه‌ر دیارده‌ی شه‌ودا هه‌یناوه: ﴿: وَاَتَا مَانِغَ كَه ديارده‌ی شه‌وه؛ رۆشنا بووه‌ پاشان رۆشنا‌ییه‌که‌ی لابراره‌.

ئهمه‌ لیکدانه‌وه‌ی هاوه‌لانه‌ بو‌ ئهم ئایه‌ته‌ پیرۆزه، ئیمام ئیبن که‌سیر -ابن الکثیر- له‌ ته‌فسیره‌که‌یدا ده‌یگه‌رپه‌ته‌وه‌ له‌ عبدالله کوری عه‌باسه‌وه -ره‌زای خوايان لیبیت- که ده‌لیت: (مانگ رۆشنا بوو هه‌روه‌کو رۆشنا‌یی خۆر، بووه‌ نیشانه‌ی شه‌وه، بو‌یه رۆشنا‌ییه‌که‌ی لابرا).

سه‌یر ئه‌وه‌یه‌ که زانستی ئهم‌رۆ پێی گه‌یشتوو‌ه، ناسا بلاوی کرده‌وه‌ له‌سه‌ر مالپه‌ر وکه‌ناله‌ فه‌رمیه‌کانی: به‌که‌م ماوه‌ی ته‌مه‌نی مانگ و تپیدا رۆشنا ودره‌وشاوه‌ بوو -وه‌کو خۆر-.^{٨٧}

به‌مه‌واتیر سه‌لیم‌نراوه‌ که ئه‌و نیشانه‌ وئایه‌ته‌ روویداوه‌ وه‌روه‌ها وه‌ه‌والدانیش سه‌باره‌ت به‌ نه‌بینراوه‌کان -غه‌یب- و نه‌هینییه‌ ورده‌کانی ئاسمانه‌کان وزه‌وی له‌سه‌ر

^{٨٦} صحیح الجامع : ٨١٨٨ .

^{٨٧} http://www.nasa.gov/mission_pages/LRO/news/vid-tour.html

<https://www.youtube.com/watch?v=UIKmSQqpAwY>

دهستی یهك پیاو -صلی الله علیه وسلم-، ودابهزینی قورئانی بۆی، ولهسه رهه مان په یامی پیغه مبه رانی پیشووه، وله لایهن خوای گه وه ره سه رخراوه وکوچی دوایی نه کرد هه تاوه کو شه ریه ته که ی کامل بوو.

بۆیه؛ دانپیدانان به یه قین و دلنیا ییه وه له سه ره ئه وه ی پیغه مبه ره ئه مه ژیری و ئاقلیته! نیشانه غه یبیه کانی پیغه مبه ره -صلی الله علیه وسلم- زیاتره له هه زار.

گیڕه ره وه ی موعجیزه کانی؛ هاوه لانی بوون که راستگۆترین و چاکه کارترین خولقینراون. سه یر ئه وه یه گه وه ره کانی نیو هاوه لان مسوولمان بوون پیش ئه وه ی ئه و موعجیزانه ببینن، وئه وان مسوولمان بوون چونکه زانیان پیغه مبه ره موحه مه د -صلی الله علیه وسلم- راستگۆیه، وه ره گیز درۆی نه کردووه.

ئه م هه لویسته ی گه وه ره کانی نیو هاوه لان هه لویستیکی ئه قلی حه کیمانه یه، راستگۆیی پیغه مبه ره -صلی الله علیه وسلم- به لگه یه وه سه بو سه له ماندنی راستگۆیی پیغه مبه رایه تی، .. چونکه: ئه و که سه ی بانگه شه ی پیغه مبه رایه تی ده کات یان ئه وه تا: راستگۆترینی نیو خه لکیه، چونکه پیغه مبه ره.. و پیغه مبه ره راستگۆترینی نیو خه لکیه. یان ئه وه تا: درۆزنترینی نیو خه لکیه، چونکه درۆ ده کات سه باره ت به گه وه ره ترین بابه ت.

ته نه نه زانه کان جیاوازی ناکهن له نیوان راستگۆترین و درۆزنترینی نیو خه لکی. ^{۸۸}

زۆر ئاسانه که ئاقل بتوانیت جیاکاری بکات له نیوان راستگۆترین و درۆزنترینی خه لکی.

موشریکه کان له یه که م رۆژی په یامبه رایه تیه وه دانیا ن به وه دا نا که پیغه مبه ره -صلی الله علیه وسلم- هه ره گیز درۆی نه کردووه، پیا ن ووت: (هه ره گیز نه مان بینه یه درۆت کرد بیت). ^{۸۹}

کاتیک هه رقل پرسیا ری کرد له ئه بو سو فیا ن پیش ئه وه ی مسوولمان بیت: (ئایا ئیوه تۆمه تی درۆ کردنتان ده داته وه پالی پیش ئه وه ی ئه م قسا نه بلیت؟).

^{۸۸} ثبوت النبوات عقلاً ونقلاً، ابن تیمیة، دار ابن الجوزي، ل / ۵۷۳، وبمعناه في نفس المصدر ص[۳۱۸]

^{۸۹} صحيح البخاري : [۴۹۱۷].

ئەبو سوفیان ووتی: نه خیر.

هەرقل ووتی: (ناکریت درۆ له گه‌ل خه‌لکی نه‌کات و درۆ به‌ناوی خوای گه‌وره بکات).

پاشان هەرقل و ته به‌ناوبانگه‌که‌ی ووت: (ئه‌گه‌ر له‌لای بوومایه ئه‌وا پێیه‌کانیم ده‌شۆرد).^{۹۰}

کافره‌کان نه‌یان‌توانی یه‌ک درۆکردنی به‌سه‌لمین له‌ هه‌موو ژیانیدا -صلی الله علیه وسلم-، بۆیه قورئان نکۆلی کرد له‌ کوفریان هه‌رچه‌نده ده‌یانزانی حاڵی به‌م شیوه‌یه پێش ئه‌وه‌ی ببیت به‌ په‌یامبه‌ر، خوای گه‌وره -سبحانه و تعالی- ده‌فه‌رموویت: ﴿أَمْ لَمْ يَعْرِفُوا رَسُولَهُمْ فَهُمْ لَهُ مُنْكَرُونَ﴾ واته: ﴿یان ئه‌وه‌یه پێغه‌مبه‌ره‌که‌یان نه‌ناسیوه‌وه ئه‌وه بوته هوی ئه‌وه‌ی بپروا به‌ په‌یامه‌که‌ی نه‌که‌ن و دژی بوه‌ستن!!﴾ [سوره‌تی المؤمنون: ۶۹].

حاڵ و ژیاننامه‌ی پێغه‌مبه‌ر -صلی الله علیه وسلم- به‌لگه‌یه‌کی سه‌ربه‌خۆیه له‌سه‌ر ئه‌وه‌ی پێغه‌مبه‌ره -صلی الله علیه وسلم-.

ئه‌گه‌ر هۆکاره‌کانی راستگۆیی به‌شیوه‌یه‌کی گشتی پالپشت بن بۆ پێغه‌مبه‌رایه‌تی -صلی الله علیه وسلم-، ئیتر چۆن ئاقلێک هه‌موو ئه‌مانه به‌درۆ ده‌خاته‌وه؟

۲۱- ئایا ئیمان هینان به الله و کوفر کردن به پێغه‌مبه‌ران به‌سه، هه‌روه‌کو هه‌ندیك له هیندۆسیه‌کان پێی هه‌لده‌ستن؟

و: نه‌خیر، ئیمان به‌ بوونی الله له‌گه‌ل باوه‌ر نه‌بوون به‌ پێغه‌مبه‌ران به‌س نیه‌ بۆئه‌وه‌ی مرو‌ف مسو‌لمان بیت، مانای چیه‌ که‌ باوه‌رت و ابیت خوای گه‌وره خولقینه‌ر و رۆزیده‌ر و به‌رپوه‌به‌ری گه‌ردوونه، پاشان کوفر بکه‌یت به‌ وه‌حیه‌که‌ی و نکۆلی بکه‌یت له‌ پێغه‌مبه‌رانی؟

ئه‌مه‌ کوفری گه‌وره‌یه، ئایا کێ تاوانیکی گه‌وره‌تری کردووه له‌وه‌ی که‌ نکۆلی له‌ وه‌حی په‌روه‌ردگار ده‌کات، خوای گه‌وره ده‌فه‌رموویت: ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيُرِيدُونَ أَنْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ اللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيَقُولُونَ نُؤْمِنُ بِبَعْضٍ وَنَكْفُرُ بِبَعْضٍ وَيُرِيدُونَ أَنْ يَتَّخِذُوا بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلًا * بَيِّغُومَانِ ئه‌وانه‌ی باوه‌ر به‌ خواو پێغه‌مبه‌ران ناهینن و ده‌یان‌ه‌وویت

^{۹۰} صحیح البخاری : ۷].

جیاوازی بکهن له نیوان خواو پیڅه مبه رهکانیدا (گوایه باوهریان به خوا ههیه به لام باوهریان به پیڅه مبه ران نیه)، (یاخود) ده لاین: باوهر ده هینین به هه ندیک له پیڅه مبه ران و باوهر به هه ندیکان ناهینین و ده یانه ویت له و نیوانه دا ریگه و به رنامه یه ک بو خویان به ده ست بهینن (۱۵۰) **أُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ حَقًّا وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُّهِينًا * ثَاو** که سانه به راستی هه ر بی باوهرن و بو بی باوهران سزایه کی سه ر شو رکهرمان ئاماده کردوه (۱۵۱) ﴿سورة النساء﴾.

هه رکه سیک باوهری به الله هه بیت و کافر بیت به به پیڅه مبه ران ئهوا له راستیدا کافره. هه رکه سیک کوفر بکات به پیڅه مبه ریک له پیڅه مبه رهکان ئهوا کافره به الله چونکه نکۆلی کردوو له وه حی، بویه ئه هلی کیتاب کوفریان کرد به هووی باوهر نه بوونیان به پیڅه مبه رایه تی موحه مه د - صلی الله علیه وسلم -، ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكِينَ فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا أُولَئِكَ هُمْ شَرُّ الْبَرِيَّةِ﴾ واته: ﴿به راستی ئهوانه ی بی باوهر بوون له خاوهن کتیبه کان و موشریک و هاوه لگه ران ده خرینه ناو ئاگری دۆزه خه وهو به نه مری تیایدا بو هه میشه ده میننه وه، هه ر ئهوانه ن تاوانبارترین و خراپترین خه لکانی سه رزه ووی﴾ [سورة البینه: ۶]

وپه یمانی خوای گه وره به وهی ده چنه دۆزه خه وه هه ق و راستیه ؛ ﴿فَحَقَّ وَعِيدُ﴾ واته: ﴿به هووی ئه وه وه شایسته ی پیشهاتنی هه ره شه ی ئیمه بوون﴾ [سورة ق: ۱۴].

ئیسلامه تی مروّف دامه زراو نابیت و پرزگاری نابیت ته نها به هووی دانپیدانانی مروّف له سه ر ئه وهی خوای گه وره خو لقی نه ر - الخالق - و رۆزیده ره - الرزاق - و ژبییه نه ره - المحیی - و مرینه ره - الممیت - ه، به لکو ده بیت مروّف باوهری به پیڅه مبه ران هه بیت.

بویه ئیمان هینان به بوونی الله و کوفر کردن به پیڅه مبه ران ته نها به س نیه و سوودی بو به نده نیه له قیامه تدا، چونکه ده بیت به نده خوای گه وره بپه رستیت و باوهری به هه موو پیڅه مبه ران هه بیت.

ئه گه ر ئیمان هینان به الله به س بوایه ئهوا خوای گه وره پیڅه مبه رانی نه ده نار د و کتیبه کانی دانه ئه زاند، چونکه هه موو مروّقایه تی خوای گه وره ده ناسن له فیتره ته وه.

خوای گه وره که تووی خو لقاندوو هه یدایه ت و رۆزی داویت ته نها ئه و شایسته ی په رستنه به پیی شه ریعه ته که ی که پیڅه مبه ران هیناویانه.

بۆیه دهبیت مروّف ئیمان بهینیت به هه موو پیغه مبه ران وبه کوّتا پیغه مبه ر موحه مه د کوری عبدالله - صلی الله علیه وسلم -.

۲۲- بۆچی خوای گه وره شه ر و خراپه ی دروست کردووه؟ یان به مانایه کی تر: چۆن مسوّلمان وه لامی (دژبیژی: - پارادۆکس-) ی شه ر و خراپه بداته وه؟

و: فیتنه ی شه ر تاراده یه کی زۆر گه وره ترین کیشه یه له هیندۆسیهت و فه لسه فه ی هیندۆسیهت دامه زراوه له سه ر ئه وه ی مروّف له شوینه پیس و چۆله کان ده ژی بۆئه وه ی له شه ر رزگاری بیت، وهیندۆسیهت و ایداده نیّت که دووباره بوونه وه ی له دایکبوونه کان به هوّی ئه و شه ر و خراپه یه که مروّف ده یكات له ژیا نی پیشووتری.

وئهمه هه مووی هه له یه شه ر و خراپه بوونی هه یه له جیهاندا چونکه ئیمه ته کلیف لیکراوین - ئه رکی شه رعیمان له سه ره -.

ئیمه له م ژیا نه دا له تاقیکردنه وه داین.

خوای گه وره - سبحانه و تعالی - ده فه رمویت: ﴿وَتَبْلُوكُمْ بِالشَّرِّ وَالْخَيْرِ فِتْنَةً﴾ واته: ﴿بِیْگومان ئیمه ئیوه تاقی ده که یه نه وه به شه ر و ناخوّشی و به لاو به خیره خوّشی و دارایی و توانایی﴾ [سورة الانبیاء: ۳۵].

خیره وشه ر هه یه چونکه تو موکه له فیت، و ته کلیف مه به سه ته له بوونت.

خوای گه وره ده فه رمویت: ﴿الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيَبْلُوَكُمْ اَيْتُكُمْ اَحْسَنُ عَمَلًا وَهُوَ الْعَزِيزُ الْعَفُوْرُ﴾ واته: ﴿هه ر ئه و خوّی مردن و ژیا نی به دیهیناوه، تا تاقیتان بکاته وه، کیتان کرده وه ی چاکترو په سه ندتره، هه ر ئه ویش زاتییکی بالاده سه ته به سه ر بی باوه راندا، وه لیخوّشبووه له ئیمانداران﴾ [سورة الملك: ۲]

له به ره وه ی ئیمه - موکه له ف- ین بۆیه سه روشتیه تووشی فیتنه و تاقیکردنه وه و به لا بین ؛ و سه روشتیه که شه ر تیماندا هه بیت.

شه ر و خراپه وه نه دیک ئازار و توانای کردنی تاوان ئه مه داواکراوی سه روشتی و سه ره نجامی سه ره تاییه بو ئازادی خواست - ئیراده - و ته کلیفی خودایی.

بوونی شهر و خراپه و به لا و کاره سات و شه هوهت نه مانه باشتين دهرده هين له ناخی مروقی چاک و خراپترين دهرده هين له ناخی مروقی خراپ.

و له گهل شهردا ؛ نيمه له خيریکی زوردا ده زين که له ژماردن نايهت.

ههروه ها نيمه تی زوريش که له ژماردن نايهت.

شهر که مه به به راورد له گهل نه و خيره زورهی نيمه تييدا ده زين.

نه گهر شهر نه بوايه له جيهاندا نه و تو دهرنه نه چوویت له و شوينهی تييدا له دايکبوویت!

و شارستانيهت بوونی نه ده بوو و شار و کارگه و مالله کان دروست نه ده کران و خه لکی

پيوستيان به وه نه بوو که کار بکن و خه لکی بيريان نه ده کرده وه له روو به روو نه وهی

نه خووشی يان چاره سه رکردنی کيشه کان يان داهينانی بيروکه يه ک بيته هوئی هينانی

ناسانکاری بو مروقه کان!

که س پيوستنی به وه نه بوو له شوینی له دايکبوونيه وه پروات بو شوينیکی تر.

چونکه نه شهر و نه کيشه و نه نارحه تی و نه فيتنه و نه خه فته هه يه بوئه وهی به دوای

چاره سه رکردنیان بگه ریت!

بوچی خوئی تووشی ماندوویتی و شه و نخونی و بيرکردنه وه و کارکردن بکات؟

شهر پيوستيه که که بوونی هه يه له م دونيايه دا!

بويه بير بکه ره وه!

زوریک له خه لکی کاتيک تووشی نارحه تی و فيتنه و شهر دهن ؛ ده گه رينه وه بو لای

خوای گه وره، و دهن به يه کيک له پياوچاکان - سبحان الله العظيم و بحمده -.

هه موو قه دهره کانی خوای گه وره حيمکه ت و خيري تيدياه نه گه رچيش هه نديکی شهر

وته نگانه و نازاری پيوه ديار بيت له ناسکرادا، به لام له کو تاييدا خيریکی زور و حيمکه تيکی

مه زنی خوداييان تيدياه.

شهر و خراپه هه يه چونکه نيمه موکه له فين - نه رکی شه رعيمان له سه ره - نه ک به هوئی

نه وهی تو تاوانیکت کردوه له ژيانیکی پيشووتردا.

۲۳- ئایا ئامازہکانی تہ سلیم و ملکہ چوون بو اللہ - سبحانہ و تعالیٰ - چیه؟ یان بہ شیوازیکی تر :چون دہزانی تہ سلیم و ملکہ چیت بو اللہ بہ شیوہ یہ کی تہ واو و کامل؟

و: نیشانہکانی ملکہ چی و تہ سلیم بوون بو خوی گہورہ چوارن، ئہ وانیش بریتین له:

یہ کہم: بہ ندایہ تی بو خوی گہورہ له ہموو بچووک و گہورہ یہ ک له ژیانندا، خوی گہورہ دہ فہرمویت: ﴿قُلْ اِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ * (ئہ ی پیغہ مہر ﷺ) بلی بیگومان نویژ و (بہ ندایہ تی) و قوربانی و ژیان و مردنم ہر بو خوی پەرہردگاری ہموو جیہانیانہ (۱۶۲) لَا شَرِيكَ لَهٗ وَبِذٰلِكَ اُمِرْتُ وَاَنَا اَوَّلُ الْمُسْلِمِيْنَ * ئہ و زاتہ ہیچ ہاوہل و ہاوبہش و شہریکیکی نیہ و من بہوہ فہرمانم پیڈراوہ و من یہ کہم کہ سی موسولمانانم (۱۶۳) ﴿سورۃ الأنعام﴾.

﴿صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ * بیگومان نویژ و (بہ ندایہ تی) و قوربانی و ژیان و مردنم ہر بو خوی پەرہردگاری ہموو جیہانیانہ: ہموو شتیک دہیکہم بو خوی گہورہ یہ، ہمووی بہ ندایہ تیہ بو خوی گہورہ له ہموو کاریک، وئہمہ یہ کہم نیشانہ کی ملکہ چی و تہ سلیم بوونہ بو اللہ.

نیشانہ کی دووہم: بوئہوہی تہ سلیم و ملکہ چی خوی گہورہ بیت بہ تہ واوی و کاملی؛ دہ بیت شوینی فہرمانہکانی خوی گہورہ بکہویت و پہیرہویان بکہیت و دوور بکہویتہوہ له و شتانہ کی خوی گہورہ نہہی لییان کردوہ، خوی گہورہ - سبحانہ و تعالیٰ - دہ فہرمویت: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَوَلَّوْا عَنَّهُ وَ أَنْتُمْ تَسْمَعُونَ﴾ واتہ: ﴿ئہی ئہوانہ کی باوہرتان ہیئاوہ، فہرمانبہرداری خواو پیغہ مہرہ کہی بن و له بہرنامہ کی ئہوزاتہ پشت ہلمہ کہن، له کاتیکیدا ئیوہ تیدہ گہن و دہ بیسن﴾ [سورہ تی الأنفال: ۲۰].

و خوی گہورہ - عز و جل - دہ فہرمویت: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ادْخُلُوا فِي السَّلَامِ كَافَّةً﴾ واتہ: ﴿ئہی ئہوانہ کی ئیمان و باوہرتان ہیئاوہ ہر ہمووتان خوتان بخنہ ژیر سایہ کی ئیسلاموہ و بہ تہ واوی پہیرہوی بکہن﴾ [سورہ تی البقرہ: ۲۰۸].

﴿فِي السَّلَامِ﴾ واتہ: بیئہ نیو ئاینی ئیسلاموہ.

﴿اذْخُلُوا فِي السَّلْمِ كَافَّةً﴾ واته: پابه ندي هه موو فرمانيک بن که خواي گوره فرماني پيکر دووه و دوور بکه ونه وه له هه موو شتيک که نه و زاته مه زنه نه هي ليکر دووه.

نه گهر خواي گوره فرماني به هه رشتيک کرديت له قورنندا يان پيغه مبه ر - صلي الله عليه وسلم - فرماني به هه رشتيک کرديت له سونه تدا ؛ جيپه جيپي ده که م، و نه گهر خواي گوره نه هي له هه رشتيک کرديت له قورنندا يان پيغه مبه ر - صلي الله عليه وسلم - نه هي له هه رشتيک کرديت له سونه تدا ؛ ليپي دوورده که ومه وه، نه مه کاملی و ته واوي ملکه چي و ته سليم بوونه بو خواي گوره.

نيشانه ي سيپه م: که ئاماژه يه بو ملکه چبوون بو الله بريتيه له حوکم و فرمانه وايي کردن به شهريعه ته که ي، رازين به شهريعه ته که ي و قبولي ده که ين.

هه موو شتيک له شهريعه تي خودا له قورنن وله سونه تي پيغه مبه ر موحه مه د - صلي الله عليه وسلم - قبول ده که ين، چونکه خواي گوره ده زانيت چي باشه بو خولقي نراوه کانی. ﴿أَلَا يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ﴾ واته: ﴿مه گهر خوا نازانيت کيي دروست کر دووه و چوني دروستي کر دووه، له کاتيکدا نه و زاته وردکارو به سوژو ئاگايه﴾ [سورة الملك: ۱۴]

وهه روه ها - سبحانه و تعالی - ده فرمويت: ﴿أَفَحُكْمَ الْجَاهِلِيَّةِ يَبْغُونَ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ حُكْمًا لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ﴾ واته: ﴿ئايا نه وانه حوکم و فرمانه وايي جاهيليه ت و نه فاميان ده ويت و نه ويان لاپه سه نده؟! (ئاخر بو بيرناکه نه وه) کي هه يه به قه ده ر خوا حوکمي جوان و چاک و به جي بيت، (به تاييه ت) لاي نه و که سانه ي که به ورديي سه رنج ده دن و ويژدان و هه ستي زيندوويان هه يه﴾ [سوره تي المائدة: ۵۰]

ته نها خواي گوره ده زانيت چي باشترينه بو خه لکی بو دنيا و قيامه تيان.

په يره و وجيپه جيکردني شهريعه تي الله ده بيته هو ي پاکبوونه وه ي خه لکی وله هيمني وئاسايش ده ژين.

خواي گوره - عز وجل - ده فرمويت: ﴿وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَّسُولٍ إِلَّا لِيُطَاعَ بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ واته: ﴿هيچ په يامبه ريکمان نه ناردوه مه گهر ته نها بو نه وه ي گوپرايه لي بکريت به فرماني خوا﴾ [سوره تي النساء: ۶۴]

خوای گەورە پێغەمبەرانى ئەناردووە بۆئەوێ واز لە شەریعەتی ئەوان بەئینین و حوکم بکەین بە شەریعەتی خەڵکانیکی تر.

خوای گەورە - سبحانە و تعالی - دەفەر مویت: ﴿فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا﴾ واتە: ﴿ئەخێر (وانیە کە خۆیان بە باوەردار نیشیان دەدەن) سویند بە پەرەردگارت بروادار نین هەتاوەکو تۆ ئەکەنە دادوەر لە هەر ئاژاوە و دووبەرەکیەکی نیوانیان دا لە پاشان هەست ئەکەن لە دەرونیاندا بەهیچ بێزارییەک لەو بڕیارەتی تۆ داوتە و ملکەچ نەبن بەملکەچیەکی تەواو﴾ [سورة النساء: 65] دەبیت مسوڵمان بەتەواوی ملکەچی شەریعەتی اللّە بێت، ملکەچبوون بۆ شەریعەتی اللّە لە نیشانەکانی پەیرەوکردنی ئاینی ئیسلامە !

نیشانەتی چوارەم: کە ئاماژەییە بۆ تەسلیم بوون بۆ اللّە، و ملکەچبوون بۆ قەدەرەکانی خوای گەورە، هەموو شتیک پەرەردگار لە قەدەردا نووسیویەتی بۆیە مسوڵمان ملکەچی فەرمانەکانی خوای گەورە دەبیت لە هەموو قەدەرەکانیدا، لە خێر و شەردا.

ئەگەر مسوڵمان خێریک بێتە رێگای ؛ شوکر و سوپاسی اللّە دەکات، و ئەگەر تووشی زیانیک بێت ؛ ئازام دەگریت.

هەموو تاقیکردنەوێهێک بۆ حیکمەت و پێسپاردنی ئەرکیکە - بۆ تەکلێفیکە -.

هەموو شتیک بە قەدەری خوای گەورەییە - عز و جل - : لەش ساغی ونەخۆشی و دەولەمەندی و هەژار و هتد هەموو شتیک بە قەدەر و حیکمەتی خوای گەورەییە، و مسوڵمان دەبیت رازی بێت بە قەدەری خوای گەورە چونکە ئەو لەسەری نووسیویەتی.

خوای گەورە - سبحانە و تعالی - دەفەر مویت: ﴿إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ﴾ واتە: ﴿ببێگومان ئێمە هەموو شتیکمان بەئەندازەو نەخشەتی دیاریکراو دروست کردوووە﴾ [سورة القمر: 49].

و خوای گەورە دەفەر مویت: ﴿قُلْ لَنْ يُصِيبَنَا إِلَّا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَنَا﴾ واتە: ﴿ئەتی پێغەمبەر (صلی اللّە علیە وسلم) تۆش بلی: هەرگیز لەو زیاترمان بۆ پێش نایەت جگەلەوێ کە خوا بۆی نووسیویین (هەرچیش بۆمان پێش دیت هەر خێرە بۆمان)﴾ [سورة التوبة: 51].

تہنہا ئہوہ دیتہ ریمان کہ خوای گہورہ له قہدہردا بو ئیمہی دایناوہ.

وپہرودرگار دہفہرمویت: ﴿وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ أَنْ تَمُوتَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ واتہ: ﴿ھیچ کہ سیکیش نامریت مہگہر بہ ویستی خوا نہ بیت﴾ [سورہ تی آل عمران: ۱۴۵].

ئہجہ لہ کان خوای گہورہ له قہدہردا نووسیویہ تی.

ہہموو شتیکی لہ گہردووندا پروودہدات و ہہموو گہردیلہ یہک دیت و دہروات لہ جیہاندا و ہہموو پرووداویک، بہ زانست و ویست وقہدہر و حکمہ تی خوای گہورہ پروودہدات.

خوای گہورہ - سبحانہ و تعالیٰ - دہفہرمویت: ﴿وَحَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ فَقَدَرَهُ تَقْدِيرًا﴾ واتہ: ﴿ہہموو شتیکی دروستکردوہ بہ ئہندازہ و قہبارہ و شیوہ و تام و بون و پہنگ و جیاوازی ہہمہ جوړ... ہتد، نہ خشہی ریکی و پیکی بو ہہموو شتیکی داناوہ (بہ شیوہ یہک کہ پیویستیہکانی ئادہمیزاد دابین بکہن و لہ خزمہ تیدا بن﴾ [سورہ الفرقان: ۲]،

خوای گہورہ - سبحانہ و تعالیٰ - ہہموو شتیکی خولقاندوہ ولہ قہدہردا نووسیویہ تی، وئہوہی خوای گہورہ ویستی لہ سہر بیت؛ پروودہدات، وئہوہی ویستی لہ سہر نہ بیت؛ پروونادات.

من و ہکو مسولمانیک داواکراوہ لیم کہ تہ سلیم و ملکہ چی ہہموو قہدہرہکانی خوای گہورہ بم - عز و جل -.

بوہ بہم شیوہ یہ مروف مسولمان دہ بیت و ملکہ چی دہ بیت بو اللہ.

وله کۆتاییدا ! چۆن بيم به مسولمان وبیمه نیو ئاینی ئیسلامهوه؟

ئیسلام ئاینی الله یه بو هه موو مروفایهتی، خوای گه وره ده فهرمویت: ﴿إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ...﴾ واته: ﴿ئاینی راست لای خوای گه وره ئیسلامه...﴾ [سورهتی آل عمران: ۱۹].

ئیسلام ئه و ئاینه یه که خوای گه وره هیچ ئاینیک قبول ناکات جگه له م ئاینه نه بیته، ﴿وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾ واته: ﴿هو هه رکه سیکی ئاینیکی تر په پیره و بکات جگه له ئیسلام هه رگیز لای قبول ناکریت له قیامه تیشدا له دۆراوه کان ده بیته﴾ [سورهتی آل عمران: ۸۵].

بو یه واجبه له سه ر هه موو هیندۆسی ونا هیندۆسیهک ؛ مسولمان بیته و په پیره و ی ئیسلام بکات.

چونکه ئیسلام هوکاری رزگار بوونه له دۆزه خ و هوکاره بو به ده سه تهینانی ره زامه ندی خوای گه وره و به هه شت.

وهاتنه نیو ئیسلام نیعمه تیکه له گه وره ترین نیعمه ته کان، به لکو گه وره ترین نیعمه ته وگرنگترین شته له بووندا.

وئیسلامه تی له راستیدا گه رانه وه یه بو فیترهت وئهقل و قیدا.

هاتنه نیو ئیسلام زور ئاسانه و پیویستی به رپوره سم و شتی فه رمی نیه، به لکو ته نها له سه ر مروقه که شایه تمان بلیت: ﴿أشهد أن لا إله إلا الله وأشهد أن محمداً رسول الله﴾ واته: ﴿شاهییدی ده ده م به وه ی هیچ په رستراویک شایسته ی په رستن نیه به هه ق وراستی جگه له الله -ته نها الله په رستراوی هه قه-، و شاهییدی ده ده م موحه مه د پیغه مبه ر و نیردراوی خودایه﴾.

به م شیوه یه ده بیته مسولمان.

پاشان ئه وه ی داواکراوه له ئاینی ئیسلامدا په پیره و ی ده کات.

رینموینی ده که م به سه یرکردنی ماله پیری ئیسلام هاوس (دار الإسلام)، وهه ریه کییک به پیی زمانه که ی، بوئه وه ی مسولمانی نو ی بزانیته چۆن ئاینی ئیسلام په پیره و ده کات.

به ستیری ماله پیره که: <https://islamhouse.com/ar>

پېرست

(كلىك لەسەر سەرەبابەتەكە بکە بۇئەۋەى بچىتە سەر بابەتە لە لاپەرەكەى خۇيدا)

- ۱- ھىندۇسىيەت چىيە؟..... ۱۰
- ۲- چۆن ئەم ئاينە سەرى ھەلدا بە ئەم تىكە لاوبىيە؟..... ۱۱
- ۳- ئايا بەوردى بېروباۋەرى ھىندۇسىيەكان چىيە؟..... ۱۲
- ۴- چۆن بەرجەستەكردنى يەك خودا لە دەيەھا بت لە ھىندۇسىيەتدا سەرىبەلدا؟..... ۱۵
- ۵- ھىندۇسىيەكان چۆن دەرواننە پەيۋەندى لەنيوان خولقېنەر وخولقېنراۋ؟..... ۱۷
- ۶- ئايا ھىندۇسىيەت چۆن دەروانىتتە ژيان ومردن؟..... ۲۲
- ۷- ئايا سەرچاۋەى بېرۆكەى دووبارەبوۋنەۋەى لەدايىكبۈۋنەكان ولاشەگۆرکېى رۆحەكان چىيە لە ھىندۇسىيەتدا؟..... ۲۶
- ۸- ھىندۇسىيەكان چۆن دەرواننە گەردوون؟..... ۲۸
- ۹- لاشەى مروڧ لەچى پېكھاتوۋە لە ھىندۇسىيەتدا؟..... ۲۹
- ۱۰- ئايا كۆمەلگەى ھىندۇسى چۆنە؟..... ۳۳
- ۱۱- ئايا راستە ھىندۇسىيەكان مانگا بەپېرۆز دادەنتىن؟..... ۳۷
- ۱۲- بەلام ھىندۇسىيەت شتىكى زۆرى تىدايە لەخۆ بېيەشكردن لە خۇشەيەكان ۋەھولەكانى دووربوون لە تاوان، ئايا ئەمە سېفەتتىكى چاك نىيە ؟..... ۳۹
- ۱۳- ئايا بېدەنگىۋونى گشتى ودانىشتنەكانى خەيالكردن لە ھىندۇسىيەتدا شتىكى باش نىيە؟..... ۴۰
- ۱۴- چى ھەلەيەك ھەيە لە بە تەنيا مانەۋە لە شوئىنە پېس وچۆلەكان ھەروەكو لە ھىندۇسىيەتى ئىستادا ئەم مەراسىمە ھەبە؟..... ۴۲
- ۱۵- ئايا چاكتىرېن رېگا كامەيە بۇ بەرەنگاربوۋنەۋەى شەھەت وخۆ دەرباز كردن لە گوناھ وتاوانەكان؟..... ۴۴
- ۱۶- بۆچى ئاينى ئىسلام ھىندۇسىيەت رەت دەكاتەۋە؟..... ۴۶
- ۱۷- بۆچى واجبە لەسەر ھەموو ھىندۇسىيەك مسولمان بېت؟..... ۵۰
- ۱۸- ئىسلام چىيە؟..... ۶۰
- ۱۹- ئايا ئىسلام دەتوانىت ۋەلامى ئەو پىرسىارانە بداتەۋە كە ئەقلەكان نەيانتوانىۋە ۋەلامىان بدەنەۋە، ۋەك: ئىمە لە كويۋە ھاتوۋىن؟ بۆچى ئىمە لېرەين لەم دونىايە؟ سەرەنجام وچارەنووسمان بەرەو كويىيە؟..... ۶۲
- ۲۰- چۆن زاننىت كە موحەمەد -صلى الله عليه وسلم- پېغەمبەرە لەلايەن خوداۋە نېردراۋە؟..... ۶۳
- ۲۱- ئايا ئىمان ھىنان بە الله وكوفر كردن بە پېغەمبەران بەسە، ھەروەكو ھەندىك لە ھىندۇسىيەكان پېى ھەلدەستن؟..... ۷۲
- ۲۲- بۆچى خودا شەر وخراپەى دروستكردوۋە؟ يان بەمانايەكى تر: چۆن مسولمان ۋەلامى (دژبېژى: -پارادۆكس-)ى شەر وخراپە بداتەۋە؟..... ۷۴
- ۲۳- ئايا ئامازەكانى تەسلىم وملكەچىۋون بۇ الله -سبحانه وتعالى- چىيە؟ يان بەشېۋازېكى تر: چۆن دەزاننىت تۆ تەسلىم وملكەچىت بۇ الله بەشېۋەيەكى تەۋاۋ وكامل؟..... ۷۶
- ۸۰- ولە كۇتايىدا ! چۆن بىم بە مسولمان وبېمە نىۋ ئاينى ئىسلامەۋە؟.....

تنتشر الإسلام بأكثر من 100 لغة

موسوعة الأحاديث النبوية
HadeethEnc.com

موسوعة تضم ترجمات للأحاديث
النبوية وشروحاتها بعدة لغات

موسوعة القرآن الكريم
QuranEnc.com

موسوعة تضم تفاسير وتراجم
موثوقة لمعاني القرآن الكريم

IslamHouse.com

مرجعية مجانية إلكترونية
موثوقة للتعريف بالإسلام

منتقى
المحتوى الإسلامي

موسوعة تضم المنتقى من
المحتوى الإسلامي باللغات

موسوعة المصطلحات الإسلامية
TerminologyEnc.com

موسوعة تضم ترجمات المصطلحات
الإسلامية وشروحاتها بعدة لغات

جمعية خدمة المحتوى
الإسلامي باللغات

جمعية الدعوة
وتوعية الجاليات بالربوة

